

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kombin
edvarda kardelja

Celje - skladišče

D-Per

539/1984

1119840993,10

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

oktober 1984

leto XX

št. 10

srečno

V Kanižarici smo dvignili proizvodnjo z boljšo organizacijo dela

V Rudniku rjavega premoga Kanižarica poteka akcija povečanja proizvodnje in storilnosti že od leta 1982.

Izvajanje ukrepov spremlja poseben operativni štab, ki ga je določil delavski svet.

Glavni cilji ukrepov so:

- povečanje proizvodnje in storilnosti;
- zmanjšanje materialnih stroškov.

Za dosego teh ciljev smo in še izvajamo naslednje ukrepe:

Za povečanje manjkajočega staleža:

- objava oglasov;
- neposredni stiki z zavodi za zaposlovanje in šolami;
- pridobivanje stanovanj.

Izboljšanje pogojev dela v jami in pravilna organizacija dela:

- dosledno izvajanje del po navodilih odkopne metode v III. in IV. sloju;
- pravilno in izmerno prevzemanje del,
- dosledna in pravočasna dobava reprov materiala na vsa delovišča;
- zmanjšanje zastojev na proizvodnji;
- reden in kvaliteten nadzor nad izvršeni deli;
- povečanje efektivnega časa dela v jami s prihodom, odhodom z dela in odmorom.

Izboljšanje delovne discipline:

- maksimalno izkoriščanje delovnega časa;
- zmanjšanje oziroma ukinitve nadurnega dela, ki ni vezano na proizvodnjo;
- sproti in stalno reševati vse kršitve delovne obveznosti;
- spremljati vse izostanke, izvajati kontrolo bolniških izostankov in redno ukrepati;
- odobravanje dopustov le po planu dopustov;
- rudarsko in elektrostrojno osebje mora biti pretežno del delovnega časa v jami.

Izboljšanje nabave reprov materiala, rezervnih delov in opreme.

Spremljamo delo nadzorno tehničnega kadra, njegova prizadevanja in prispevke k dvigu proizvodnje.

Ukrepe izvajamo na rudniku dosledno, saj je večina teh nalog izvršenih, nekatere pa izvajamo redno in stalno.

Težave pri vseh teh nalogah nastopajo pri kvalifikacijski strukturi delavcev, predvsem pri kvalifikaciji rudarjev. Za to nalogo pa potrebujemo daljši čas, kajti minulo zapostavljanje rudarstva ni moč spremeniti čez noč.

Ukrepi in naloge so še podrobneje izdelani, vendar pa so dali vidne rezultate, saj že nekaj časa dosegamo in presegamo planirano proizvodnjo in storilnost, povečal se je stalež in delovna disciplina, zmanjšali izostanki in drugo, kar vse vpliva na uspešnost poslovanja.

V petek, 12. oktobra ob 10. uri, so prebili zadnjo oviro med transportnim prekopom in vpadnikom v jami Kotredež. Dela so izvajali delavci do RGD — tozda RIG. Po preboju so si rudarji z ene in druge strani čestitali in si zaželeli še nadaljnji srečno!

Vladimir Breznik

Težave pri gospodarjenju v Rudnikih rjavega premoga Slovenije

Ob praznovanju dneva rudarjev v Rudniku Kanižarica. Še en posnetek uniformiranih rudarjev tega rudnika z gosti. Slavnostni govornik je bil Marjan Orožen, predsednik slovenskih sindikatov.

Rezultati poslovanja v 1. polletju 1984 v Rudnikih rjavega premoga Slovenije kažejo, da se gospodarske težave nadaljujejo in da se gospodarska situacija ni izboljšala v taki meri kot na ostalih področjih energetike. Medtem ko je bila izguba v poslovanju v letih 1982 in 1983 prisotna v elektrogospodarstvu in premogovništvu, pa se le-ta v 1. polletju 1984 odraža le pri proizvajalcih rjavega premoga, posebno v Zasavju. Vzroki za poslovanje z izgubo so poznani. Pa vendar izguba samo pri proizvajalcih rjavega premoga tudi pomeni, da smo manj uspešno ustvarjali pogoje, ki bi omogočali uspešno poslovanje. Izdelani sanacijski programi v posameznih temeljnih organizacijah in za celotno delovno organizacijo zelo konkretno opredeljujejo ukrepe za izboljšanje poslovanja. Največji poudarek v njih je na proizvodnji, zmanjšanju stroškov, ustreznemu vrednotenju in dejanski realizaciji rjavega premoga.

Izkazana izguba v 1. polletju 1984 v višini 406 milijonov je za 11 % višja kot v enakem obdobju preteklega leta kljub 62 % večjemu celotnemu prihodku. To pa narekuje analizo izvajanja uspešnosti navedenih ukrepov v posameznih rudnikih, saj so poslovni rezultati v 1. polletju zelo različni.

Ugodne finančne rezultate poslovanja v 1. polletju 1984 izkazuje le rudnik Kanižarica, pozitivni rezultat poslovanja izkazuje tudi rudnika Laško in Senovo, ki poslujeta z

motnjami (nista ustvarila skladov skupne porabe in drugih skladov), izgubo v poslovanju pa izkazujejo rudniki na področju Zasavja in je predvsem izrazito visoka v rudniku Hrastnik in v Zagorju. Zato bo v nadaljevanju navedena uspešnost izvajanja posameznih ukrepov, opredeljenih za izboljšanje poslovanja ter spremljajoči dejavniki kot posledica navedenega.

Proizvodnja

Dosežena proizvodnja znaša v Rudnikih rjavega premoga v polletju 872.275 ton, kar je samo 49 % letnega plana, čeprav je bila sicer za 1,3 % višja kot v enakem obdobju preteklega leta (860.679 ton). Proizvodnjo so glede na plan presegli v vseh rudnikih z izjemo Hrastnika in Laškega, vendar pa najbolj v rudniku Kanižarica (preko 15 %), zaostala pa je v rudniku Hrastnik (za 15 %). Skozi izkazane finančne rezultate je razvidno, da je proizvodnja v premogovništvu najbistvenejši element in predpogoj za uspešno poslovanje, kar pa ne velja v vseh dejavnostih energetike. Zato je razumljivo prizadevanje v vseh rudnikih za doseganje in preseganje proizvodnih načrtov ter iskanje in izvajanje ukrepov za povečanje proizvodnje. Eden od teh je dopolnjevanje s proizvodnjo s površinskih kopov, ki se povečuje, vendar pa je, predvsem dolgoročno gledano, bistven napredek v doseganju rezultatov na področju izboljšanja kvalitete energetskega premoga in v prizadevanjih pri izboljšanju strukture in asortimanov proizvodnje premoga. Vsekakor pa bo potrebno storiti

1. november — dan mrtvih

Ob Dnevu mrtvih se bomo spomnili vseh bližnjih in poznanih, ki jih ni več med nami. Obudili bomo spomin na padle v NOB, ki so za svobodo dali življenje. Mi pa se bomo še posebno spomnili vseh smrtno ponesrečenih rudarjev v naših rudnikih, saj je smrt stara znanka v rudarskem poklicu.

V tem času bomo uredili grobove, jih okrasili in polepšali. Ob vsem tem pa lahko zadnja leta opazimo, da je čim lepši in „bogatejši“ grob merilo spoštovanja do umrlih. Na pokopališču že prav tekmuje, in rezultat tega so gore cvetja in raznobarnih sveč. Marsikdaj pa bi bil bolj primeren le en sam cvet in hvaležen spomin. Moramo se zavedati, da so vsi umrli prispevali za svet, kakršen je danes. Napredek je njihovo minulo delo. Ne smemo pa na ta dan pozabiti živih. Njim namreč lahko pomagamo.

Stane Brečko

še več za izboljšanje pogojev za normalno odvijanje proizvodnje kot tudi usklajenosti izvajanja pripravljanih in investicijskih del glede na potrebe zagotavljanja kontinuirane proizvodnje.

Stroški

Kljub sprejetim ukrepom na področju zmanjševanja stroškov, zajetih v sanacijskem programu za odpravo izgube v letu 1984 in programu ukrepov za izboljšanje poslovanja v letu 1984 ter ukrepov za realizacijo načrta v letu 1984 je v razmerah tako visoke inflacije izredno težko ugotavljati pozitivne učinke in prizadevnost pri izvajanju teh ukrepov. To potrjuje tudi rast vseh stroškov v 1. polletju v odnosu na stroške v enakem obdobju lanskega leta, ki je po posameznih rudnikih naslednja:

glej tabelo

Vidimo, da je rast posameznih vrst stroškov v posameznih rudnikih bistveno različna in lahko navedemo določene ugotovitve. Na rast porabljenih sredstev vplivajo poleg cen materiala tudi odstopanja od normativne porabe ter višina proizvodnje v 1. polletju 1984 v odnosu na lansko leto v enakem obdobju, kar velja za vse rudnike, sicer pa še določene specifičnosti v posameznih rudnikih. Ob upoštevanju, da je rast cen najpomembnejši faktor, lahko na osnovi uradne inflacije v tem obdobju (60 %) ugotovimo ugoden rezultat pri rudnikih Kanižarica in Ojstro, pri čemer ima rudnik Kanižarica tudi 7 % večjo proizvodnjo kot v preteklem letu.

Indeks stroškov v I. — IV. 1984/I. — V. 1983

	Hrastnik	Ojstro	Trbovlje	Zagorje	Senovo	Kanižarica	Laško
Porabljena sredstva	156	140	142	183	175	147	166
Obveznosti iz doh.	186	182	173	178	180	145	148
Brutto OD	143	139	141	142	154	148	157

Obveznosti iz dohodka so v vseh rudnikih, z izjemo Kanižarice in Laškega, izredno porasle. Nedvomno imajo tu izredno velik vpliv stroški obresti za najete kredite kot posledica likvidnostnih problemov, v veliki meri tudi kot posledica izredno visoke nepokrite izgube iz leta 1983 (800 milijonov) in ki je bila do konca septembra tudi denarno pokrita samo v višini okoli 350 milijonov. To potrjuje podatek, da so znašale obresti za najete kredite od 21 % — 35 % vseh obveznosti iz dohodka v rudnikih Zasavja, ki so v preteklem letu izkazali nekrito izgubo in praktično iz omenjenega izhajajo navedene razlike oziroma porast tovrstnih stroškov.

Stroški iz naslova dela delavcev so v rudnikih še vedno najvažnejša postavka, čeprav se je v zadnjih letih njihov delež v strukturi cene premoga znižal (osebni dohodki nikoli niso sledili rasti inflacije). Ti stroški so v rudnikih s področja Zasavja najmanj porasli, kar je nedvomno tudi posledica omejevanja nadurnega dela in izvajanja ukrepov za izboljšanje poslovanja s tega področja in so tovrstni stroški porasli manj kot v gospodarstvu Slovenije.

Vrednotenje rjavega premoga

Vrednotenje rjavega premoga in dejansko realizacijo je potrebno obravnavati skozi načrtovano ekonomsko politiko in njeno izvajanje. Omenjeni dejavniki v nič manjši

meri od prvih dveh ne vplivajo na ekonomski položaj rudnikov. Vrednotenje rjavega premoga je z vidika priznavanja pogojev gospodarjenja posameznega udeleženca v energetiki izredno pomembno, v sistemu skupnega prihodka na proizvodnji električne energije pa ima realnost vrednotenja tudi bistven vpliv na enakopravni ali neenakopravni položaj posameznega udeleženca. Vendar pa se tu kasneje pojavijo naslednji problemi:

- o višini cene premoga in električne energije odločajo ali zvezni izvršni svet ali skupnost za cene;
- inflacija v zadnjih letih je bistveno višja od predvidene, ki se upošteva pri vrednotenju premoga in se pri rudnikih izkazuje v višji stroškovni ceni od priznane v interesni skupnosti.

V polletju 1984 se cene premoga ali električne energije niso povečale, vendar so se efekti iz decembra 1983 izkazali v zelo povečanem prihodku (preko 60 %).

Bistvo problema

- razkorak med ovrednoteno ceno premoga in dejansko priznano
- pa je s priznanjem**
- povišanja cen premoga in električne energije v drugi polovici leta **vendarle od-**

pravljen, saj bo za leto 1984 razkorak predvidoma bistveno manjši kot v preteklih letih.

Predvidena inflacija za leto 1984, ki bo vsaj dvakrat višja od predvidene, pa se bo v rudnikih sigurno odrazila v povečanju stroškov poslovanja in prekoračevanju predvidene stroškovne cene premoga. Omenjeni problem je takšnih razsežnosti, da je poleg vseh ukrepov za zmanjšanje stroškov v poslovanju v temeljnih organizacijah, ki so že v prvem polletju izkazale izgubo, potrebno določeno prekoračevanje planirane proizvodnje premoga.

Problemi pri gospodarjenju bodo v letu 1984, pa tudi v naslednjih letih prisotni in je predvsem od uspešnosti razreševanja problemov na področju proizvodnje, stroškov in cen premoga odvisna njihova velikost. Predpogoj pa je tudi razrešitev problemov iz preteklih let, to je:

- pokritje izgube iz leta 1983 in 1982,
 - bistveno znižanje obstoječih kreditov in izboljšanje likvidnostne situacije,
 - racionalizacija zalog materiala
- ter izvajanje do sedaj sprejetih ukrepov (tudi povečanje produktivnosti, zmanjšanje izostankov z dela, pridobitev potrebnih kakovosti itd.) katerih ne bomo ponovno navajali.

Zdravko Stradar

Problematika odkopavanja premoga v rudniku Laško

Dosežena proizvodnja premoga v jami Laško je bila v osmih mesecih 1984 22.100 ton, kar predstavlja 83,71 % planirane proizvodnje za to obdobje.

- Sedaj odkopavamo premog v dveh poljih:
- v polju Klara, ki je bilo odprto in pripravljeno za odkopavanje v začetku avgusta letos in
 - v polju Liša, kjer odkopavamo zadnjo odprto 5. etažo pod nivojem Glavnega rova.

Vzrokov za nedoseganje planskih obveznosti je več:

- zaradi nedoločene perspektive premogovnika v preteklosti v jami vse do leta 1981 nismo vršili niti najnujnejših potrebnih raziskav premoga pod osnovnim

obzorjem Glavnega rova,

- zaradi nezadostnih odprtih zalog za odkopavanje v letu 1983 smo bili primorani odpreti polje Liša za pet etaž pod obzorjem Glavnega rova kote 256, čeprav bomo to polje v naslednjem letu odprli s 60 m nižje zastavljenega obzorja na koti 196;
- v polju Klara je zaradi skromnih razsežnosti sloja mogoče sočasno odkopavati le na dveh odkopih, tako da ustrezne koncentracije odkopavanja ne moremo doseči;
- polji Klara in Liša sta med seboj oddaljeni 2400 m po horizontali z višinsko razliko 115 m, kar otežuje stalen nadzor nad izvajanjem del,

- občasni vdori vode v polju Liša paralizirajo proizvodnjo včasih tudi za nekaj izmen,
- primanjkuje nam in verjetno nam bo tudi v bodoče primanjkovalo delavcev, predvsem kvalificiranih kopačev, saj je zaradi priznane nove stopnje benefikacije odšlo v pokoj devet kopačev, kar pri jamskem staležu pomeni 8 % zmanjšanje števila zaposlenih.

Problematika proizvodnje je tolikšna, da dosedanjega izpada proizvodnje do konca leta ne bo mogoče nadoknaditi, čeprav predvidevamo proizvodnjo premoga v zadnjih treh mesecih tudi v prostih sobotah.

Franc Teršek

Nadaljevanje sanacije v jami Kotredež

V jami Kotredež nadaljujemo s sanacijo zaplavljenih jamskih prog in odkopov v polju P-74-4. Čiščenje in pretesarbo izvozno transportne proge proti zahodu izvaja Geološki zavod iz Ljubljane in je uspel od celotne dolžine 140 m očistiti že 120 m, tako da je potrebno očistiti in pretesariti še okoli 20 m. Nato bomo morali očistiti in pretesariti še sam odkop, na katerem je samohodno hidravlično podporje Hydro Marrel in odkopni stroj Ravageuse.

Prav tako bomo morali pretesariti še odkop v krovnem delu sloja na isti etaži. Očiščena in pretesarjena je že tudi proga v vzhodnem delu tega odkopnega sloja. Sedaj izvajamo pretesarbo samega širokočel-

nega odkopa, katerega širina je okrog 25 m in na katerem je vgrajeno podporje Salzgiterr.

Oprema pomožnega črpališča v H-74-0/1 je končana in črpalke normalno obratujejo. Tu so vgrajene tudi visokotlačne črpalke „Hauhinco“ za hidravlično podporje na odkopih v P-74.

V drenažnem prekopu na ordinati 4200 so izvršene štiri vrtine, peta pa je še v izdelavi. Pritoki vode iz že zvrtnih štirih vrtin so naslednji:

vrtina št. I	308 l/min
vrtina št. II	600 l/min
vrtina št. III	1000 l/min
vrtina št. IV	1200 l/min.

Da bi še povečali iztok vode iz vrtin in tem hitreje zniževali hidrostatski pritisk oziroma nivo vode v dolomitu, bo Geološki zavod, ko bo izvršanih vseh pet predvidenih vrtin, te obdelal s solno kislino in s tem še povečal propustnost dolomita ter iztok vode iz vrtin. Sedanje količine vode, ki jih črpamo iz jame Kotredež, so 12,2 m³/min in so precenjovane od zadnjih podatkov v povprečju za 1,65 m³/min., kar potrjuje koristnost vrtnja drenažnih vrtin. Ob količinskem povečanju črpanja vode tudi piezometer hitreje pada in ni takšnih anomalij kot v preteklem obdobju, ko je padal in rasel. Sedanje stanje nivoja vode je — 64,99 in se sedaj dnevno zniža za 7 cm/dan.

Anton Prebil

Za obnovo proizvodnje v Kotredežu so potrebna dodatna sredstva

Investicijsko-odpiralna dela v jami Kotredež izvajajo po dopolnilnem investicijskem programu Odpiranje jame Kotredež med 6. in 8. obzorjem, I. faza, po Aneksu I k temu investicijskemu programu, po investicijskem programu Sanacija vdora vode in mulja v jami Kotredež in po Aneksu I k temu programu.

V dopolnilnem investicijskem programu odpiranje jame Kotredež je bilo predvideno odpiranje vseh premogovnih rezerv v jami Kotredež, ki se nahajajo v južnem krilu med 6. in 8. obzorjem in v severnem krilu med 6. in 7. obzorjem.

Potrjene premogove rezerve v jami Kotredež s stanjem 31.12.1981 so znašale v južnem krilu do 8. obzorja v ležišču 3.927.000 ton in v severnem krilu 1.051.000 ton ali skupaj 4.978.000 ton. Za odpiranje navedenih zalog je bilo predvidenih sredstev po dopolnilnem investicijskem programu, ki je bil izdelan v letu 1977, sredstev v višini 296.214.000,00 din. Investicijska vlaganja po tem programu bi morala biti zaključena v decembru 1981.

Zaradi objektivnih vzrokov se investicijsko vlaganje ni moglo zaključiti v predvidenem roku, zato je bilo potrebno izdelati Aneks I k temu investicijskemu programu. Razlogi, ki so narekovali izdelavo Aneksa I k dopolnilnemu investicijskemu programu odpiranje jame Kotredež med 6. in 8. obzorjem, I. faza, so bili naslednji:

- investitorju niso bila zagotovljena sredstva iz vseh predvidenih virov po dinamiki, predvideni v dopolnilnem investicijskem programu;
- dopolnilni investicijski program je upošteval eskalacijske stopnje, predvidene v samoupravnem sporazumu ISE, ki pa so bile bistveno nižje od realnih v obdobju vlaganj (inflacija);

— investicijska dela za odpiranje južnega krila jame Kotredež so bila z izjemo del na transportnem vpadniku V-80/2 prekinjena zaradi vdora vode in mulja v smerem hodniku H-83 dne 4.3.1981;

— voda, pomešana z muljem, je po vdoru 4.3.1981 zalila večino že izdelanih objektov skupaj z vgrajeno opremo. Večkratni sunkoviti dotoki vode so zalite objekte v toliki meri poškodovali, da je bila njihova obnova iz tehničnih in finančnih razlogov nesmotrna. Zato je bilo potrebno izdelati projektno dokumentacijo za nadomestne dele, odnosno dodatne objekte.

Aneks k dopolnjenemu investicijskemu programu odpiranje jame Kotredež med 6. in 8. obzorjem predvideva sanacijsko vlaganje sredstev v rudarsko-gradbene objekte in nabavo opreme po tekočih cenah v višini 2.128.269.000,00 din. Verjetno tudi ta sredstva ne bodo zadoščala, ker so eskalacijske stopnje, ki so upošteevane pri izračunu po samoupravnem sporazumu ISE v višini od 10 % do 15 % preizke, da bi dale predvidene rezultate.

Dne 4.3.1981 je pri gradnji smernega hodnika H-83 na 8. obzorju (kota -234) vdrla voda in mulj. Dotok vode je postopoma naraščal in dosegel 12,6 m³/min. Voda iz vdornege mesta je ves čas prinašala trde, obrozivne delce v količini od 7 do 9 gr/l vode. Do potopitve vzhodnega dela jame do nivoja 3. etaže nad 7. obzorjem (kota — 135,7) je prišlo dne 11.10.1981. S tem je bilo prekinjeno pretočno zračenje severnega in južnega krila, istočasno pa je bila prekinjena tudi proizvodnja premoga v jami Kotredež.

Z vdorom vode in mulja so bila prekinjena tudi investicijsko-odpiralna dela, razen dela v vpadniku V-80/2.

Da bi lahko nadaljevali z investicijsko-

odpiralnimi deli in omogočili ponovno proizvodnjo premoga v jami Kotredež, je bilo treba najprej opraviti nekatera sanacijska dela. Zato je bil izdelan sanacijski program, ki je predvideval sanacijo vseh zalitih jamskih prostorov, delno odvodnjavanje vodonosnega triadnega masiva in vgraditev tesnilnega čepa v hodniku H-83 na 8. obzorju.

Za izvedbo navedenih sanacijskih del in za nabavo potrebne opreme za izvajanje letih je bilo v sanacijskem programu predvidenih 429.268.000,00 din. Vendar se je pozneje pokazalo, da ta sredstva ne zadoščajo, ker je bilo dejansko stanje pri sanacijskih delih bistveno drugačno, kot je bilo prvotno predvideno.

Izgradnja novih jamskih objektov, ki bodo nadomestili opuščene, zalite jamske objekte, izgradnja dodatnega odvodnjevalnega prekopa na ordinati 4200, vrtanje dodatnih odvodnjevalnih vrtin in večji stroški pri očiščevalnih delih posameznih objektov ter večji porabi električne energije so narekovali izdelavo Aneksa I k sanacijskemu programu vdora vode in mulja v jami Kotredež.

Potrebna sredstva za izvedbo sanacijskih del po Aneksu I so predvidena po tekočih cenah v višini 746.549.000,00 din, medtem ko je predvideval osnovni program 429.268.000,00 din. Iz tega sledi, da je potrebnih dodatnih sredstev v višini 317.281.000,00 din.

Intenzivno nadaljevanje investicijsko-odpiralnih del na 8. obzorju in čimprejšnji pričetek postopnega dreniranja vodonosnega triadnega masiva med 6. in 8. obzorjem bo omogočilo v letu 1986 v jami Kotredež s prehodom na 303 obratovalnih dni/leto proizvodnjo premoga v višini 319.000 ton.

Rado Ozbič

Referendum v tozdu RŠC

Dne 20. septembra 1984 so delavci (11) tozdu RŠC izvedli referendum o izločitvi tozdu Srednja šola rudarske usmeritve Zagorje ob Savi iz DO Rudniki rjavega premoga Slovenije in njegovo vključitev v DO Zasavski srednješolski center Trbovlje. Referenduma so se udeležili vsi vpisani glasovalci. Za predlog se je izjavilo devet oziroma 81,8 %, proti predlogu pa sta glasovala dva oziroma 18,2 %.

O reorganizaciji tozdu Rudarski šolski center v DO RRPŠ smo objavili daljšo informacijo v prejšnji številki našega glasila.

Visoka proizvodnja jugoslovanskih premogovnikov

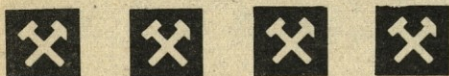
Rudarji jugoslovanskih premogovnikov so v razdobju januar-september 1984 nakopali skupno 47.842.000 ton premoga vseh vrst — črnega, rjavega in lignita. V primerjavi z istim razdobjem lanskega leta je letošnja proizvodnja večja za 5.111.000 ton ali za 12 %.

Znano je, da znaša letošnji proizvodni načrt jugoslovanskih premogovnikov skupno 64 milijonov ton. Vse kaže, da bo letošnji načrt dosežen, vendar pa ni mogoče, kakor ugotavljajo v splošnem združenju premogovnikov Jugoslavije, računati na večje, dodatne količine, in to iz več razlogov: ni dovolj železniških vagonov za prevoz premoga, ni dovolj rezervnih delov za uvoženo mehanizacijo, ker ni dovolj deviz za uvoz le-teh,

ni pa tudi dovolj rudarjev za neposredno proizvodnjo.

Od celotne količine nakopanega premoga v prvih devetih mesecih letošnjega leta je bilo 39.150 ton lignita (14,7 % več kot lani v istem obdobju), 8.407.000 rjavega premoga (1,1 % več kot lani v istem času) in 385.000 ton črnega premoga (2,40 % manj kot lani).

Naj omenimo še to, da so rudarji jugoslovanskih premogovnikov letos že trikrat prekoračili mesečno proizvodnjo v višini petih milijonov ton. Marca letos so nakopali 5.783.464 ton, avgusta 6.019.852. Kljub vsem težavam rudarji izpolnjujejo svoje obveznosti, ki jih določa proizvodni načrt oziroma energetska bilanca za letošnje leto.

Izpolnjevanje delovnega načrta v času od 1. I. do 15. X. 1984

1. Proizvodnja premoga (ton)

TOZD, DO	Načrt (v tonah)	Doseženo (ton)	Razlika - +	%	Ob dela prostih sob.
PH	212.450	167.546	- 44.904	78,9	9.370
PO	155.100	166.634	+ 11.534	107,4	2.771
PT	444.900	456.211	+ 11.311	102,5	9.678
RŠC	14.560	—	+ 14.560	100,0	—
PKO	211.680	214.575	+ 2.895	101,4	3.357
Skupaj	1.038.690	1.004.966	- 33.724	96,8	19.776
PK Lakonca	134.605	130.004	+ 4.601	96,6	410
DO ZPT	1.173.295	1.134.970	- 38.325	96,7	20.186
RPS	94.950	92.150	- 2.800	97,1	
RPK	93.970	106.147	+ 12.177	113,0	
RPL	31.650	26.230	- 5.420	82,9	
SOZD REK EK	1.393.865	1.359.497	- 34.368	97,5	

2. Proizvodnja električne energije (Mwh)

TOZD	Načrt	Doseženo	%
PEE-PP	12.000	14.162	118,0
PEE-N	421.610	401.807	95,3
KE	—	- 405	—
DO TET	433.610	415.564	85,9

3. Proizvodnja ostalih proizvodov

TOZD	Letni načrt	Doseženo	%
Gramat			
— opekarna (enot)	8.300.000	4.124.412	49,7
— kamnolom (m ³)	50.000	34.947	69,9
— Avtoprevoz Zasavje (t/km)	—	7.274.509	—
PKO			
— kamnolom (m ³)	90.000	82.791	92,0
RES D H			
— toplarna (Mwh)	29.000	16.427,6	56,7

4. Storitve (do zadnjega v preteklem mesecu v dinarjih)

TOZD	Letni načrt	Doseženo (I. — IX. 1984)	Odstotek
DO ZPT			
— RES D H	322.795.000,00	219.514.487,70	68,0
— RES D T	276.313.000,00	222.767.405,70	80,6
— RES D Z	169.686.000,00	139.491.799,60	82,2
— PJL	110.026.000,00	93.342.089,50	84,8
DO RGD			
— RIG	1.086.449.000,00	744.650.823,65	68,5
— ESMD	185.500.000,00	210.951.197,85	113,7
— Avtoprevoz Zasavje	158.000.000,00	147.048.357,30	93,1
Gramat			
— opekarna	67.500.000,00	38.482.853,00	57,0
— kamnolom	11.236.000,00	7.598.064,00	67,6
— gradbena skupina	10.000.000,00	24.047.780,50	240,5
DO TET			
— vzdrževanje naprav	266.438.093,00	200.048.169,00	75,1
DO IMD			
— SIMD	179.560.000,00	143.198.585,75	79,8
— EIMD	78.500.000,00	51.624.844,55	65,8

Dejali so ...

France Popit, predsednik predsedstva SR Slovenije

Probleme, ki so v organizacijah združenega dela in v sleherni družbenopolitični skupnosti, moramo reševati celovito. Ne moremo se ločeno, izven materialnih okvirov, dogovarjati o pokrivanju zalog, o združevanju sredstev za razvoj nekaterih panog, o povečanju proračunov, o načinu pokrivanja dospelih dinarskih in deviznih anuitet, o materialnih obveznostih med republikami in pokrajinami. Še slabše pa bi bilo, če bi se objektivni interesi skušali reševati s političnimi pritiski. S takšnimi pristopi se ne more rešiti ničesar. Od delovne organizacije in občine naprej je treba dati na mizo bilance in izračune realno razpoložljivega dohodka, ki ga je možno ustvariti z izrabo vseh materialnih sil in lastnega dela in s strpnostjo in upoštevanjem svojih in drugih problemov najti najboljše rešitve. Večine rešitev ni možno sprejeti na ravni republike ali federacije, ampak z neposrednim dohodkovnim povezovanjem delavcev temeljnih organizacij na enotnem jugoslovanskem trgu, z usklajevanjem razvojnih planov in prevzemanjem neposrednih materialnih obveznosti. Tako bomo ustvarili pogoje za uresničevanje ustavnega načela, da ima vsaka organizacija združenega dela, občina, socialistična republika in socialistična avtonomna pokrajina pravico in odgovornost, da se razvija v skladu z rezultati lastnega dela in hkrati odgovarja za v planih opredeljene skupne obveznosti na ravni federacije. Od tega osnovnega načela ne moremo odstopiti in pristajati na teze o nekakšnih „višjih“ skupnih interesih in nalogah, ki bi jih v blagor delavskega razreda oblikovali in izvajali odtujeni centri odločanja o družbenem dohodku. Pri tem ne gre za nikakršno ohranjanje privilegijev, nacionalistično zapiranje in nerazumevanje problemov drugih. Gre prepro-

sto za to, da o teh vprašanih sprejmejo samoupravne odločitve tisti, ki bodo nosili ekonomske posledice.“

Andrej Marinc, predsednik CK ZKS

„Opravičljiva je zaskrbljenost naših delovnih ljudi in zlasti komunistov glede formulacije v predlogu sklepov 13. seje: Če smo res na razpotju, ali je potem ogrožena perspektiva in kontinuiteta našega razvoja. To smo zavestno formulirali na seji centralnega komiteja ZKJ, ker je prevladala ocena, da vendarle niso najgloblje prodrla spoznanja o koreninah ekonomskih problemov in ekonomske krize v Jugoslaviji.“

To smo formulirali zato, ker objektivno obstaja nevarnost, da se vračamo ali pa da zaidemo iz osnovne revolucionarne smeri, ki smo si jo priborili v povojnem obdobju. To je resnica, in mislim, da je prav, da smo jo odkrito povedali. Zdi se mi, da se zdaj naš delavski razred in široke množice delovnih ljudi začnemo zavedati, da gre zares in da je treba marsikaj spremeniti iz korenin, zlasti na gospodarskem področju, pa tudi v celotnem družbenem področju. To je tisto, kar je pozitivno in kar je sreča v nesreči v sedanjih razmerah. To pozitivno razpoloženje in to zavest moramo združiti s prizadevanjem, da postane naše družbeno in gospodarsko življenje kakovostnejše v najširšem in najbolj preprostem pomenu besede. Nimamo več nerazvitega gospodarstva, dosegli smo stopnjo razvoja, ko moramo prerasti iz kvantitete razvoja v novo kakovost. Ta razvoj ni mogoč brez konfliktov, zaostritev in brez resničnega spoštovanja ekonomskih zakonitosti. Ekonomske zakonitosti so ves čas delovale in posledica teh zakonitosti, ki jih nismo spoštovali, so problemi s katerimi imamo opraviti zdaj.

V delovne kolektive bomo morali vnesti nemir glede tega, da bodo morali tisti, ki ne

bodo imeli pozitivnih rezultatov pri upravljanju družbenih sredstev, razmišljati o tem, da se bodo poslovili od te pravice upravljanja. Družbena lastnina se še prevečkrat pojmuje kot lastnina nekih kolektivov in skupin, ki opravljajo to lastnino in proizvajalna sredstva. Morali bomo vnesti nemir za novo samoupravno in poslovno organiziranost, ki bo omogočala učinkovito izkoriščanje družbenih sredstev. To je tista kakovost in največja rezerva, ki jo v bistvu imamo. Tu pa je zopet potrebno znanje.“

V lamparni Rudnika Trbovlje rudarji prevzemajo in oddajajo svetilke „samopostrežno“ (foto: A. Bregant)

Sodelovanje z ameriškimi rudarskimi strokovnjaki

V okviru znanstveno tehničnega sodelovanja med ZDA in Jugoslavijo je v programu triletna naloga „Inovirano odkopavanje debelih slojev premoga“ med Bureau of Mines z ameriške strani in Rudarskim inštitutom Ljubljana. Naloge smo prevzeli prof. dr. Rudi Ahčan, dipl.inž.rud., Slavko Janežič, dipl.inž.rud. in Ivan Berger, dipl.inž.rud. Iz Amerike je bil v mesecu juliju 1984 na obisku v Sloveniji odgovorni nosilec naloge g. William W. Lutzens, ki si je ogledal velenjsko jamo, pa tudi mehanizirano odkopavanje v jami Hrastnik in Trbovlje. Amerikance izredno zanima naš način odkopavanja debelih slojev, metoda sublevel, ki bi jo Američani želeli uvesti tudi sami pri odkopavanju nekaterih njihovih debelih slojev premoga. Ta odkopna metoda se je namreč začela razvijati v petdesetih letih v Velenju, kasneje tudi v Zasavju. To je odkopna metoda s pridobivanjem premoga, ki smo jo Jugoslovani v obdobjih, najbolj kritičnih za premog, izred-

no uspešno uporabljali in razvili. Francozi so med prvimi pričeli za to odkopno metodo razvijati hidravlično samohodno podporje, nato tudi ostali, predvsem v SZ in ZRN. V Jugoslaviji smo pričeli v tej odkopni metodi uporabljati izredno mnogo tipov tujih samohodnih podpor in odkopnih strojev, vsak pač montan-geološkim prilikam primerno. Uspešna uporaba odkopnih metod s popolnoma mehaniziranim odkopavanjem v Jugoslaviji je ena od osnovnih postavk, ko pripravljamo medrepubliški projekt, ki naj jugoslovanski strojegradnji ponudi tipe podpor in strojev, ki naj jih izdelujejo v Jugoslaviji za naše potrebe, vendar to zaradi različnih interesov, pa kljub vsem naporom Združenja jugoslovanskih premogovnikov izredno počasi napreduje. V Sloveniji imamo izdelana dokaj jasna stališča, saj v Velenju izredno uspešno odkopavajo v zadnjem času s popolno mehanizacijo velik delež svoje visoke petimilijonske letne proi-

zvodnje. Pa tudi v Zasavju smo že osvojili določene tipe SHP s primernim odkopnim strojem (Eickhoff), ki jih lahko v določenih sredinah zelo uspešno uporabljamo. Vse te obdelane ugotovitve izredno uspešnih odkopavanj debelih slojev premoga, z veliko produktivnostjo, predvsem v Velenju, pa tudi v Zasavju, z bogatimi izkušnjami na izrednih neugodnih primerih, je pripravil prof. dr. Rudi Ahčan, dipl.inž.rud., za prvi del našega poročila v nalogi, ki jo bomo reševali skupno z ameriškimi kolegi.

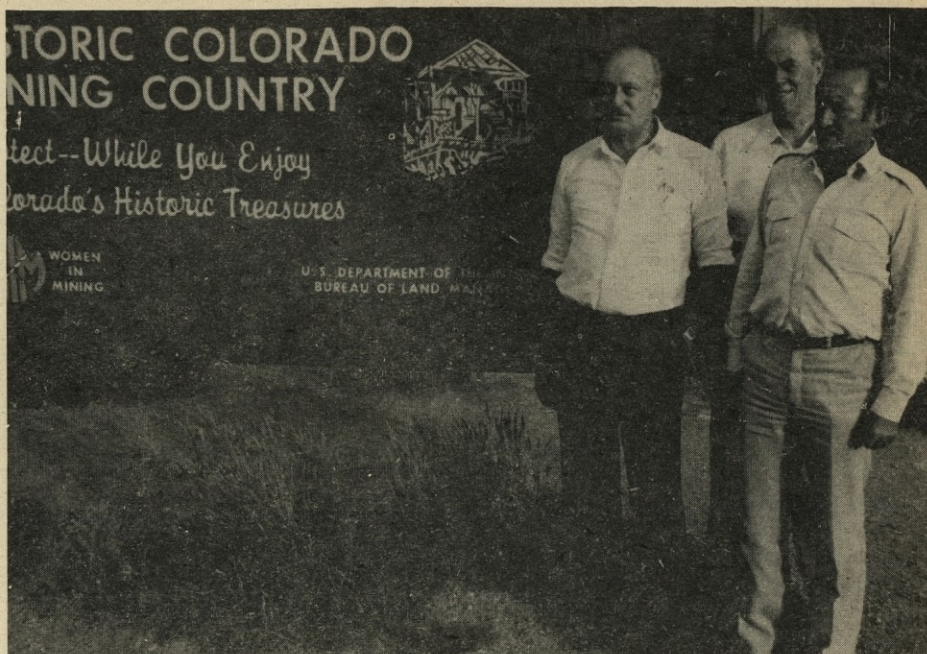
Ob obisku g. William Lutzensa smo se dogovorili za nekatere koristne izsledke ameriških strokovnjakov pri njihovih izkušnjah v podzemeljskem pridobivanju premoga, ki jih želimo spoznati in jih uporabiti pri našem delu. Te podatke so ameriški kolegi pripravili, obenem pa tudi načrt za ogled nekaterih jam, za katere so menili, da bi jih vključili v skupno strokovno obdelavo za izsledke, ki so zainteresirani zanje ali pa so za-

nimivi za jugoslovansko stran.

V nadaljnjem bom opisal podrobno te zanimive ogled, vendar bom skušal opisati naš obisk v ZDA tudi z raznimi zanimivostmi s tega potovanja, kar bo bralca glasila verjetno tudi zanimalo. Morda bom nekatere stvari opisoval po svoje, vendar tako, kot sem jih dojel in občutil sam. Naj omenim, da je bilo potovanje v ZDA določeno s točno izdelanim programom in časovno opredeljeno, tako da lahko trdim, da smo v štirinajstih dneh izredno veliko videli, saj smo prepotovali preko 20.000 km in v samih ZDA bili v sedmih državah, kar je bilo navsezadnje tudi naporno in utrudljivo.

Dne 3.10.1984 smo odpotovali v Jatovim letalom DC-10, z letalsko karto Ljubljana — New York. Vendar to ni direktna linija. Kar smešno je pristati po Brniku najprej v Mariboru, nato pa še v Beogradu, kjer je bilo potrebno čakirati vozovnice, da smo lahko nato odpotovali preko Nemčije, Amsterdam, Glasgova v velikem loku preko severa nazaj proti jugu do letališča Kennedy v New Yorku. Ta nepretrgan let je trajal skoraj devet ur, vendar je bil izredno miren in prijeten, kar je gotovo kompenziralo triurno zamudo, ki jo je imelo letalo. V letalu smo potovali skupaj z ekipo RTV Ljubljana, kjer sta bila vodja Peter Likar in Štakulj. Ti so šli pripravljati oddajo skupno z dvema vodilnima delavcema SOZD Iskre o povezovanju industrije in univerze oziroma inštitutov v ZDA za uspešno hitro razvijajoče se industrijske izdelke. To oddajo smo lahko pred kratkim gledali na naših zaslonih pod naslovom „Svet, ki ga še ni — silicijeva dolina“ in je bila tudi izredno zanimivo prikazana. Druga pa je oddaja o ameriškem tržišču, ki je interesantna za Jugoslavijo (predvajana v tedniku RTV Ljubljana).

Jatova letala pristajajo v ZDA ob terminalih PAN-AM, ki zastopajo JAT v ZDA. Po carinskih formalnostih smo odhiteli na precej oddaljeni terminal UA. Ko smo hiteli skozi prostore ogromnih letališčnih zgradb, sem zaslišal, da me nekdo kliče. Pravzaprav je svet zelo majhen, človek nehotе pomisli, ko tako nepričakovano sreča Trbovca v tako oddaljeni deželi. Klical me je namreč Stane Kovačič, bivši direktor TOZD Iskre v Trbovljah, ki je pred kratkim prišel v New York kot predstavnik Iskre za štiriletno dobo. Na kratko sva se dogovorila, da se na povratku čez 14 dni srečava, nato pa smo odhiteli do letala, ki bi nas moral odpeljati v Denver. Med tem časom je nastala silovita nevihta nad New Yorkom in zato smo morali čakati v letalu več kot tri ure, predno smo dobili dovoljenje za let. Ko smo končno odleteli, moram priznati, da ni bilo prijetno med bliski in precejšnjim premetavanjem letala, dve uri potovati do Chicaga, kjer smo imeli enourni postanek. Nato pa smo po dokaj umirjenem vremenu poleteli do Denverja, kjer smo prišli po lokalnem času okrog tretje ure zjutraj, s tem da upoštevamo, da je denverski čas od našega v zamiku osem ur. Na letališču nas je pričakal g. Lutzens in nas odpeljal v prijetno gostišče Kipling Inn na zahodni strani Denverja ob bližini Bureau of Mines. Po devetindvajseturnem potovanju, pri čemer smo prešli tudi osemurni zamik (praviijo, da za vsako uro rabi človek en dan, da se privadi), smo bili izredno utrujeni, vendar smo po programu morali že do-

V septembru letos so se mudili trije rudarski strokovnjaki v ZDA. Sodelovali bodo pri izvedbi rudarskega projekta, o čemer objavljamo poseben prispevek v tej številki. Na fotografiji so Slavko Janežič, dipl. inž., prof. dr. Rudi Ahčan in Ivan Berger, dipl. inž. (foto: I. Berger)

poldan obiskati Bureau of Mines, kjer smo se sestali z ameriškimi kolegi, ki delajo pri naši skupni nalogi.

Ko smo opoldan prišli v Bureau of Mines, smo se seznanili z direktorjem rudarskega centra inž. Richard Oitom ter sodelavcema, ki sta nas nato spremljala po poti v zahodnem delu ZDA. To sta bila inž. Jo Nugent in Ignaz Huck. Po krajšem dogovoru o programu smo si ogledali nekaj stavb z vsemi napravami tega inštituta. To je v bistvu zvezni raziskovalni center z enim delom v Denverju, kjer je zaposlenih preko 8.000 strokovnjakov, ki resnično razpolagajo z vsemi novjšimi tehničnimi napravami za znanstveno pripravo tehnologij za prakso.

Opisal bom samo nekatere laboratorije raziskovalnega centra in njihovo zanimivo delo.

Oddelek za rudarsko tehnologijo ima mnogo laboratorijev, ki so vsi opremljeni z dragocenimi aparaturami in kompjutorji, skoraj vsak posameznik ima svoj manjši kompjutor, medtem ko cel oddelek precej velikega, ki omogoča podrobno obdelavo in vnos vseh podatkov. Pod pojmom večji kompjutor imam v mislih takšnega, ki je malo večji od našega v Zasavskem računskem centru, kar jaz zelo laično primerjam.

Oddelek za rudarsko tehnologijo, ki ga vodi inž. Lutzens, ima več laboratorijev za geomehanske raziskave, laboratorij za razvoj elektronskih naprav v rudarstvu, laboratorij za spremljanje jamskih pritiskov v območju odkopavanja z uporabo raznih tehnik določene napetosti in pritiskov. Za nas je bila posebno interesantna seznanitev z delom v laboratoriju za hidrološke raziskave, kjer vodi dclo inž. Richard Kneisley. Izsledke v tem laboratoriju o hitrem strjevanju vode oziroma tekočih mas z diatonitom in uveljavitev tega postopka v rednem procesu odkopavanja v solnih rudnikih v Kanadi bomo vključili v našo skupno nalogo z namenom, da skušamo s tem postopkom reševati tudi pojave vod oziroma tekočih mas,

ki ogrožajo eksploatacijo v naših premogovnikih. Mislim, da je cel postopek v redni tehnologiji zelo drag. Prišel pa bi v poštev za odkopavanje predvsem v področju jame Hrastnik, kjer bi ob nenadnih pojavih vode ali tekočih mas, ki bi ogrožali delovišča, z injektiranjem diatonitov te tekoče mase v izredno kratkem času strdili in s tem tudi ustvarili izolacijski čep do delovišča, ki bi lahko takoj nemoteno napredovala z normalnim delom. Če bi pa z raznimi metodami — geofizikalnimi ali vrtnjem predhodno ugotovili v delovni sredini nabiranje vode ali tekočih mas, bi z injektiranjem prej omenjenih snovi lahko dosegli utrditev in pogoje za normalno odkopavanje. Vsekakor se nam s preučitvijo teh postopkov odpirajo velike možnosti pri odpravljanju otežkočenega odkopavanja premoga v področjih vdorov vode in tekočih mas.

Obiskali smo tudi oddelek za daljinsko upravljanje raziskav in uporabno matematiko v rudarstvu, ki ga vodi inž. Douglas C. Peters. Ta nam je obrazložil in prikazal uporabo satelitskih posnetkov pri raziskovanju nahajališč premoga. Spoznali smo lahko, kako s pomočjo satelitskih posnetkov trasirajo rudarsko geološke raziskave v premogovih bazenih. Zato bomo v naše naloge vključili tudi njihove izsledke. Pri tem je bilo zanimivo pregledati satelitske posnetke Jugoslavije, pripravili pa so tudi detaljne posnetke Velenja in Zasavja, slikane iz satelitov z različnimi zahtevami, predvsem z različnimi žarki, kar posreduje različne podatke. Ti se potem s kompjutorji posebno obdelajo in vnašajo nato v različne specialno izdelane karte. Da bo bolj razumljivo: vedel sem za satelitske posnetke naših krajev, bil pa sem precej presenečen, ko sem videl natančno geološko obdelavo vseh prelomov, narivov in podobno. Ker bomo te podatke dobili, bodo verjetno tega veseli predvsem naši geologi. Sicer so nam pojasnili, da morajo biti za mikrolokacijsko obdelavo geoloških podatkov narejeni posnetki iz nižjih vi-

šin.

Ogledali smo si še nekatere druge oddelke, kjer je zanimivo zlasti to, da npr. ob gradnji hidroelektrarn izdelajo popolnoma enake modele z enakimi hribinami, kot obstojajo v naravi in potem izvršijo vse preizkuse o propustnosti, pritiskih itd. Te kompletne podatke nato posredujejo projektantom. Seveda so ti modeli ogromni in postavljeni v velike dvorane.

Obiskali smo še istega dne Inštitut za varnost in zdravje v rudnikih (MSH), kjer so nam predvajali filme s področja varovanja ljudi glede na pravilno zračenje, odpraševanje itd. Inštitut je opremljen z mnogimi laboratoriji, z vsemi potrebnimi aparaturami in kompjutorji. Ne opravljajo pa določenih raziskav samo v znanstvene namene, v preizkus tem laboratorijem pošiljajo rudniki svoje naprave za pridobitev atestov, pa tudi

šolanje študentov ali usposabljanje delavcev iz rudnikov za ravnanje z vsemi varnostnimi napravami ali instrumenti vršijo v tem inštitutu. Tu smo se tudi seznanili z najvažnejšimi varnostnimi predpisi, samoreševalci in drugimi varnostnimi napravami, ki jih mora vsak obiskovalec ameriških premogovnikov poznati, če jih hoče obiskati.

(se nadaljuje)
Ivan Berger

Izvajanje raziskav iz sredstev ND-1984 in ND-1984

V devetmesečnem obdobju smo izvajali raziskave po programu „naftnega dinarja 1983“, ker je bila druga tranša teh sredstev operativna šele 30.1.1984 in po programu „naftnega dinarja 1984“. Ta sredstva pa so bila operativna šele 31.5.1984, in to le v višini 40 %. Za koriščenje 80 % še ni bila z LB-ZB sklenjena pogodba.

Izvajanje raziskav iz sredstev ND-1983 in ND-1984

DO ZPT

Raziskovalno odpiralna dela na območju Dol—Laško

S koriščenjem sredstev ND-1983 in izvajanjem programiranih del smo pričeli šele 1.1.1984, ker smo v letu 1983 že izvajali raziskovalna dela po programu „bencinskega dinarja 1982“. V devetih mesecih je bilo izdelano po apnencu 285,10 m raziskovalne proge in zaradi krušljivosti obzidanih 25 m proge.

Iz sredstev ND-1984 je bila izdelana komora za vrtno garnituro in vrtnice v dolžini 162 m. Prva horizontalna vrtna ni bila pozitivna.

Raziskave premoga v zahodnem delu jame Trbovlje

raziskave s površine

V začetku leta so bile končane raziskave na mejnem področju med Frančiška poljem in zahodnim delom jame Trbovlje. Z vrtnami s površine so bile ugotovljene dodatne zaloge pretežno talninskega premoga (med 9 in 15 MJ), ki so ocenjene na okoli 3,5 mio ton.

Na območju opuščenega površinskega kopa Neža so bile po programu ND-1983 izvršene štiri vrtnice in iz lastnih sredstev dve vrtnici. Skupna globina je bila 355,9 m.

Ugotovljene so bile zaloge talninskega premoga z nizko toplotno vrednostjo. Zaloge nad 9 MJ so do kote 330 m le 258.750 ton. Od septembra dalje izvajajo še dodatne raziskave s površine po programu ND-1984. Izvršanih je bilo že pet vrtn, od tega tri pozitivne.

raziskovalno vrtnanje v jami

Jamsko raziskovalno vrtnanje v območju AB polja in Zg. VII. polja po programu ND-1983 je bilo v celoti končano, izvršanih je bilo predvidenih 650 m vrtn. povprečna kurilna vrednost premogovih slojev je ocenjena na 12 MJ. Vrtnanje se bo nadaljevalo po pro-

gramu ND-1984. Ko bo končano, bo sledil izračun na novo ugotovljenih zalog.

jamska rudarsko raziskovalna dela

Raziskave s programi so izvajali v območju polja VI. Izdelanih je bilo 208 m raziskovalnih nadkopov in 77 m raziskovalnega prečnika. Z dosedanjimi raziskovalnimi deli raziskave še niso v celoti končane, vendar so že bile potrjene pričakovane slojne prilike. Premog je bil zelo dobre kvalitete.

Raziskave na območju Kotredež — zahod

Po programu ND 1983 je bila povečana jamska vrtna z nivoja VI. obzorja. Treba jo je bilo ponoviti, ker se je prva zagostila.

Dela so nadaljevali na izkopu raziskovalnega hodnika RP-60-jug s VI. obzorja po dolomit. Izdelan je bil v dolžini 49,9 m in še ni končan (ND-1983).

Po programu ND-1984 se predvideni izkop raziskovalnega hodnika in vrtnanje raziskovalnih vrtn v severnem krilu s VI., VII. in VIII. obzorja še ni pričelo.

Raziskave terciarne kadunje Zagorje — Moravče — Kisovec

Na tem območju je bil že izvršen program raziskovalnih del za leto 1984. Izvršena je bila vrtna SK-1/84 s površine do globine 414 m, to je do triadne podlage, in jamski vrtni Lj-3/84 in Lj-4/84. Z vrtnami niso ugotovili ekonomskih količin premoga.

Raziskave Kotredež — kotlovni premog

Končan je bil program raziskovalnih vrtn s površine. Izvršanih je bilo 15 vrtn in z njimi ugotovljeno, da obstoja med že odkopanim krovnim delom premogovega sloja in belo talninsko glino še 15-40 m debel talni del premogovega sloja s kurilno vrednostjo od 2-15 MJ. Med površino in nivojem k.175 so bile ugotovljene zaloge 1.168.000 ton A in B kategorije ter 467.600 ton C₁ kategorije.

Študija o možnosti eksploatacije opuščenih premogovnikov

V tem obdobju so bile izdelane študije za opuščene premogovnike: Trobni dol, Pojerje, Holmec, Leše, Vremski Britof in za opuščene premogovnike Mislinsko-dravinjskega pasu in severovzhodnega dela Slovenije. Program je končan.

Raziskave na območju Hrastnik — vzhodni predel

Zaradi verifikacije zalog in ugotovitve slojnih prilik v območju Kotnega polja se je tu vršilo raziskovalno vrtnanje, ki ga je izvajala vrtna ekipa Hrastnik.

Izvršanih je bilo pet ali 638 m vrtn, od katerih so bile štiri pozitivne in so navrtale premogov sloj, debeline od 25 do 36 metrov.

Na koti 138 v območju Kotnega polja se je vršil izkop prekopa proti severu in izdelanih 168,45 m raziskovalnega hodnika. Po programu predvidena dolžina še ni končana in se še nadaljuje.

V Talnem skladu se je pričela obnova raziskovalnega hodnika za izvedbo hidroloških vrtn.

Na lokaciji Blate so se pričeli raziskovalni razkopi in useki.

Raziskave premoga v jami Ojstro

Program predvidenih raziskav je bil z rebalansom spremenjen. Z raziskovalnim vrtnjem na k.120 bo GZL prišel v decembru 1984.

DO RRP Senovo

Raziskave premoga v polju Dol — Senovo

Na k.132 je GZL nadaljeval z jamskim raziskovalnim vrtnjem. Izvršanih je bilo 835,80 m vrtn ali 8 vrtn. Ugotovljen je bil premogov sloj, debeline cca 30 m.

Vrtnanje je končano in pripravljajo geološko poročilo o ugotovljenih zalogah.

Raziskave na območju Srebotno

Končano je raziskovalno vrtnanje. Izvršane so bile tri vrtnice v skupni globini 269 m. Vse so bile pozitivne. Premog je bil navrtan v slojni debelini 5 — 20 m. Odvzeti vzorci premoga imajo 14 MJ kurilno vrednost. Geološko poročilo je v izdelavi.

Raziskave na območju Globoko

Raziskovalno vrtnanje s površine v severnem predelu nahajališča iz sredstev ND-1984 se je začelo v III. kvartalu. Izvršanih je bilo 1798 m vrtn iz sredstev ND-1984. Predvidenih je po pogodbi 2105 m. Skupno tudi s sredstvi enote RSS je bilo izvršanih 18 vrtn.

Da se omogoči pričetek raziskovalnih del je bila pridobljena lokacijska dokumentacija, izvršen odkup zemljišč, sklenjena pogodba za izdelavo projekta pristopne poti in za izgradnjo 20 kV kablovoda in RTP 20/6

kV. Izbran je tudi GZL kot izvajalec rudarsko raziskovalnih del.

DO RPL Laško

Raziskave v jami Laško

Iz medobzorja na k. 196 je bilo izvrtanih 5 vrtin v skupni dolžini 310 m. Premog je bil navrtan od sledi proslojkov do debeline 4,5 m. Z vrtinami je bilo ugotovljeno, da poteka na tem območju večji regionalni prelom, ker je premog nehomogen, pomešan s krovnim laporjem in psevdosiljskimi plastmi in slabe kurilne vrednosti od 4 do 11 MJ/kg. Vsi rezultati so slabši od pričakovanih.

Zaradi navedenih ugotovitev je rudnik forsiral rudarska raziskovalna dela v cilju, da ugotovi prilike v obetavnejših območjih sosednjih polj. Že v I. kvartalu so bila končana vsa rudarsko raziskovalna dela po programu ND-1983. V prvih mesecih je bilo izdelanih 52,10 m obzorne proge in 15,60 m

prečne proge, nato so se dela nadaljevala iz sredstev ND-1984 in je bilo izdelanih še 151,30 m obzorne proge, 16,30 m prečne proge in 75 m zračnega jaška. S prečno progo je bil ugotovljen 4,5 m debel premogov sloj.

Raziskave premoga Trobni dol

Sredstva ND-1983 za te raziskave so postala operativna šele v 1. polletju 1984, ker raziskav na tem območju hiso forsirali. S površine sta bili zavrtani dve vrtini. Prva do globine 385 m in druga do globine 390 m. Z vrtinama je bil ugotovljen premog v soteskih plasteh, in to v treh nivojih v večjih vertikalnih razdaljah. Debelina premogovih polj je od 15 do 60 cm. Premog takih slojnih prilik ni ekonomsko eksploataabilen.

DO RRP Kanižarica

Iz sredstev ND-1983 se je vršila izdelava

raziskovalnega nadkopa v Zahodnem delu polja Kadunja nad k.-35. Izdelanih je bilo 54,3 m nadkopa, ki je situiran v tektonsko porušnem premogovnem sloju, debeline 2,5 — 3,0 m.

Po programu raziskav s površine sta bili na območju Južnega polja zavrtani dve vrtini do kredne podlage. Obe sta prevrtali III. in VI. premogov sloj, vendar prva v prelomnih ceona, zato je bil na tej vrtini slabše kvalitete. Zanimiva je bila ugotovitev, da je vmesna plast nad kredo pretanka, da bi bila izolacijska, in varovala pred možnostjo vdorov vode.

V območju polja Kadunja so tudi v jami raziskovali razvitost druge plošče IV. sloja. S cca. 2000 m vrtin je bila ugotovljena njena debelina 2 do 2,5 m.

Vrtine s površine, s katerimi so ugotavljali zaloge in razsežnost izdankov premogovega sloja, niso dale pričakovanih rezultatov.

Adolf Jermol

Naftni dinar — 1983

Zap. št.	Naslov raziskave	Tranša	Angažirano	%	Korišćeno do 5. 10. 1984	%
1.	Dol — Laško	37.501.200	37.501.200	100	25.114.879	66,97
2.	Trbovlje — zahodni del	37.773.000	37.760.942	99,97	37.760.942	99,97
3.	Kotredež — zahod	31.313.000	31.314.000	100	31.312.286	99,99
4.	Kotredež — kotlovni	15.000.000	15.000.000	100	14.999.623	99,99
5.	Zagorje — Moravče	2.000.000	2.000.000	100	2.000.000	100
6.	Opušćeni premogovniki	8.000.000	8.000.000	100	5.600.000	70
7.	Hrastnik — vzhod	20.000.000	19.973.570	99,87	19.749.124	98,87
8.	Hidrološko — Zagorje	600.000	600.000	100	600.000	100
9.	Hidrološke Ojstro — Hrastnik	600.000	600.000	100	600.000	100
	DO ZPT	152.787.200	152.749.712	99,97	137.736.854	90,15
10.	Dol — Senovo	26.469.000	21.770.450	82,25	19.250.748	72,73
11.	Globoko	17.399.000	17.399.000	100	17.398.979	99,99
12.	Laško	37.500.000	37.500.000	100	35.041.665	93,44
13.	Trobni dol	7.000.000	7.000.000	100	6.417.549	91,68
	DO RRP Laško	44.500.000	44.500.000	100	41.459.214	93,17
14.	Jama Kanižarica	23.071.000	23.071.000	100	17.003.967	73,70
	DO RRP Kanižarica	23.071.000	23.071.000	100	17.003.967	73,70
	SOZD REK EK	264.226.200	259.490.162	98,20	232.849.763	88,12

Naftni dinar — 1984

Zap. št.	Naslov raziskave	Tranša	Angažirano	%	Poraba do 5. 10. 1984	%
1.	Dol — Laško	16.500.000	16.500.000	100	2.820.000	17,05
2.	Trbovlje — zahodni del	41.707.000	37.669.702	90,32	5.310.460	12,73
3.	Kotredež Z-S-J	36.802.130	26.692.060	72,53	—	—
4.	Kotredež — kotlovni	37.675.000	3.730.540	9,90	3.730.540	9,90
5.	Zagorje — Kisovec	17.940.000	17.937.841	99,98	16.885.747	94,12
6.	Hrastnik — vzhod	68.184.470	56.866.470	83,40	7.750.000	11,37
7.	Ojstro	—	—	—	—	—
	DO ZPT	218.808.600	159.396.613	72,85	36.496.747	16,68
8.	Senovo	4.200.000	4.200.000	100	2.135.000	50,83
9.	Globoko	116.451.200	49.043.141	42,11	24.060.295	20,66

	DO RRP Senovo	120.651.200	53.243.141	44,13	26.195.295	21,71
10.	Jama Laško	58.373.000	36.235.600	62,07	25.612.366	43,88
	DO RRP Laško	58.373.000	36.235.600	62,07	25.612.366	43,88
11.	Jama Kanižarica	62.765.600	49.773.045	79,30	14.145.392	22,54
	DO RRP Kanižarica	62.765.600	49.773.045	79,30	14.145.392	22,54
12.	Opuščenji premogovniki	13.160.000	—	—	—	—
	SOZD REK EK	473.758.400	298.648.399	63,03	102.449.800	21,62

Novi prostori na premogovniku Trbovlje

V mesecu maju letos so dobili na premogovniku Trbovlje novo kopalnico, okrepčevalnico in garderobo. Za novogradnjo so se odločili iz utemeljenih razlogov. Stara okrepčevalnica je bila neprimerna in sanitarni inšpektorji so večkrat grozili, da jo bodo zaprli. Z gradnjo novega samskega doma so pridobili okoli sto ležišč in s tem tudi nove rudarje. Tem, pa seveda tudi „starim“ rudarjem, je bila potrebna nova garderoba, nove verige v kopalnici. Koncem leta 1982 je namreč primanjkovalo okoli sto verig za že zaposlene rudarje.

Nekaj več o tem pa nam je povedal **Robert Štern**, zaposlen pri rudniku devetnajst let, dela pa v sektorju za izvajanje investicij.

Tovariš Štern, vi ste skrbeli za gradnjo tega objekta od priprave dokumentacije do predaje objekta v uporabo, kot pravimo. Pri svojem delu ste bili uspešni.

„No, če mislite tako, potem smo bili uspešni. H gradnji so namreč veliko pripomogli še vodja tozda Premogovnika Trbovlje dipl.ing. Martin Putrič, vodja Pomožne dejavnosti Karel Tabor, vodja tozda RESD Trbovlje ing. Jože Čop, pri idejnih osnutkih pa seveda predsednik KPO DO ZPT, dipl.ing. Ivan Berger.“

— Kdaj ste pričeli z delom?

„V marcu 1983 je bila izdelana tehnična in lokacijska dokumentacija. Projekte so

izdelali v tozd Projektiva SGD Zagorje, lokacijsko dokumentacijo pa v Investicijskem biroju v Trbovljah. Izvajanje del je prevzel SGD tozd Operativa Zasavje Trbovlje, opremili pa v Merkatorju, tozd Trgovina Hrastnik. Po osmih mesecih je bil objekt končan, točneje 8. maja 1984.“

— Katere prostore ste pridobili z novogradnjo?

„Objekt obsega naslednje funkcionalne prostore: okrepčevalnico s pripadajočimi prostori, garderobo, in sicer za delavce, ki delajo v delavnicah in ne hodijo v jamo, in črno in belo kopalnico. Okrepčevalnica je predvidena za štiriinosemdeset ljudi, v garderobi je prostora za sto oseb naenkrat, v črni in beli kopalnici pa smo pridobili tri sto verig. Po planu predvidevanj odkopavanja na premogovniku Trbovlje in izvajanju investicijskih del delavcev iz Geološkega zavoda Ljubljana, RGD in RŠC bodo dodatno potrebovali sto petdeset rudarjev. Planirali smo dvesto petdeset verig, z ekonomično razporeditvijo konstrukcije za verige pa smo pridobili tri sto verig.“

— Graditi danes ni poceni?

„Predračunska vrednost celotnega objekta je znašala 24.000.000 dinarjev, osnovna pogodba pa 15.000.000 din. Zaradi

večjega obsega dela, podražitev, predstavitev primarnega toplovoda zaradi neprimerne lokacije, graditve rezervoarja, ker primanjkuje vode v konicah kopanja, pa je zajeto v aneksu še 9.000.000 dinarjev. pridobili smo 614 m² korišne površine, kar kaže, da je bila cena kvadratnega metra 40.000 dinarjev. V tej ceni pa je vračunana vsa nova dodatna komunalna opremljenost in predstavitev vseh vodov (električnih, toplovoda, vodovoda...).

— Ste naleteli na kakšne posebne ovire pri gradnji?

„Težave so seveda bile, predvsem zato, ker smo skrbeli, da je proizvodnja nemoteno potekala. Prestaviti smo morali tirovje in montažno delavniško konstrukcijo, ki je stala na mestu bodočega objekta. Delavci, rudarji, so bili gradnje veseli, kar so med delom tudi pokazali. Očistili so plato, odstranili vozičke in drugo, da je proizvodnja normalno potekala, delavci SGD pa tudi niso bili ovirani pri svojem delu.“

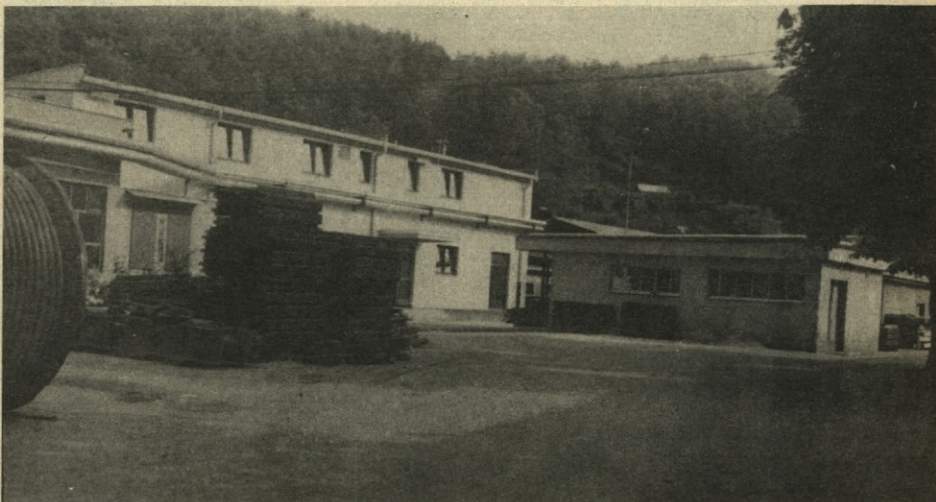
— Kako pa v bodoče?

„To je bila edina gradnja v zadnjih dveh letih na premogovniku Trbovlje. Načrtujemo marsikaj, ko bo dovolj zrelo za objavo, pa bomo bralce pravočasno seznanili.“

Dragica Bregant

Ivan Žavbi, kopališčnik, med delom v novem delu kopalnice na Rudniku Trbovlje. Potegi z oblačili in obutvijo so polni. (foto: A. Bregant)

Na Rudniku Trbovlje so pred kratkim dokončali dozidani del kopalnice oziroma slačilnice, ker je bila dosedanja premajhna. V novem delu je tudi okrepčevalnica za rudarje in druge delavce Rudnika Trbovlje (foto: A. Bregant)

Varstvo pri delu v DO RRPS

V DO Rudniki rjavega premoga Slovenije, IMD, delovnih skupnostih TSO in ASO se je od januarja do septembra zgodilo sledeče število nesreč:

	Lahke	Težke	Smrtne	Skupaj
Tozd RRP Hrastnik	193	2	—	195
Tozd RRP Trbovlje	153	3	—	156
Tozd RRP Zagorje	50	3	—	53
Tozd RRP Laško	23	1	—	24
Tozd RRP Senovo	88	2	—	90
Tozd RRP Kanižarica	151	3	—	154
Tozd RŠC	12	—	—	12
Tozd Sep. Trbovlje	23	—	1	24
DS-SS-RRPS	2	—	—	2
Skupno DO-RRPS	692	14	1	710
IMD	19	—	—	19
DS TSO	1	1	—	2
DS ASO	1	—	—	1
Skupaj	716	15	1	732

Struktura nesreč se bistveno ne menja in je največje število nesreč pri transportih poštožnega materiala, na odkopih in pripravi zaradi padcev premoga in jalovine iz stropa in sten, pri hoji v obratnem in delovnem prostoru.

V obdobju 1-9 se je v tozdih RRPS primerilo 14 hujših nesreč pri delu in ena v DS TSO, in sicer:

V tem obdobju je bila tudi lažja nesreča pri odstreljevanju v jami Trbovlje zaradi grobe kršitve predpisov in navodil o delu z razstrelilnimi sredstvi in miniranju v rudarstvu.

Zgodila se je tudi skupinska lažja nesreča, pri kateri sta bila poškodovana dva delavca v jami Trbovlje na delovišču RŠC zaradi odločitve večjega kosa premoga, ker delovišče ni bilo predhodno obtrkano.

Na separaciji Trbovlje se je v tem obdobju primerila ena smrtna nesreča izven območja delovnega mesta (utopitev), kjer delavec ni imel kaj opraviti.

Zaskrbljujoče je, da so se v večini nesreč poškodovali mladi delavci, ki še nimajo dovolj izkušenj.

Služba za varstvo pri delu je vse primere težjih nesreč analizirala in na podlagi ugotovitev odredila ustrezne ukrepe, da v bodoče ne bi prihajalo do enakih ali podobnih nesreč. Istočasno je analizirala tudi vse lažje nesreče in ugotovila, da je sorazmerno velik odstotek nesreč, katerih zdravljenje traja od enega do šest dni. Ponovno služba za varstvo pri delu opozarja, da pogojujejo nesreče poleg kršiteljev navodil in predpisov tudi odgovorni nadzorniki. S svojim nedoslednim opravljanjem nalog dopuščajo trenutno stanje in ne ukrepajo dosledno, da bi s tem zagotovili varno delovno okolje.

Kaj je varno delovno okolje in varne delovne razmere?

Varno delovno okolje in varne delovne razmere so zagotovljene, če delavec ob normalni pazljivosti ter strokovni in delovni sposobnosti lahko opravlja delo, ne da bi pri tem prišlo do telesnih poškodb ali zdravstvenih okvar.

Varno delovno okolje in varne delovne razmere se ustvarjajo s tehničnimi, zdravstve-

Tozd	Jama	Št.	Zunaj	Vzrok
RRP Hrastnik	Hrastnik	1	—	Reševanje zamaška v bunkerju, neurejeno delovno okolje.
RRP Hrastnik	Ojstro	1	—	Čiščenje gumi traku — nenadni zagon — neupoštevanje navodil.
RRP Trbovlje	Trbovlje	3	—	Nakladanje premoga na transporter — odločitev samice neobtrkano delovišče na progi (1). Transport TH podporja z enoveriž. transporterjem. Neupoštevanje navodil (1). Čelo SHP odpiranje transporterja, neusklajeno delo (1).
RRP Zagorje	Kotredež	3	—	Vrtanje strelnih vrtin — nenadna sprostitve napetosti — poškodba očesa — leteči predmet (1). Nakladanje premoga na čelu — nenaden zagon transporterja — neupoštevanje navodil (1). Transport TH z enotirno visečo žičnico — neupoštevanje navodil (1).
RRP laško	Laško	1	—	Neupoštevanje navodil.
RRP Senovo	Senovo	1	1	Neupoštevanje navodil.
RRP Kanižarica	Kanižarica	3	—	Neupoštevanje navodil.
DS-TSO		—	1	Padeč delavca ob nameravanem vstopu v kabino tovarnjaka na sep. Trbovlje.

nimi, socialnimi, vzgojnimi, pravnimi in drugimi ukrepi, s katerimi se preprečujejo in odpravljajo vzroki, zaradi katerih lahko pride pri delu do poškodb in zdravstvenih okvar delavcev.

Problematika:

Vdori vode in blata: v obdobju 1-9 je prihajalo do manjših izlivov blata in vode v jami Ojstro v polju Terezija II in v jami Senovo (3x) v sipki 1 na k.132 in manjših izlivov vode v jami Laško.

Jamski ognji in ogrevanja:

Jamski ognji in ogrevanja so se pojavljala v jami Hrastnik (Vzhodni talni sklad); A polje in D polje, v jami Ojstro (Terezija II in Javor polje), v jami Trbovlje (VI. polje, Zg. VII. polje), jama Loke (polje 42 sloj I, polje 52 sloj 4) in v jami Senovo (polje — sipka 1).

Vzroki za te pojave so predvsem v: — prepočasnem napredovanju čel,

Iz predhodne tabele je razvidno, da se je v obdobju 1-9 zgodilo 717 lahkih, 15 težkih in ena smrtna nesreča.

V tem obdobju beležimo porast nesreč, kar je pripisati predvsem:

- neizkušenosti in neizostrenemu čutu za varno delo in varno delovno okolje pri delavcih in do neke mere tudi pri nadzor-nem osebnju (menjava strukture — odhodi v pokoj),
- podcenjevanju nevarnosti, kršenju predpisov in navodil, neurejenosti pohodne in transportne poti, pomanjkljivemu zavarovanju stropa in sten tako na odkopih kot tudi na progah, pomanjkljivi organizaciji dela v skupini (poškodbe po delavcih), pomanjkljivemu vzdrževanju jamskih objektov in naprav ter tudi ročnega orodja, neugodnim montan-geološkim pogojem v jamah.

- nepravočasni likvidaciji čel in po končanem rednem odkopavanju,
- nesolidni izdelavi prog,
- nepravočasnem preprečevanju prepihanja.

Pri sanaciji teh pojavov so morali aktivirati rešilno moštvo (Hrastnik, Ojstro, Trbovlje, Loke).

Poleg navedenih nevarnih pojavov so se v obravnavanem obdobju pojavljali še drugi nevarni pojavi — odstranjevanje zaščit, nevarni primeri pri delu na električnih napravah;

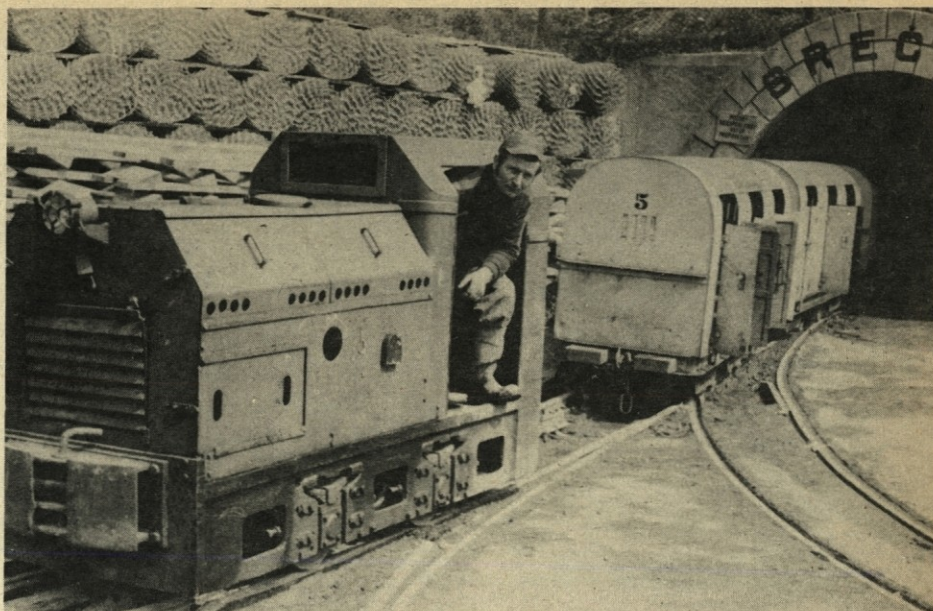
— odpiranje stikal pod napetostjo, odpiranje svetilnega telesa akumulatorskih svetilk, nevarni pojavi pri jaških.

Kvaliteta osebnih zaščitnih sredstev ne ustreza, kar velja predvsem za gumi škornje in tudi čut do čuvanja ni ustrezen.

Iz predhodno navedenega je razvidno, da obstaja še vedno cel niz problemov tako

tehnično kot vzgojno-varstvene narave. Zaradi tega je dolžnost vseh odgovornih delavcev, ki skrbijo za ustrezno varnost, da storijo vse potrebno, da se nepravilnosti v največji možni meri odpravijo.

Služba za varstvo pri delu:
Jože Čič

Motorist Franci Zidar je pravkar pripeljal rudarje iz jame Rudnika Trbovlje (foto: A. Bregant)

Služba varstva pri delu v DO RGD

V obdobju januar-junij 1984 so v okviru DO RGD delovali isti tozdi kot v letu 1983, to je tozd RIG, tozd ESMD, tozd Avtoprevoz in tozd Gramat, ki so izvajali dela v okviru svoje registrirane dejavnosti.

Tozd RIG je delal na istih gradbiščih kot ob koncu leta 1983, s tem da je bilo v začetku aprila (8.IV.1984) ukinjeno gradbišče v Rudniku Lece, ki je bilo formirano 8.11.1983, 29.5.1984 pa so prišli prvi delavci na novo gradbišče v „Rudnik mrkog uglja“ Ivangrad v SR Črni gori, kjer delajo transportni hodnik GTH-1 v dolžini 520 m in zračilni hodnik GVH-1 v dolžini 410 m.

V okviru sozd REK EK Trbovlje in v okviru DO RGD je tozd RIG Rudarske investicijske gradnje temeljna organizacija združenega dela, ki ima skupaj največje število zaposlenih (brez delavcev — zaposlenih v ZRN), zato je problematika tudi zelo obsežna, saj so delavci tega tozda v obdobju I. — VI. delali na devetih gradbiščih v domovini, in to v štirih republikah, poleg tega pa tudi v ZR Nemčiji, kar pa to poročilo ne obravnava, ker SVD služba RGD v tej zvezi nima nobenih zadolžitev.

Na posameznih gradbiščih tozd RIG v Jugoslaviji in v ostalih tozd RGD se je v letu 1984 v obdobju I. — VI. pripetilo 123 nesreč pri delu.

Povprečno število delavcev v tozd RIG se je v letu 1984 povečalo za 45 oziroma za 7,9 %, v DO skupaj pa za 46 ali 5,2 %. **Skupaj se je v tozd RIG pripetilo 99 nesreč pri delu**, pri katerih je bilo 95 delavcev lažje, štirje pa so bili huje poškodovani. Porast nesreč je za 2,9 % napram lanskemu letu, računano na 1000 zaposlenih.

Ponovno so najugodnejši podatki za gradbišče v rudniku urana Žirovski vrh, kjer se je od povprečnega števila zaposlenih 20,3, poškodovalo 12 delavcev, kar predstavlja 59 % vseh zaposlenih, oziroma 591 na 1000 zaposlenih; sledi Laško z 269 poškodovanih na 1000 delavcev, Hrastnik 214, Zagorje 165, Ripenda 153, Trbovlje 110, Titovo Velenje 94. Gradbišče Lece in Ivangrad

ne moremo popolnoma primerjati, ker so v Lecah izvajali dela le tri mesece, v Ivangradu pa le v juniju, kjer je bilo zaposlenih 26 delavcev in je bil en delavec poškodovan. Če primerjamo skupno število 99 nesreč v tozd RIG napram skupnemu številu 173 v letu 1983, je porast za 7,2 %, vendar je tudi porast zaposlenih za 4,5, tako da je porast števila nesreč v absolutnem znesku za 2,7 %.

V tozd RIG so se v prvem polletju pripetile tudi štiri nesreče, pri katerih so bili štirje delavci huje poškodovani.

20.2.1984 se je zaradi nepravilnega dela z jamsko lokomotivo hudo poškodoval voznik lokomotive — kopač na gradbišču v jami Hrastnik. Z lokomotivo je hotel izvelči iz kompozicije vlaka prazen lesni voziček na drugi tir. Pri upravljanju z lokomotivo je stal izven nje izvelčeni voziček iz tira, v pohodni oddelek proge pa je zadel delavca in ga hudo poškodoval.

30.3.1984 je prišlo v Kotnem polju jame Hrastnik do hude poškodbe delavca — kopača, zaradi neusklajenega dela pri transportu TH lokov po verižnem transporterju.

18.5.1984 je bil hudo poškodovan delavec — kopač pri nameščanju opažnih mrež pri izdelavi talne zveze — vpadnika v jami Preloga na gradbišču Titovo Velenje. V času nameščanja mreže se je iz stropa odločila hribina, od katere je večji kos padel kopaču na glavo in ga zbil na tla, medtem pa je več kosov jalovine padlo ponesrečencu na hrbet in po glavi ter mu poškodovalo vretenca. Do navedene nesreče je prišlo zaradi povečanih pritiskov in krhljivosti hribine, deloma pa zaradi premajhne pazljivosti delavcev.

Prav tako se je 18.5.1984 hudo poškodoval delavec — kopaškega pomočnika na gradbišču v jami Trbovlje. Pri potiskanju jamskega vozička, naloženega s TH loki, mu je spodrsnilo in se je pri tem z levo stranjo prsnega koša udaril ob naložene TH loki na jamskem vozičku ter si zlomil rebra.

Dočim je v okviru gradbišč tozd RIG število nesreč sorazmerno malo, nad popre-

čjem leta 1983. Nikakor pa ne moremo biti zadovoljni s številom nesreč v tozd ESMD, kjer se je v obdobju I. — IV. 1984 pripetilo 17 nesreč, sicer so vse lažje, dočim je bilo v letu 1983 skupaj 24 poškodb. Indeks porasta je 20,7 %.

V tozd Gramat se je pripetilo 7 lažjih poškodb, kar je izpod poprečja leta 1983.

V tozd Avtoprevoz v obravnavanem obdobju ni bilo poškodb.

Poudariti moram, da se je od skupnega števila 123, pripetilo 98 poškodb v jami in 25 na površini, od tega tri na poti na delo oziroma z dela.

Na prvem mestu so poškodbe zaradi udarcev ob predmet ali od predmeta, iz česar lahko sklepamo, da smo pri delu le premalo previdni in bi marsikatero poškodbo z malo večjo pazljivostjo preprečili. Na drugem mestu v skupnem številu — v jami — pa si delijo prvo in drugo mesto poškodbe zaradi padcev ali jalovine iz stropa. Takšnih poškodb je 17 ali 13,8 %, med njimi pa je največ takšnih poškodb na gradbišču v RUŽV pri izdelavi jaškov od spodaj navzgor z napravami Alimak. Na tem gradbišču se je pripetilo od skupnega števila 12 poškodb 6 ali 50 % zaradi padcev jalovine. Navedena ugotovitev kaže, da je krhljivost hribine sorazmerno velika, po drugi strani pa je tudi premajhna pazljivost delavcev in nadzornega osebja. Moramo poudariti, da je na gradbišču RUŽV pri poprečnem številu 20,3 zaposlenih 19,04 % nadzornega osebja in ima le gradbišče Laško ugodnejšo strukturo z 21 % nadzornega osebja. Ripenda 15 %, Trbovlje 10 %, Titovo Velenje 8,78 %, dočim imata gradbišči Hrastnik le 6 % in Zagorje 6,08 %.

Zaradi padcev jalovine in premoga iz stropa in velikega števila poškodb v tej zvezi je le ena poškodba te vrste hujšega značaja, dočim je bila pri transportni mehanizaciji in pri prevozu ljudi in materiala le po ena poškodba, in to vsaka hujša.

Da je v veliki meri število nesreč odvisno od človeškega faktorja in premajhne pazli-

vosti je razvidno tudi od števila poškodb z mehanskim orodjem, ki so na tretjem oziroma četrtem mestu, takoj za poškodbami zaradi padcev premoga ali jalovine iz bokov, nato pa poškodbe, ki so se pripetile pri hoji v obratnem prostoru, od katerih so bile tri v jami, zunaj pa štiri. Navedeni primer kaže na to, da so obratni prostori neurejeni, založeni in tudi večkrat neprehodni.

Zaradi navedenih nesreč in poškodb delavcev v DO RGD, kjer je bilo v obdobju I. — VI. 1984 od povprečnega števila 930 zaposlenih delavcev poškodovanih 123 ali 13,2 %; je bilo izgubljenost sledeče število delavnikov zaradi nezgod:

do 30 dni	1848 delavnikov
nad 30 dni	867 delavnikov
Skupaj	2715 delavnikov

Povprečno je znašal bolniški dopust zaradi ene poškodbe 22,07 dni, lani pa 25,23 (I. — IX).

V istem času je bilo 1402 obolenj, tako da je bil vsak delavec 1,5 krat v bolniškem staležu. Zaradi bolniških je bilo izgubljenih sledeče število delavnikov:

do 30 dni	10.124 delavnikov
nad 30 dni	3.482 delavnikov
Skupaj	13.606 delavnikov

Povprečno je znašal bolniški dopust 9,7 dni, dočim je trajal lani 8,8 dni. Izgubljena sredstva zaradi poškodb so znašala:

do 30 dni	1.754.719,50 din
nad 30 dni	744.096,50 din
Skupaj	2.498.816,00 din

zaradi bolniških:

do 30 dni	8.260.069,50 din
nad 30 dni	2.460.985,50 din
Skupaj	10.721.055,00 din

Zaradi poškodb in bolniških je bilo v obravnavanem obdobju izgubljenih 13.219.871,00 din.

	število	%
Izvršeni delavniki	106.251	86,68
Odsotnost zaradi poškodb do 30 dni	1.848	1,50
Odsotnost zaradi poškodb nad 30 dni	867	0,71
Odsotnost zaradi bolniških do 30 dni	10.124	8,27
Odsotnost zaradi bolniških nad 30 dni	3.482	2,84
SKUPAJ	122.527	100,00

Vsak delavec je povprečno opravil 114,2 delavnika, v bolniški je bil 14,6 dni; 2,9 dni pa je bil v bolniški zaradi poškodb.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da so izgube delavnikov zaradi poškodb kakor tudi izgubljena finančna sredstva precejšnja, da pa so na drugi strani izgube delovnih dni zaradi bolniških (navadnih) petkrat večje, izgubljena finančna sredstva pa so zaradi bolniških 4,29 krat večja, kakor pa zaradi poškodb.

Služba varstva pri delu je v okviru svojega delokroga in zakonskih določil izvajala svoje delo neposredno s kontrolo delovišč na posameznih gradbiščih ter v tej zvezi izdajala tehnično-varnostne ukrepe deloma v pisni obliki z vpisom v knjigo rudarskega nadzornika ali službenih nalogov analizirala vse, zlasti pa hude poškodbe, seznanjala novo sprejete delavce z osnovami varnega dela, sodelovala pri preizkusu znanja nadzornega osebja, strelcev ter nekaterih drugih kategorij delavcev.

Pri preizkusu znanja in strokovnih izpitih so ugotovili, da vsi odgovorni delavci ne

poznajo dovolj delovne sredine, v kateri delajo, zato so morali predlagati kadrovski komisiji za prerezporeditev delavcev na manj odgovorna in ovrednotena dela.

Na gradbišču Hrastnik je izvršen preizkus znanja — opravljeni izpiti za voznike lokomotiv, v Zagorju za upravljalce nakladalnih strojev, kompresorjev in transportnih trakov, v Ripendi pa za voznike lokomotiv in upravljalce nakladalca.

Zdravniški pregledi na posameznih gradbiščih so po letnem programu z manjšimi odstopanji.

Kot posebni varnostni ukrepi so bili izdani ukrepi za razstreljevalna dela pri izdelavi nadkopa v jami Ojstro zaradi pojavov metana. V jami Kotredež je bilo izdano dovoljenje za uporabo nemetanskega razstreliva pri izvajanju del na 8. obzorju in pri izdelavi drenažnega prekopa ob pogojih, ki jih določajo predpisi za razstreljevanje v metanskem področju. Posebna pozornost je bila posvečena izvajanju del v drenažnem prekopu na 6. obzorju jame Kotredež kakor tudi pri izdelavi raziskovalnega prekopa na

RP-60 na istem obzorju. Obe delovišči sta prispeli v vodonosno triadno hribino. Tudi pri raziskovalnih delih na koti 138 jame Hrastnik v Kotnem polju je prišlo do prekomernega izločanja metana iz vrtnj, tako da so bila dela začasno ustavljena. Nadaljnje izvajanje del se je vršilo pri poostrenih varnostnih merah.

Za gradbišče v Titovem Velenju je bila proučena tehnologija montaže vodilnic in cevovodov za jašek Nove Preloge in izdana posebna tehnično-varnostna navodila, prav tako pa je izdelan dopolnjen dogovor o skupnih varnostnih ukrepih pri izvajanju teh del.

Izvršen je redni letni pregled izvozne naprave in opreme pri jašku Nove Preloge, prav tako pa tudi pri jašku Ripenda. SVD je pregledala obratne prostore tozd Gramat tako v kamnolomu, kakor tudi v opekarni. Ugotovljene so številne pomanjkljivosti, zlasti v zvezi z ureditvijo transportnih naprav, pa tudi protipožarne zaščite.

Ob formiranju gradbišča v Rudniku rjavega premoga Ivangrad so iz SVD pregledali delovno okolje in delovne pogoje za izvajanje del. Ugotovili so, da v navedenem rudniku še ni izvršena kategorizacija jame z ozirom na ogroženost od metana, kljub temu, da je po izjavah nekaterih njihovih odgovornih delavcev zaznati sledove metana. Za naša delovišča so izdali v SVD in tehničnem vodstvu tozd RIG navodila za izvajanje del v III. stopnji ogroženosti od metana. V tem smislu je izdelan tudi sporazum o skupnih varnostnih ukrepih, v smislu Čl. 17 Zakona o varstvu pri delu SR Slovenije in v smislu Čl. 84-d Zakona o rudarstvu SR Črne gore.

Iz republiškega rudarskega inšpektorata so izvršili prvi letni pregled vseh gradbišč v SR Sloveniji in izdali ureditvene odločbe o obvezni odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti, in to za: Hrastnik deset, Trbovlje šest, Zagorje šest, Laško deset, T. Velenje sedem, RUŽV deset in tozd Gramat deset ukrepov.

Vse navedene ukrepe morajo posamezna gradbišča tozd RIG in tozd Gramat urediti v določenih rokih in o ureditvi pravočasno obvestiti RRI. V kolikor posameznega ukrepa ni možno pravočasno urediti, je potrebno zaprositi RRI za ustrezno podaljšanje roka. Vse odločbe RRI in odrejeni ukrepi morajo biti posredovani posameznim delavskim svetom.

Franc Mlinar

Sto osemdeset let rudnika Trbovlje

Obdobje po letu 1941

V letu 1941 je vihar druge svetovne vojne zajel tudi Jugoslavijo. Po hitri kapitulaciji starojugoslovanske vojske je prišlo celotno področje revirjev pod nemško okupacijsko oblast.

Generacija, ki vojne ni doživela, si težko predstavlja, v kakšnem položaju so se znašli posamezniki, ki so se resnično zavedali svojega slovenskega porekla, ko se je čez noč podrla vse, za kar se je slovenski narod boril že stoletja dolgo in je po prvi svetovni vojni vsaj delno dosegel. V „Knjigi rudar-

skega nadzora Vzhodnega obrata“ je na strani 213 kratka odredba, ki se začne: „Uradni jezik v podjetju je od danes naprej samo nemški jezik ...“, seveda v nemščini.

Nadzorniki in poslovodje so se pod to odredbo, in tudi pod vsemi kasnejšimi, podpisovali z normalno slovensko pisavo, na primer Šikovec, Sotenšek in na ta način po svoje dokazovali svoje prepričanje.

Nemške oblasti so upravo premogovnikov v zasedenem delu Štajerske združile s falsko elektrarno in njenim razdelilnim omrežjem ter z velenjsko centralo in usta-

novile Energie-Versorgung Süd-Steiermark (EV-Süd) s centralo v Mariboru. Premoženje TPD je bilo zaplenjeno.

V vojnem obdobju so okupacijske oblasti forsirano izkoriščale premogovnik, ki je bil za proizvodnjo tudi dobro pripravljen, kot sem omenil že v prejšnjem nadaljevanju. Čeprav se nekaterim od glavnih kreatorjev takšne usmeritve, načrti, ki so jih gojili pred vojno, niso povsem uresničili.

Rudarji so v velikem številu odhajali v partizane, tako da predvsem v drugi polovici vojne rudnik tudi zaradi pomanjkanja de-

lavcev kljub odkopanju najboljših predelov ni več dosegal predvidene proizvodnje. Že 1. avgusta 1941 so se revirske partizanske skupine združile v revirsko četo, ki je šela 57 borcev.

27. aprila 1942 so partizani napadli rudniške naprave v Trbovljah. Kolikšen je bil prispevek Revirjev v NOB, pove podatek, da je od 32.000 prebivcev, ki so jih imeli rudarski kraji Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Rečica in Huda jama sodelovalo v osvobodilnem gibanju 12.331 ljudi, to je 36 % vsega prebivalstva. Po osvoboditvi je bilo v letu 1946 premoženje TPD nacionalizirano.

Med drugo svetovno vojno je bila dokončana povezava na savskem obzorju med rudnikom Trbovlje in Hrastnik. S tem je bila dosežena bistvena pocenitev proizvodnje, boljša izkoriščenost transportnih storitev in separacije.

Povezava med rudnikoma Trbovlje in Zagorje med vojno ni bila zaključena, po vojni pa je ostalo nekaj sto metrov do preboja. Trboveljski del rova se uporablja kot vodno zajetje ...

Po osvoboditvi so rudarji, sicer izmučeni od vojne, poprijeli za delo z elanom, ki bi mu težko našli primerjavo. Iz močno izropanega rudnika s pomanjkljivo opremo in v težkih poveljskih razmerah so obnovili rudnik in dajali proizvodnjo, ki je ob lesu in kmetijskih pridelkih dajala osnovo za obnavljanje države. Ni potrebno opisovati časov udarništa, ker jih vsi poznamo, vendar vse premalo cenimo moke, ki so danes upokoenci, vendar so živeli z rudnikom in za rudnik. V priložnostnih pogovorih z njimi se lahko zavemo odgovornosti, ki jo ima mlajša generacija rudarjev — pri tem ne mislim samo rudarjev neposredno v jami — do njih, ki so v neprimerno težjih razmerah ustvarili svetel lik revirskega rudarja, ki ga moramo mi kot njihovi nasledniki, ohranjati.

Rudnik Trbovlje se je leta 1950 združil z rudnikom Hrastnik v enotno podjetje Rudnik Trbovlje - Hrastnik, v letu 1968 pa so se združili vsi trije rudniki v Revirjih v delovno organizacijo ZPT. S kasnejšim združevanjem rudnikov Senovo, Kanižarica in Laško so združeni vsi rudniki rjavega premoga v Sloveniji, kar naj bi zagotavljalo hitrejši razvoj premogovnikov v Sloveniji.

V povojnem obdobju je bila v določenem obdobju perspektiva Rudnika Trbovlje zelo vprašljiva. Zaloge komercialnega premoga so bile v glavnem izčrpane (po tedanjih podatkih), z zgraditvijo termoelektrarne II, ki kot gorivo uporablja nižje kalorični premog, pa je lahko rudnik ponovno zaživel. Ker je v obdobju, ko so bili rudniki eden od nosilcev razvoja države, sledilo obdobje masovnega zapiranja nekaterih rudnikov in životarjenja preostalih, tudi razvoj ni potekal normalno. Posledica je bila tehnološko zaostajanje in zaostajanje v raziskavah, predvsem, in verjetno najbolj daljnosežno, pa se je ta odnos družbe odrazil v kadrovski problematiki.

Če na kratko pregledamo tehnični razvoj rudnika v povojnem obdobju, ugotovimo, da je izredno kvaliteten kolektiv s sposobnim vodstvom dolgo obdržal renome rudnika v jugoslovanskem merilu.

Uvedeno je bilo mehanizirano odkopavanje s širokimi čeli z jeklenim podporjem, prav tako so prešli na jekleno podgračevanje v progah.

Razvijali so odkopne metode s prehodom iz splavnega zasipavanja na pnevmatski zasip, rušenje in končno rušenje in pridobivanje. Pri uvajanju hidravličnega podporja smo v določenem obdobju bistveno presežali rezultate, ki so jih pri podobnih poizkusih dosegali na drugih rudnikih v Jugoslaviji. V veliki meri smo modernizirali posamezne faze tehnološkega procesa.

Rekordne rezultate je rudnik dosegel v obdobju 1975 in 1976, ko je proizvodnja iz jame s 490 zaposlenimi presegla 700.000 ton letno s preko 50 % proizvodnjo iz kompletno mehaniziranih čel s hidravličnim podporjem.

Rekordni dosežki so bili rezultat znanja, sposobnosti in delavnosti povojne generacije rudarjev in nadzorniškega ter poslovodnega kadra. Probleme, ki so se pojavljali v jami smo reševali z lahkoto s sodelovanjem in odgovornim pristopom tako rudarjev, nadzornikov in tehničnega vodstva. V tem obdobju smo odkopali tudi Karolina polje, ki je desetletja pomenilo pojem za najtežje pogoje rudarskega dela.

V zadnjih letih je razvoj rudnika usmerjen v glavnem v tehnično pripravo za povečano proizvodnjo, ki naj zagotovi nemoteno obra-

tovanje Termoelektrarne III in raziskave za log premoga za dolgoročneje planiranje proizvodnih kapacitet. Rezultati raziskav presegajo najbolj optimistična predvidevanja, tako da je, vsaj kar tiče zalog, perspektiva rudnika zagotovljena.

Če skušamo prikazati vlogo rudnika v trboveljski dolini, lahko rečemo, da so se Trbovlje razvile iz rudnika. Če se ne bi razvil rudnik, bi verjetno celotno področje ostalo agrarno in v primerjavi z ostalimi deli Slovenije manj razvito.

Rudnik je poleg lastnega razvoja in stanovanjske gradnje za svoje potrebe razvil tudi večji del ostale industrije v Trbovljah in zgradil, ali sodeloval pri izgradnji objektov širšega pomena.

Že pred vojno, predvsem pa po vojni je bil rudnik glavni nosilec investicij v športne, kulturne in planinske objekte, prav tako je sodeloval pri njihovem vzdrževanju in obnavljanju, enako je veljalo tudi za ostale rudnike.

Na ta način so se izboljšale življenjske razmere rudarjev in drugih delavcev ne samo pri delu ampak tudi v prostem času.

Rudnik je po možnosti pomagal zaposlenim tudi z materiali, s katerimi je razpolagal.

Že pred vojno, predvsem pa v obdobju takoj po vojni so rudarji dobivali pomoč v materialu pri gradnji stanovanjskih hiš, pa tudi za postavitev kakšne barake ali ograje okrog vrta je zadostoval list z dovoljenjem obratovodje. Takšni „prispevki“ so posameznikom veliko pomenili, ker so rudarji po naporu delu v jami imeli poleg stanovanja še „grede“ običajno pa tudi „barako“, kjer so lahko posedeli pa tudi pridelali velik del ozimnice.

Malo je delovnih organizacij v Sloveniji, ki se lahko postavijo s sto osemdeset leti obstoja in še manj, ki bi tako korenito prispevale k razvoju svojega kraja, kot je to rudnik Trbovlje.

Ob zaključku tega kratkega pregleda zgodovine rudnika lahko rečemo le, da bo še precej obletnic. Kakšne bodo razmere na rudniku v času bodočih obletnic pa je odvisno predvsem od nas samih in od tega, če bomo lahko ohranili in razvijali naprej delo naših predhodnikov.

Ernest Ščukanec

Izobraževanje rudarskih kadrov

Dejanske potrebe po kadrih v revirskem združenem delu, temelječe na dolgoročnejših planskih usmeritvah, morajo narekovati mrežo šol s potrebnimi usmeritvami in programi. Zato se mora združeno delo bolj in v večji meri vključevati v razreševanje problematike celotnega kompleksa vzgoje in izobraževanja v revirjih, šole same kot izvajalske organizacije pa morajo organizacijsko in vsebinsko slediti trenutnim in razvojnim potrebam združenega dela po kadrih. Ob prizadevanjih za razvoj take mreže usmerjenega izobraževanja, ki bo dejanski odraz združenega dela, bo racionalno, ekonomično in učinkovito.

Tudi kraj šolanja vpliva, da se izšolani ljudje kasneje zaposlijo v domačem kraju. In nenazadnje — razvito šolstvo, kadri, ki de-

lujejo na področju vzgoje in izobraževanja bogatijo strukturo delovnih ljudi.

V tozdr Rudarski šolski center smo do izvajanja usmerjenega izobraževanja delali po starih izobraževalnih programih za poklic rudarja in rudarja kopača. Z uveljavitvijo zakona o usmerjenem izobraževanju in s sklepom skupščine PIS za geologijo in rudarstvo pa je bilo rudarski šoli odobreno izobraževanje vseh profilov, ki se izobražujejo po sprejetih programih za pridobivanje mineralnih surovin v podzemlju, in sicer: pomočnik rudarja, rudar in rudarski tehnik, se pravi izobraževanje od III. do V. stopnje zahtevnosti.

Z reformo šolstva je šola dobila popolnoma drugačen renome, saj se je spremenila tudi struktura učencev v tem pogledu, da se

je povečal vpis učencev iz naše regije, zmanjše za vpis v program rudarske usmeritve je postalo večje. Tako beležimo v zadnjih treh letih zadovoljiv vpis učencev iz naše regije (povprečno letno 45).

V letošnjem letu potekajo priprave za reorganizacijo tozdr RŠC z odcepitvijo teoretičnega dela pouka, ki se bo povezal v Zasavski srednješolski center. V njegovi sestavi bo posloval kot samostojna temeljna organizacija s sedežem v Zagorju.

Poleg utemeljene družbene in strokovne potrebe po združevanju teoretičnega dela RŠC z Zasavskim srednješolskim centrom so utemeljene še z naslednjim:

— racionalno izkoriščanje prostorov in tehnoloških kapacitet, ki jih VIP že imajo,

- odpadlo bo podvajanje kabinetov in učil,
- enotnejše povezovanje z združenim delom,
- racionalnejše zagotavljanje kadrovskih pogojev,
- enakomernejša delitev dela med pedagoškimi in drugimi strokovnimi delavci,
- lažje preusmerjanje vpisa,
- bolj usklajeno in aktivno delo predmetnih aktivov,
- načrtno izobraževanje učiteljev,
- racionalnejša nabava učil in druge opreme,
- uspešnejše delo strokovno svetovalne službe,
- boljša organiziranost prišolske dejavnosti,
- boljše povezovanje mladine in boljša njena celotna aktivnost,
- enoten pedagoški režim dela in večja racionalna varnost vseh zaposlenih.

Na podlagi izdelanega elaborata o družbenoekonomski in pedagoški upravičenosti združevanja teoretičnega dela z Zasavskim srednješolskim centrom so delavci na referendumu 14. 6. 1984 sprejeli sklep o izločitvi dela temeljne organizacije iz tozda RŠC.

S sprejemom sklepa o izločitvi smo takoj pristopili k izdelavi osnutkov samoupravnih splošnih aktov, in sicer:

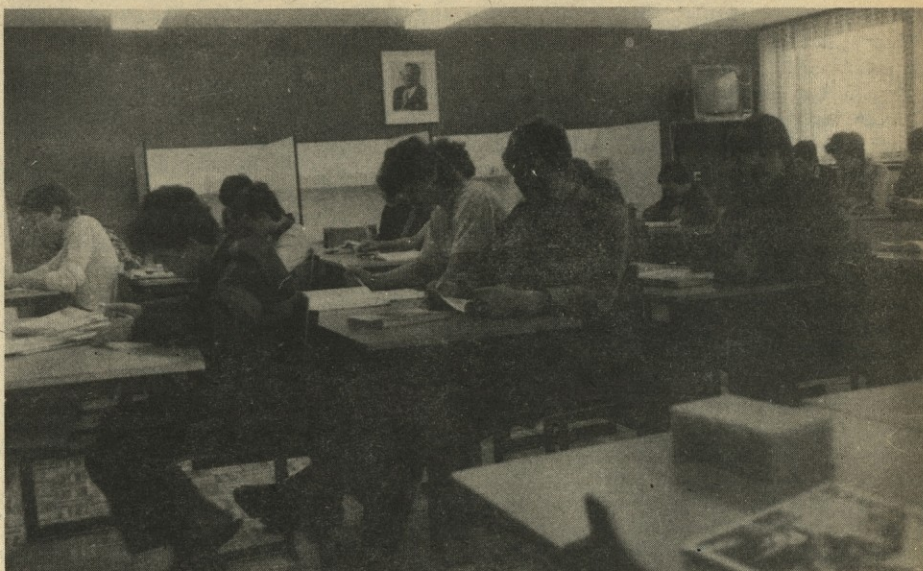
Statuta tozda in samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev. Po javni obravnavi in sprejemu predloga obeh omenjenih aktov so ju delavci omenjenega tozda sprejeli na referendumu 27. 8. 1984. Prav tako pa so na ta dan imeli referendum v vseh tozdih v DO Zasavski srednješolski center, na katerem so delavci sprejeli sklep o vključitvi tozda Srednja šola rudarske usmeritve v DO Zasavski srednješolski center ter spremembe samoupravnega sporazuma o združevanju tozda v DO.

Za 18. 9. 1984 je bil razpisan referendum, na katerem so delavci tozda Srednja šola rudarske usmeritve sprejeli sklep o ozločitvi iz DO RRPS ter izvedli volitve v samoupravno delavsko kontrolo in disciplinsko komisijo. Do konca meseca septembra bo posredovana vložitev priglasitve konstituiranja tozda, zbor delavcev pa bo v tem času sprejel samoupravni sporazum o razporeditvi sredstev, pravic in obveznosti.

Omeniti še velja, da prav zaradi statusnih sprememb šola še ni verificirana. Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo bo izdal sklep o verifikaciji, takoj ko bo dobil sklep o registraciji tozda Srednja šola rudarske usmeritve.

Med tozdom v DO RRPS in tozdom ZŠC bo treba vzpostaviti trdno vez predvsem v tej smeri, da ne bi šola postala institucija za izobraževanje rudarskih tehnikov, ampak je cilj izobraževanje kopačev. Na tej relaciji bodo vzpostavljeni samoupravni sporazumi. Nadalje se je treba upreti težnji RŠC Velenje, da naj bi v bodoče pofekalo izobraževanje V. stopnje pri njih. Vsem je znano, da smo težko uspeli dobiti v Zasavje takšno mrežo šol in da smo ravno z izobraževanjem do V. stopnje dobili precej domačinov, da je šola postala interesantna tudi zato, ker je pridobila na renomeju, boljši strukturi učencev ipd.

Število oddelkov je ostalo isto kot v lanskem šolskem letu, le da je število učencev v posameznih oddelkih večje, poleg tega pa

Učenci tozda RŠC med poukom v dijaškem domu v Hrastniku (foto: D. Bregant)

imamo v novem šolskem letu en oddenek četrtega letnika — smer rudarski tehnik V. stopnja.

Naraslo je tudi število učencev, saj smo vpis v 1. letnik realizirali 100 %. Verjetno bi bil vpis še večji, če bi vpisovali tudi v skrajšani program — smer pomočnik rudarja. V ta program po sklepu Skupščine PIS za ge-

ologijo in rudarstvo vpis za šolsko leto 1984/85 ni bil izveden. Vendar z vpisom v 1. letnik ne moremo biti popolnoma zadovoljni, saj se je vpisalo skoraj polovico manj učencev iz naše regije kot v lanskem letu. Od skupnega števila 340 je iz naše regije 135 učencev.

Prikaz števila oddelkov in učencev po posameznih programih:

VIP:

Rudar in rudarski tehnik	I. letnik	4 oddelki	130 učencev
Rudarski tehnik	II. letnik	1 oddenek	30 učencev
Rudar in rud. tehnik	II. letnik	1 oddenek-komb.	27 učencev
Rudar	II. letnik	1 oddenek	30 učencev
Pomočnik rudarja	II. letnik	2 oddelka	46 učencev
Rudarski tehnik	III. letnik	1 oddenek	39 učencev
Rudar	III. letnik	1 oddenek	22 učencev
Rudarski tehnik	IV. letnik	1 oddenek	17 učencev

Pedagoški kader (11) je strokovno usposobljen — pomanjkljivosti, kot so strokovni izpit, pridobitev andragoške pedagoške izobrazbe pa moramo odpraviti do 7. 5. 1985 leta. Ni še rešeno vprašanje kadrov za poučevanje strokovnih predmetov — tu bo vzpostavljen samoupravni sporazum med DO RRPS in DO ZŠC glede poučevanja nekaterih rud. ing. v SŠRU, vendar je to kratkoročna rešitev, potrebno pa je iskati rešitev v tej smeri, da bi najmanj trije rud. ing. združevali delo v SŠRU, v kolikor želimo obdržati izobraževanje do V. stopnje (v nasprotnem jo lahko izgubimo).

SŠRU se bo financirala iz sredstev PIS-a za geologijo in rudarstvo (elementi financiranja so znani, to je oddenek in število učencev v oddelku).

Tozda Rudarski šolski center se združuje v DO RRPS in bo imela naslednje dejavnosti: Vzgoja in praktično izobraževanje po programu za pomočnika rudarja, rudarja, rudarskega tehnika, kovinarja in elektrikaarja.

Stranske dejavnosti:

- pridobivanje rjavega premoga,
- izobraževanje delavcev za delo, ob delu in iz dela.

Poleg navedenega bo opravljala še naslednje:

- izvajanje programov pripravnosti,

- izvajanje proizvodnega dela in delovne prakse,
- usmerjanje, kadrovanje učencev za rudarski poklic,
- štipendiranje,
- planiranje, razvoj in usmerjanje kadrov za izobraževanje.

Praktični pouk:

Izvajanje praktičnega pouka za učence ob prvih spoznanjih rudarske tehnologije na obratu Dol ter v vseh jamah proizvodnih tozdov. Praktično usposabljanje in izvajanje praktičnega pouka se mora izvajati skladno s programom. Opažamo, da pri sedanjem načinu praktičnega pouka to le ni tako, kajti učenci več ali manj opravljajo dela, pri katerih ne spoznavajo nove tehnologije, novih dosežkov. Iz tega opravičeno sledi, da ob koncu šolanja letijo kritike, da ti učenci praktično ne znajo ničesar, znajo toliko, kolikor smo jim nudili.

Zato naj bi bila za praktično usposabljanje v rudarskem učnem prostoru (šolski poligon) vsa rudarska oprema in prednost tega učnega prostora bo v tem, da bi vsi stroji delovali tako kot v jami. Tako se bodo učenci že na površini seznanili z jamsko mehanizacijo. Praktično izobraževanje mora prehajati iz osnovnega programa preko proizvodnih procesov do specifičnega usposabljanja z delom za delovne naloge, ki bi jih mlad

človek opravljal v svojem poklicu. Nenehno uvajanje moderne tehnologije jamskih pridobivalnih strojev, hidravličnih podporj bo zahtevalo tudi preobrazbo praktičnega pouka in proizvodnega dela učencev. Zaradi tega mora biti praktični pouk organiziran v jami na opremljenih, moderniziranih čelih.

Primanjkuje tudi kadrov, ki bi praktično usposabljali učence. Zadnja tri leta v tozdu nismo dobili inštruktorjev kljub večkratnim razpisom in dogovorom med tozdi, da nam bodo nudili pomoč. Še vedno prevladuje miselnost, da je za inštruktorja dober vsak. Mlade naj praktično usposablja v bodoče res najboljši kopači, ki imajo poleg svoje strokovnosti še ostale vrline, ki so potrebne za vzgojo in izobraževanje mladih.

Ob izobraževanju za delo, iz dela in ob delu se bo potrebno dogovoriti, za katere oblike izobraževanja se bomo odločili in katere delavce vključevali v to izobraževanje. Izobraževanje zaposlenih bo vsekakor moralo potekati v skladu s sprejetimi verificiranimi programi (prilagojeni programi za pomočnika rudarja, rudarja in rud. tehnika ter programi usposabljanja za ostale profile, ki so potrebni v rudarstvu). Od tega ne odstopa strokovni svet PIS za geolog. in rudarstvo, ravno tako pa ne rudarski inšpektorat. Nivo

znanja rudarjev bo potrebno dvigniti, kajti tečajne oblike preko katerih so delavci pridobili kvalifikacijo, odpadejo. Ostane pa še naprej izvajanje dopolnilnega izobraževanja v takšni obliki, kot je bila do sedaj. Zato bo potrebno vsakoletno načrtovati te oblike izobraževanja. Skupna stališča bo treba doseči tudi do strokovnega izpopolnjevanja delavcev na raznih seminarjih in tečajih. Dogaja se, da se te oblike strokovnega izpopolnjevanja udeležujejo delavci brez prehodne odobritve, češ, stroške tega bo že plačal tozdr RŠC.

Povsem drugače je potrebno pristopiti tudi k izvajanju pripravništva, kajti s sprejetjem zakona o usmerjenem izobraževanju so v pripravništvo vključeni vsi učenci, ki zaključujejo usmerjeno izobraževanje in ne samo učenci, ki so uspešno zaključili šolanje od V. stopnje zahtevnosti naprej. Ob tem velja poudariti, da so vsi programi pripravništva pripravljeni in potrjeni, to se že izvaja, vendar pa bo treba takoj določiti mentorje, ki bodo znali voditi pripravnike, kajti ne zadostuje samo to, da se pripravnik spoznava s samoupravno organiziranostjo in samoupravnimi splošnimi akti, ampak je v ospredju program usposabljanja, ker vsebuje tisto praktično znanje, ki ga učenec ni

dobil v času šolanja. Šele po uspešno končanem programu usposabljanja in programu pripravništva bo na podlagi uspešno opravljenega izpita lahko ta pripravnik sposoben opravljati dela in naloge, za katere se je izobraževal. Združenje za energetiko je tudi že imenovalo izpitne komisije za pripravnike.

Za pripravnike bo potrebno urediti tudi način nagrajevanja, ki naj bi bil enak v REK Velenje. Vsekakor bo potrebno pri dokončnem sprejemanju predloga nagrajevanja odstopati pri pripravnikih rudarske usmeritve od pripravnikov ostalih usmeritev. To stališče zagovarja tudi sindikat, ki predlaga, da naj bi imel pripravnik najmanj 75 % OD, ki ga bo dobival po končanem pripravništvu. Isto dovoljuje tudi 9. člen Pravilnika o nagrajevanju pripravnikov.

Vprašanje je tudi, kako financirati tozdr, ki bo izvajal izobraževanje za potrebe celotnega REK EK. Sredstva, ki jih sedaj odvajajo tozdi (1,5 % od BOD) ne zadoščajo. S temi sredstvi se krijejo izplačila štipendij in izobraževanje zaposlenih, ne vemo pa, kako realizirati vse naloge v okviru izobraževanja, če se na tem področju ne bomo poenotili.

Jože Omahne

Priprava na izdelavo srednjeročnih planov za obdobje 1986-1990 v sozdu REK Edvarda Kardelja

Ko se izteka srednjeročno obdobje 1981-1985, bo v letu 1985 potrebno aktivirati vse nosilce planiranja, da pripravijo nove osnove za srednjeročne načrte na obdobje 1986-1990.

Da bo priprava srednjeročnega plana za obdobje 1986-1990 potekala kvalitetno in pravočasno, je strokovna služba na nivoju kombinata pripravila delovni program za pripravo in sprejem planov, ki se v glavnem deli na:

1. Analiza o uresničevanju srednjeročnega plana za obdobje 1981-1985;

(to analizo pripravijo poslovodni kadri in strokovne službe na vseh nivojih znotraj kombinata do 15.10.1984).

2. Analiza razvojnih možnosti za naslednje srednjeročno obdobje 1986-1990; (to analizo pripravijo poslovodni kadri in strokovne službe na vseh nivojih znotraj kombinata do 15.11.1984).
3. Smernice planov tozdr in elementi za SaS o temeljih plana; (te elemente smernic izdelajo skupne službe v povezavi z nosilci planiranja do 31.12.1984).

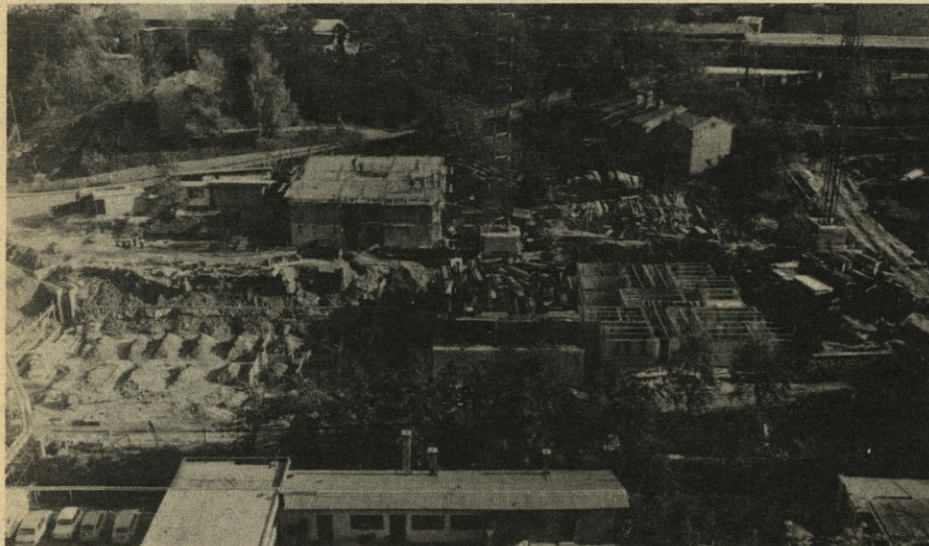
4. Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje; (to se izvede preko samoupravnih organov DO in sozdr v okviru celotne družbeno-politične skupnosti do 29.2.1985).
5. Temelji plana tozdr; (delavci tozdr na referendumih sprejemajo temelje plana do 31.5.1985).
6. Samoupravni sporazum o temeljih planov v DO in sozdr REK EK, Trbovlje; (pripravijo strokovne službe in sprejmejo samoupravni organi do 15.6.1985).
7. Izdelava planskih dokumentov — planov 1986-1990; (pripravijo strokovne službe, sprejema pa se na vseh nivojih tozdr, DO in sozdr do 30.6.1985).

Po tem programu, ki ga sprejme tudi delavski svet kombinata, je potrebno, da vsi nivoji in nosilci planiranja kar najbolj organizirano in strokovno pristopijo k izdelavi posameznih faz planiranja, da bo delo po obsegu in vsebini kvalitetno opravljeno.

Poleg priprav na izdelavo lastnega plana v kombinatu je drugi nič manj pomemben element ta, da se s svojimi temelji planov vključujemo v planske akte na nivoju energetike SR Slovenije in SFRJ.

Tako celovit in strokovni pristop k izdelavi srednjeročnega plana kombinata za obdobje 1986-1990 daje dobro osnovo, da bo plan naravnani tako, da dosežemo gospodarsko stabilizacijo in dobre rezultate gospodarjenja.

Janez Juvan

Na gradbišču treh stanovanjskih stolpnice na Trgu revolucije v Trbovljah je zelo živahno. (foto: A. Bregant)

Razprave o predlogih 13. seje CK ZKJ so v teku

Ob koncu preteklega meseca in v začetku meseca oktobra so v Osnovnih organizacijah ZK razpravljali o predlogih sklepov za 13. sejo CK ZKJ. Ponekod so se sestali tudi večkrat. V večini osnovnih organizacij so o predlogih sklepov razpravljali zelo konkretno. Te razprave so se nanašale predvsem na željo po urejevanju medsebojnih odnosov komunistov, akcijske usposobljenosti posameznikov, kakor tudi na sposobnosti osnovne organizacije kot celote. Na tem področju je bilo ugotovljeno, da posvečajo premalo pozornosti idejnopoličnemu usposabljanju posameznih članov kot tudi osnovne organizacije. Prav tako v mnogih osnovnih organizacijah ugotavljajo nezainteresiranost nekaterih članov do partijske organizacije, kar se ne odraža samo s prisotnostjo na sestankih, ampak tudi z aktivnostjo v okolju, kjer dela in kjer živi.

V osnovnih organizacijah so precej časa posvetili nagrajevanju po delu. Preveč je uravnilovke na tem področju, preveč raznih

dodatkov, zato marsikje upada interes do dela. Zavzemajo se za večji izkoristek delovnega časa, saj v povprečju opravimo le 3,8 delavnika na teden, pri čemer je upoštevana le odsotnost z dela ob delavnikih, zlasti odsotnost z dela zaradi bolezni, ki dosega v nekaterih tozidih več kot 25 % zaposlenih, med katerimi so tudi člani ZK.

Osnovne organizacije iz proizvodnih tozdov so namenile precej razprav tudi problematiki proizvodnje premoga. Ta se ne odraža le pri nedoseganju planske proizvodnje zaradi subjektivnih vzrokov, ampak tudi v objektivnih vzrokih, kot je pomanjkanje usposobljenih rudarjev, ker le ti prav v tem času, ko je bil sprejet zakon o povečanju benefikacije, odhajajo v večjem številu v pokoj. Samski domovi so v celoti zasedeni, stanovanj pa ni na razpolago, usposabljanje novih kadrov pa zahteva mnogo časa. Tudi učenci, ki zaključijo usmerjeno izobraževanje, niso strokovno usposobljeni. Del

krivde za nedoseganje planskih nalog lahko pripišemo tudi slabi organizaciji dela, nezainteresiranosti delavcev zaradi stimulativenega nagrajevanja, neizkoriščenosti osnovnih sredstev in ne nazadnje tudi slabi delovni disciplini.

V osnovnih organizacijah menijo, da bi morali biti predvsem komunisti vzgled vsem ostalim delavcem in morajo biti tudi sklepi tako konkretni, da bo lahko sleherni član na sestanku poročal o svojem delu.

Razpravljali so tudi o delu posameznega člana na drugih področjih, predvsem o aktivnosti delegatov v družbenopolitični skupnosti, v samoupravnih organih, o delu članov v raznih društvih in organizacijah v tozdu in drugje, o delu DPO in še drugih problemih. Kako pa se bo odražala aktivnost v bodoče, bomo kaj kmalu videli in o tem še poročali.

I.O.

Razprave v OO ZK o sklepih 13. seje CK ZKJ na področju tozda RRPZ

Po pozivu centralnega komiteja ZKJ k uresničevanju vodilne vloge ZKJ ter krepitvi njene idejne in akcijske enotnosti smo se tudi komunisti s področja RRPZ aktivno vključili v temeljite razprave in kritično ocenjevanje razmer tako v svoji sredini kot tudi v širši družbeni skupnosti.

V začetku meseca septembra so se sestali sekretariati vseh OO ZK, kjer so se dogovorili za program aktivnosti in tudi to, da formalnih razprav o sklepih 13. seje CK ZKJ v svoji sredini ne bomo dovolili, temveč bomo kritično in samokritično preanalizirali razmere najprej v svojem lastnem okolju. Po tem skupnem sestanku so člani sekretariatov posamezne OO ZK pripravili svoje programe aktivnosti. Na sestanke OO ZK smo povabili tudi nečlane, da bi tovariško spregovorili o napakah in tudi o tem, kako uresničujemo sprejete sklepe programske konference ZK REK Edvarda Kardelja, ki so za nas obvezujoči. V mesecu septembru so imele vse naše osnovne organizacije ZK članske sestanke, kjer so razpravljali kritično spregovorili o slabostih v lastnih vrstah, dosedanjih naporih pri stabilizacijskih prizadevanjih, vzrokih za nedoseganje prihodka iz EGS, likvidnostni situaciji, zaskrbljujočem stanju pri najemanju kratkoročnih dolgov za izplačila osebnega dohodka in tudi o tem, da je težko ljudem pojasnjevati, da se kljub povečani proizvodnji in storilnosti situacija ne izboljšuje. Porabljenaa sredstva hitreje naraščajo od celotnega prihodka, zato bomo morali vsi delavci vložiti še več naporov pri doslednem izkoriščanju notranjih rezerv.

Člani tudi ugotavljajo, da se še vedno niso uresničile deklaracije o izboljšanju polo-

Raztovarjanje premoga iz rudnika Ugljevik, ki je namenjen separiranju na zagorski separaciji (foto: A. Bregant)

žaja energetike v primarni delitvi. Zahtevajo, naj se skliče problemska konferenca ZK, kjer bi razčistili vprašanje realnosti delitve prihodka EGS.

Ugotovili smo, da so tako delovni programi OO ZK kot programi ukrepov za uresničevanje gospodarsko-finančnih načrtov dobra podlaga za nadaljnje akcijske usmeritve, potrebno jih je le dosledno uresničevati.

Člani ZK so se tudi poenotili, da bomo o kandidatih za opravljanje nalog poslovnih organov sprejeli moralno-politične ocene in ustreznim ljudem dali vso moralno politično podporo, ostalim pa jasno povedali, da naše podpore ne bodo dobili.

Precej kritičnih razprav je bilo na račun slabosti v naši družbi in to do prepočasnega razbremenjevanja gospodarstva, do

vprašanj zgrešenih naložb, poskusov privatizacije samoupravljanja, gospodarskega kriminala in tudi o tem, kaj so doslej delali komunisti na tistih nivojih, kjer so že doslej imeli opravka s tehokraci in etatisti. Člani so v svoji razpravi poudarili, da rudarji ne bomo dovolili nikomur, da bi nam odvzel ali odtuževal samoupravljalne pravice.

Razprave o sklepih 13. seje CK ZKJ še niso končane in se bodo nadaljevale tako v osnovnih organizacijah sindikata kot mladine in v samoupravnih organih.

Po končanih razpravah se bo sestala akcijska konferenca ZK tozda RRPZ, ki bo na podlagi dosedanjih razprav sprejela svoj akcijski program za nadaljnje delo.

Svato Zupančič

Razprave v OOZS Rudnika Senovo o predlogih sklepov 13. seje CK ZKJ

Razprave v OO ZK rudnika Senovo potekajo že od 27.9.1984 in v času pisanja prispevka še niso končane.

Sekretariat OO ZK je pripravil predlog obravnave tako, da ga je razdelil v štiri tematska področja:

- oceno delovanja DPO rudnika,
- oceno delovanja samoupravnih organov in funkcioniranje delegatskega sistema,
- proizvodna problematika,
- samoupravna organiziranost.

Poleg tega je sekretariat OO ZK v spremnem gradivu opredelil nekatere slabosti in probleme, ki zahtevajo zlasti od komunistov temeljit in odkrit razgovor in konkretne rešitve z osebno zadolžitvijo in odgovornostjo s postavljenimi roki za izvršitev.

Ti problemi in slabosti pa so: položaj in stanje proizvodnje, visoka odsotnost z dela, nedograjen sistem nagrajevanja in problemi v zvezi z izvajanjem investicij in raziskav v rudniku Senovo.

Sekretariat OO ZK je pozval vse delavce k sodelovanju, da bi skupaj oblikovali usmeritve za nadaljnje delo. Na prvem odprtem sestanku 4.10.1984 smo se kritično lotili ocenjevanja dela tako DPO kot samoupravnih organov in dela delegacij SIS.

Iz ugotovitev razprav povzemam le nekatere:

- OO ZS rudnika se je sicer aktivno vključevala v razprave v zvezi s samoupravno organiziranostjo, vendar moramo priznati, da vsi ne izpolnjujemo svojih nalog, zato so številni sklepi ostali nereali-

zirani; premalo se je vključevala v delo zborov in ni bilo tesnejše povezave z delavci.

Prav tako nam ni uspelo vzpodbuditi delo sindikalnih skupin, zato moramo vsi skupaj najti primerno obliko za njihovo aktiviranje;

- OO ZK rudnika marsikdaj ni odigrala svoje vloge tako, kot bi jo morala. Posamezni člani so neaktivni pri delu samoupravnih organov. Komunisti smo odgovorni za to, da samoupravna delavska kontrola ne dela, čeprav se vsi zavedamo njene vloge in pomembnosti njene preventivnega delovanja;

Prav tako smo v preteklosti premalo pozornosti posvečali liku komunista ter premalokrat izvajali načelo odgovornosti v lastni sredini. Kadrovska struktura v naši OO ZK je slaba, saj je premalo komunistov iz neposredne proizvodnje. Pri tem moramo odkrito povedati, da je velikokrat ovira visoka članarina.

Pri evidentiranju za odgovorne funkcije v DPO so velikokrat prisotna izmikanja, zato smo prisiljeni v kompromisne rešitve, zato se ne smemo čuditi, če stvari ne tečejo tako kot bi morale, saj ni teamskega dela in se priprava predlogov marsikdaj prepušča strokovnim službam, namesto da bi strokovne službe dobile usmeritve s strani OO ZS in OO ZK.

OO ZK je bila premalo dosledna v svojem delu, saj je sprejela vrsto sklepov, vendar jih ni, ali pa premalo spremljala

tudi v fazi izvrševanja, kar prav gotovo tudi zmanjšuje ugled OO ZK;

- sistem družbene samozaščite ne deluje tako kot bi moral. Vsi gledamo nekatere stvari v družbi in v naši sredini pa ne reagiramo;
- komunisti smo premalo vzpodbujali delo OO ZSMS, zato moramo najti primerne oblike, da bomo mladince pritegnili k razreševanju naših vsakdanjih problemov.

Enako kritično pa smo komunisti ocenili tudi delo samoupravnih organov.

V nadaljevanju razprav 9.10.1984, ki smo jih posvetili samo proizvodni problematiki, smo na podlagi pripravljene analize situacije, podkrepljene s podatki, kritično spregovorili o lastnih subjektivnih slabostih, za katere smo ugotovili, da so tista naša notranja rezerva in tisto področje, kjer lahko z drugačnim delom spreminjamo situacijo in omilimo vpliv težav, ki so po svoji objektivni naravi sestavni del rudarjenja.

Prepričana sem, da bomo 18.10.1984, ko bomo obravnavali samoupravno organiziranost, enako kritično in samokritično spregovorili tudi o situaciji na tem področju.

Po končanih razpravah bo sekretariat OO ZK pripravil sklepni del, ki bo usmeritev za nadaljnje delo in ne samo to, temveč akcijski program za dosledno spreminjanje dela, odnosa in življenja.

Jana Čepin

Razprave o sklepih 13. seje CK ZKJ v OO ZK Rudnika rjavega premoga Kanižarica

Priprave na razpravo o sklepih 13. seje CK ZKJ so se pričele na sestankih sekretariata v mesecu avgustu, dokončno osnovo za oblikovanje razprav pa je dal dogovor, sprejet na posvetu sekretarjev OO ZK, ki je bil v drugi polovici avgusta. Dogovorili so se predvsem, da je poglobljen namen razprav v tem, da v vseh okoljih in nivojih ugotovimo in idejno-politično ocenimo, zakaj v dosedanjem delu nismo bili dovolj učinkoviti pri uveljavljanju vodilne vloge ZK ter nato tudi načrtamo nadaljnje naloge in aktivnosti OO ZK, organov in članstva ZK za hitrejše in korenitejše odpravljanje ugotovljenih slabosti.

Pri tem se moramo odločno in dosledno prizadevati za gospodarsko stabilizacijo in utrjevanje socialističnega samoupravljanja in se brezkompromisno zoperstaviti tistim, ki na kakršenkoli način ovirajo ta prizadevanja in s svojimi metodami in pogledi deluje-

jo v nasprotju s temeljnimi usmeritvami ZK, s čimer krnijo tudi ugled člana ZK in slabijo idejnopolično in akcijsko enotnost Zveze komunistov.

Razprava v naši OO ZK je potekala v duhu tega dogovora, osnova za razpravo pa je bilo seveda celotno gradivo 13. seje CK ZKJ. Sprejeli smo operativni načrt za izvajanje sklepov 13. seje, v katerem smo dali poudarek: stabilizacijskim prizadevanjem v naši sredini in v občini Črnomelj, ukrepom in prizadevanjem za izboljšanje proizvodnje, inventivni raziskovalni dejavnosti, delovanju komunistov v samoupravnih organih, delegacijah rudnika in v širšem okolju, aktivnosti drugih DPO, idejnopoličnemu usposabljanju ter uresničevanju nalog na področju SLO in DS. V operativnem načrtu smo opredelili tudi nekatere že sprejete ukrepe in ocene, ki naj služijo za razpravo in določili nosilce vseh aktivnosti.

Zastavljene aktivnosti bo vodil sekretariat, ki bo usmerjal razprave tako, da bodo dale kritične ocene, in da bodo prevladovali ustvarjalni predlogi, pobude in razmišljanja, ki prispevajo k izboljšanju razmer in h krepitvi ugleda in vloge ZK na Rudniku in v občini.

Na seji smo že takoj kritično spregovorili o nekaterih stabilizacijskih ukrepih zlasti o izboljšanju izkoriščanja delovnega časa in izboljšanju medsebojnih odnosov. Velik poudarek smo dali tudi idejnopoličnemu usposabljanju in sprejemanju novih članov.

Naše delo s tem seveda ni zaključeno, saj moramo izpeljati vse naloge, določene v operativnem načrtu. Če bomo ostali le pri papirnatih sklepih in zaključkih, lahko rečemo, nismo naredili ničesar.

Nevenka Ipavec

Preventivno zdravljenje v letošnjem letu

Preventivno zdravljenje pomeni bivanje in zdravljenje članov našega kolektiva v naravnih zdraviliščih in ustanovah, s katerimi je sklenjena ustrezna pogodba oziroma dogovor z namenom, da se s takim zdravljenjem pravočasno preprečijo resnejša obolenja, ki bi zaposlene predčasno onemogočila za pridobitno delo. Dosedanje izkušnje, ki smo si jih pridobili ob večletni izvedbi preventivnega zdravljenja v posameznih zdraviliščih, potrjujejo pomembnost oziroma koristnost takšnega zdravljenja, obenem pa opozarjajo na določene pomanjkljivosti in napake, ki jih moramo v prihodnje odpraviti.

Letošnje leto organiziranje preventivnega zdravljenja naših delavcev ni bilo naju-

spešnejše. Količinsko sicer nismo zmanjševali števila zdravilencev v naravnih zdraviliščih, vendar se je zdravljenje pričelo s precejšnjo zamudo in je bilo premalo usklajeno med posameznimi sredinami.

Osnovni razlog za takšno stanje je letošnja težka gospodarska situacija, ki ni dajala garanta za možnost formiranja namensko združenih sredstev iz sklada skupne porabe za izvedbo preventivnega zdravljenja v posameznih tozidih in DS.

V naših samoupravnih splošnih aktih imamo zapisano, da si v začetku vsakega poslovnega leta delavci v okviru svojih planov zagotavljamo višino namensko združenih sredstev za izvajanje preventivnega

zdravljenja. V primeru, da bi bila zagotovitev potrebnih sredstev možna resnično v začetku vsakega leta, bi prav gotovo ostalo še dovolj časa za sklenitev ugodnejših skupnih pogodb z zdravilišči, možno pa bi bilo določiti tudi ugodnejše termine samega zdravljenja. To potrjuje tudi dejstvo, da je bila v letošnjem letu pogodba z zdraviliščem Terme Čatež, ki je bila sklenjena v začetku leta in za večje število naših delavcev, veliko ugodnejša (predvsem finančno) kot pa pogodbe z ostalimi zdravilišči, ki smo jih sklepali v kasnejših terminih za zdravljenje manjših skupin delavcev. Preventivno zdravljenje smo v letošnjem letu, z izjemo nekaj posameznih primerov, že končali.

Prikaz preventivnega zdravljenja po zdraviliščih in DO v letu 1984

	Radenci	Čateške toplice	Rogaška slatina	Crikv.	Dolenj. toplice	Atomske toplice	Dobrna	Partiz. vrh	Bohinj	Laško	Skupaj
ZPT	37	76	29	13	—	—	8	1	—	1	165
Laško	—	5	—	—	—	—	1	—	—	—	6
Kanižarica	—	—	—	—	17	—	—	—	—	—	17
Senovo	2	4	1	—	3	2	2	—	—	—	14
IMD	1	2	—	3	—	—	1	—	—	—	7
RGD	6	32	8	4	—	—	1	—	—	—	51
TET	11	10	4	2	—	—	2	—	3	—	2
DS ASO	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
DS TSO	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Skupaj	59	129	43	22	20	2	15	1	3	1	295

Ivan Klenovšek je zvest rudniku že štiri-deset let, pet let je sedaj vodja kamnoloma v tozdu Gramat.

„Z večjim veseljem bi pripovedoval o delu v kamnolomu kot o letovanju“, se smeji tovariš Klenovšek. Pričeli smo z novim načinom odpiranja kamnoloma, tako da čim manj razstreljujemo zaradi naselja, ki skoraj obdaja ta kamnolom. Glede na potrebe po pesku v Trbovljah pa je nujno potreben in ima lepe perspektive.

Iz kamnoloma sva se preselila na Rab, kjer je Ivan Klenovšek letoval od 10. do 30. avgusta. „Na Rabu sem letoval do sedaj najmanj osemkrat in bom letoval tudi v bodoče, saj je tam dovolj sonca in toplote, pa tudi izredna klima. Za zdravljenje kožnih bolezni ima takšno podnebje edino še Lošinj. Koristil sem organiziran prevoz z avtobusom. To priporočam tudi ostalim. Na Rabu imaš dovolj avtobusov, da se pelješ na različne plaže, če ti kopanje pod našim domom ni všeč.“

Ko sem že pri plaži, na katero hodijo predvsem naši letovalci, tuji pa samo malo, naj povem, da je grdo ogledalo naših navad. Resda ni urejena, vendar ni potrebno, da je nastlana z najrazličnejšimi odpadki.

Nekaj bi morali izboljšati s tem v zvezi.

Stanoval sem v našem domu. Lahko smo super zadovoljni, da ga imamo, saj ni primerjave s prejšnjimi čebelnjaki. Prekrasna je tudi jedilnica, ki so jo lani zgradili. Je hladna, dovolj velika, tako da te nihče ne priganja, da čimprej vstaneš od mize. Tudi športnih rekvizitov je dovolj, predvsem za otroke.“

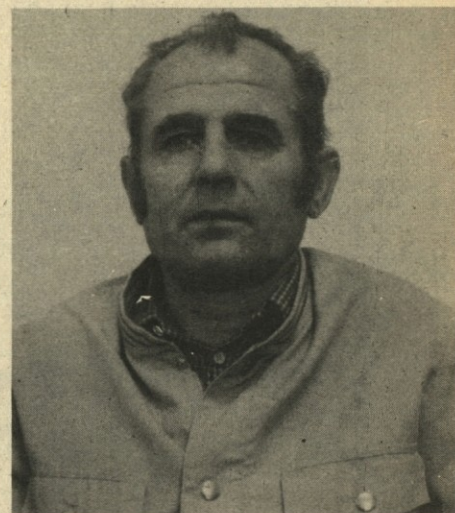
— Menda ste imeli tudi negativne pripombe?

„Res je, predvsem v zvezi s hrano. Ta je bila obilna, pestrost oziroma kvaliteta pa slaba. Če povem po domače, takšna s preveč kalorijami, mislim pa, da se nihče ni prišel na morje zredit. Menim, da ne bi bilo nič hudega, četudi bi šel nekoliko lačen od mize, da bi le bila hrana kvalitetnejša.“

Družabnosti, ki je včasih vladala med letovalci, tudi ni več. Niti zadnji večer se nismo dobili, da bi se za zaključek poveslili. Oskrbnika doma tudi ta večer ni bilo na spregled. Želim, da bi imeli naši na oddelku za družbeni standard srečnejšo roko pri izbiri teama, ki dela na Rabu. Osebe se med seboj ni razumelo. Mislim, da ne bi smeli zamenjevati vseh naenkrat, pač pa pustiti boljše, da se novi po njih ravna in pridobivajo izkušnje. Prisluhniti bi morali

tudi mnenju letovalcev. Na Rabu smo imeli včasih odlično osebje.

No, še to bi pripomnil. Nekateri radi poslušajo glasbo. Mislim, da bi morali vse, kar je s tem v zvezi, obnoviti. Ni prijetno poslušati hreščeče plošče ali kas ete.“

Alojz Horvat, rudar v jami Kisovec (foto: A. Bregant)

Alojz Horvat je petintrideset let zaposlen kot rudar kopač na tozid Premogovniku Kotredž — jama Kisovec.

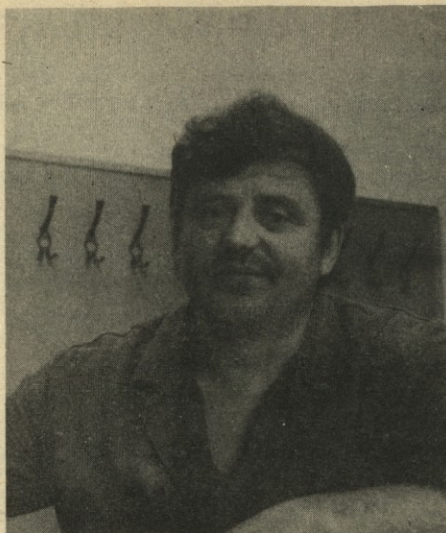
„Z ženo in sinom sem letoval na Rabu od 9. do 19. julija letos. Odpeljali smo se z avtobusom, ker je prevoz dobro organiziran.“

Naš dom na Rabu je perfekten. Novi prostori so čudoviti — čuvajmo jih. Poleg spalnice in sanitarij s toplo vodo je še mini kuhinja s štedilnikom, hladilnikom in nekaj posode.

K dobremu vzdušju pripomore tudi nova, lepa, prostorna jedilnica. Upravnik doma, ekonom in strežno osebje so zelo prijazni. Hrana mi je bila všeč. Tisti Trbovci, ki so že večkrat letovali, pa pravijo, da je bila prejšnja leta še boljša.

Težko mi je, ker morajo nekateri naši sodelavci zaradi pomanjkanja prostora v domu bivati v sobah pri privatnikih. Ker plačamo vsi enako, bi morali tudi letovati pod enakimi pogoji. Nihče ne stanuje rad izven doma, saj je prikrajsan za vrsto ugodnosti. Menim, da bi se morali čimprej zavzeti za nadgradnjo jedilnice, da bi s tem pridobili dodatne prostore za vsaj sto ljudi. Še nekaj ne smemo pozabiti. Rudarji težko delamo in skoraj tretjino življenja prebijemo pod zemljo, zato zaslužimo pošten dopust. Menim pa, da si ga kmalu ne bomo mogli vsi privoščiti. Za ženo, sina in zase sem plačal dnevno 2050 din, prevoz pa 1300 din na osebo. Zraven pa je potrebno kupiti še pijačo in sadje. Ko sem se pogovarjal z delavci iz drugih podjetij, sem ugotovil, da so dobili večje regrese za dopust, dnevni penzion pa je cenejši.“

Franc Huber je rudar, zaposlen že petindvajset let pri rudniku. Sedaj dela v tozidu RESD v Zagorju.

Franc Huber, sodelavec tozida RESD Zagorje (foto: A. Bregant)

S tovarišem Huberjem sva se dolgo pogovarjala. Je objektivni in njegovim pripombam velja prisluhniti, predvsem zato, da bi jih v prihodnjem letu upoštevali.

Takole je povedal: „Z ženo in otrokom sem letoval od 9. do 19. avgusta letos v Crikvenici. Tu rad letujem, ker je blizu, pa tudi podnebje mi godi. Stanoval sem pri Julijanovičih, blizu doma. Slišal sem, da se letovalci edino pri njih dobro počutijo. Tudi jaz nimam negativnih pripomb. Prijazni so, sobe, ki jih oddajajo, pa so lepe in čiste. Stanovalci vseh štirih sob smo imeli v istem nadstropju še skupne sanitarije s toplo vodo. Tisti letovalci, ki stanujejo drugod, nimajo na razpolago tople vode.“

— Ne nudijo nam drugega od hrane in stanovanja...

ste na začetku omenili. „Da, hrana v domu je v redu, ni pa dobro to, da sprejmemo poleg naših letovalcev na hrano še okoli sto petnajst tujih dopustnikov. Nič me ne bi motilo, če bi bilo dovolj prostora. Tako pa si na dopustu naletel vsak dan na kakšen prepir, saj si se boril za prostor za mizo. Če si ga ša že dobil, si moral kar najhitreje pojesti in vstati od mize, da so posedli drugi. Še to naj pripomnim, da je žalostno, da so sokovi dražji od alkoholnih pijač.“

— Kaj ste počeli, kadar se niste kopali?

Menim, da bi v bližini doma lahko postavili vsaj mize za namizni tenis ali balinišče. Mize za namizni tenis so v Crikvenici postavljene precej daleč od našega doma. Za eno uro rekreacije pa plačaš pet sto dinarjev. To je pa za nas predrago. Ostanemo ti le sprehodi ob obali ali v Crikvenico. Je pa absurdno, da v celem mestu ni niti enega igrišča ali gugalnice za otroke.

Pa še nekaj mi ne gre v račun. Ko sem letoval, je bila polovica sob v domu nezasedena. Ni lepo od naših ljudi, da se za letovanje prijavijo, potem pa, morda brez tehtnega razloga, ne letujejo. Pa ni nikogar, ki bi se po brigal in prostor ponudil drugim letovalcem?

Menim tudi, da je 900 din, kolikor sem plačal za letovanje žene, previsoka cena.

Pa je res! V lepem hotelu plačaš penzion v dvoposteljni sobi 950 din. Poleg imaš svojo kopalnico s toplo vodo in stranišče. V jedilnici svoj sedež za mizo in lahko v miru dolgo časa žvečiš hrano, ki je odlična. Izbi-
raš med dvema menijema, pa tudi prijazno te postrežejo. Glede čistoče pa se tudi najnatančnejši ne bi mogli pritoževati.

Dragica Bregant

Usklajevanje pokojnin

bodo sklepali o tretji medletni uskladitvi pokojnin z gibanjem povprečnih osebnih dohodkov v letošnjem letu. V naši republiki smo se dogovorili, da bomo pokojnine med letom uskladili za 50 % načrtovanega porasta nominalnih osebnih dohodkov v letu

Za letos računajo in ocenjujejo, naj bi se nominalni osebni dohodki v naši republiki povprečno dvignili za okoli 47 %. Letos so se doslej pokojnine povečale za 18,77 %. Na seji skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja — SPIZ pa

1984. Če jih hočemo uskladiti za polovico načrtovanega porasta osebnih dohodkov, to je za 23,5 %, jih bo treba s 1. decembrom 1984 uskladiti oziroma povečati še za 4 %, z veljavnostjo za nazaj od 1. januarja 1984.

Zvezni zakon pa določa, da je treba pokojnine na začetku naslednjega koledarskega leta uskladiti s porastom nominalnih osebnih dohodkov v predhodnem letu. Ker bodo uradni podatki o gibanju nominalnih osebnih dohodkov na voljo šele sredi februarja 1985, poveča skupščina SPIZ s 1. januarjem pokojnine z akontacijo. Tako bo novembra letos ta skupščina sklepala tudi o akontativnem povečanju pokojnin od 1.1.1985 dalje za 15 %. Tako bo skupno povečanje pokojnin na račun porasta nominalnih osebnih dohodkov v Sloveniji dejansko dosežena po predvidevanjih, to je 47 %, bo za dokončno marčevsko uskladitev pokojnin ostalo še 3,5 % povečanje.

Na svoji novembrski seji pa bo skupščina SPIZ sklepala tudi o povečanju pokojninskih osnov v letu 1984 od dosedanjih 56.602,90 dinarjev, na 63.906,50 dinarjev. Če bo to sprejeto, bo znašala najvišja možna pokojnina (po splošnih predpisih) v naši republiki v letošnjem letu 54.302,52 dinarjev.

Stare rudniške stanovanjske hiše na Separaciji v Zagorju (foto: A. Bregant)

Spremembe Zakona o varstvu pred požarom

Skupščina SRS je dne 7. maja 1984 sprejela spremembe Zakona o varstvu pred požarom.

Delovni ljudje in občani, organizirani v vseh oblikah našega družbenega sistema, to je v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, skupnostih stanovalcev, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih skupnostih in društvih, imajo pravico in dolžnost, da skrbijo za varstvo pred požarom.

Vsakdo mora uresničevati ukrepe za varstvo pred požarom in sodelovati pri gašenju in reševanju ljudi in premoženja z orodjem in drugimi sredstvi za gašenje.

Preventivne ukrepe izvajajo na vseh področjih, osnova je samo planiranje; dolgočasno, srednjeročno in pa vse do izdelave prostorskih aktov, projektiranja in vzdrževanja objektov v smislu zagotavljanja požarne varnosti.

Poleg vseh drugih organizacij morajo imeti tudi hišni sveti potrebne naprave in sredstva za gašenje začetnih požarov. Zraven tega morajo hišni sveti skrbeti in zagotoviti trajno kontrolo izvajanja ukrepov in izpolnjevanja pogojev, določenih z zakonskimi predpisi s področja požarne varnosti.

Osnovne naloge hišnih svetov so:

- da imajo ustrezno število ročnih gasilnih aparatov, nameščenih na dostopnih mestih po objektu, in da so pregledani vsakih šest mesecev
- da so vsi izhodi iz objekta prosti in v vsakem času uporabni,
- da so podstrešja in kleti očiščene gorljive navlake,
- da so urejeni dostopi za čiščenje dimnikov,
- da so prosti dostopi do objektov za intervencijska vozila — parkiranje, cvetlična korita itd.,
- da se ne dovoli odlagati tlečih kurilnih ostankov oziroma žerjavice v kontejnerje za odpadke in da smeti v kontejnerjih ne zažigajo,
- da imajo v objektu izobešena navodila za ravnanje v primeru elementarnih in drugih nesreč,
- da skrbijo za takojšnje popravilo poškodb na električnih in strelovodnih instalacijah.

Za vse, ki ne bodo upoštevali teh ukrepov, je predpisana denarna kazen.

Vsak občan pa je dolžan, da v primeru, če opazi nevarnost izbruha požara, nevarnost oziroma požar prepreči. V kolikor tega sam ne more storiti, pa mora o tem obvestiti naj-

bližjo gasilsko enoto in postajo milice.

Ob izbruhu požara je vsakdo dolžan sodelovati pri gašenju, ali dati na razpolago prevozno sredstvo, sredstva zveze ali drugo orodje in opremo.

Vodja gašenja lahko odredi, da se odstranijo nepoklicane osebe, da se poruši objekt, prekine električna in druga instalacija, odvzame ali omeji voda za določeno območje, odstranijo vozila itd, seveda, kadar je to nujno za uspešno gasilsko intervencijo. Če se občan ne podredi odredbam vodje gašenja, je za tak prekršek lahko ustrezno kaznovan. V kolikor pa se dana sredstva poškodujejo pri intervenciji, je občan upravičen do povrnitve dejansko povzročene škode.

Omeniti je potrebno, da poleg vseh veljavnih predpisov s področja požarnega varstva uporabljajo oziroma urejajo to področje tudi posamezni občinski odloki. Pri pominjamo, da vsi hišni sveti in občani spoštujejo in izvajajo ukrepe za izboljšanje stanja na področju požarnega varstva, da sodelujejo z gasilskimi komisijami za preventivne preglede ter upoštevajo njihova opozorila in s tem dokazujejo svojo osveščenost na področju družbene samozaščite.

Inšpekcija za požarno varnost

Pomoč družinam smrtno ponesrečenih rudarjev v Resavici

Leopold Alešnik, pred vhodom v Potoški rov Premogovnika Kotredež (foto: D. Bregant)

Med našimi delavci na začasnem delu v tujini, ki izvajajo specialna rudarska dela pri firmi Deilman-Haniel v Zvezni republiki Nemčiji, smo organizirali akcijo za zbiranje prostovoljnih denarnih sredstev oziroma prispevkov za pomoč družinam smrtno ponesrečenih rudarjev v Resavici. Zbrali smo 2400 DM in jih poslali na devizni račun za pomoč družinam smrtno ponesrečenih rudarjev. Od predsednika izvršnega odbora Resavica Milana Stojkoviča smo dobili pisмено zahvalo delavcev delovne organizacije Rembas-Zastava za izraženo sožalje in poslano denarno pomoč.

Vsem našim delavcem v ZRN, ki so sodelovali v tej humani akciji in solidarnostni akciji, iskrena hvala!

Ivan Bobinac

Večja posmrtninska samopomoč

Pri Društvu upokojencev Trbovlje že deveto leto deluje Sklad solidarnostne posmrtninske samopomoči. Zadnja, 9. skupščina, je bila 27.6.1984. Na njej so obravnavali poslovanje sklada v preteklem letu in potrdili poslovanje v preteklem letu, sklepali so o finančnem načrtu sklada za letošnje leto ter določili novo višino članarine in posmrtnine za leto 1985.

Sklad solidarnostne posmrtninske samopomoči Trbovlje je bil ustanovljen 1.1.1975. Od ustanovitve pa do 1.1.1981 je članarina znašala 10,00 dinarjev mesečno in posmrtnina do 1.1.1978 5.000,00 dinarjev, nato pa 6.000 dinarjev, po 1.1.1981 pa se je članarina dvignila na 15,00 dinarjev mesečno in posmrtnina na 10.000 dinarjev, kolikor znaša še sedaj.

Pogrebni stroški so se od ustanovitve sklada v letu 1975 nekajkrat povečali, zato so smatrali, da se zvišata tako članarina kot tudi posmrtnina. Akcijo je podprl tudi Občinski svet Zveze sindikatov Trbovlje.

Po sklepu skupščine omenjenega sklada začne od 1.1.1985 dalje veljati nova članarina, ki znaša 30,00 dinarjev mesečno oziro-

ma 360,00 dinarjev letno in izplačilo pogrebne v višini 20.000 dinarjev (doslej 10.000 dinarjev). Prejšnji večletni administrator tega sklada Anton Rozman je zaradi bolezni prenehal s tem delom. Prevzela ga je Silva Plevanč, naša bivša, sedaj upokojena sodelavka.

Prihodnje leto naj bi torej 12.700 članov

sklada vplačalo po 360,00 dinarjev, skupno 4.752.000 dinarjev, obresti naj bi znašale 554.000 dinarjev, skupno torej 5.126.000 dinarjev.

Predvideno je, da naj bi izplačali prihodnje leto 225 posmrtnin po 20.000 dinarjev, kar bi znašalo 4.500.000 dinarjev, ostali stroški pa naj bi znašali 372.000 dinarjev,

skupno torej 4.872.000 dinarjev. Ostanek 254.000 dinarjev bi tvoril rezervo.

Sklad posmrtninske solidarnostne pomoči je vsa leta doslej opravil pomembno nalogo in upamo, da bo tako tudi v bodoče.

(t.l.)

Skromno, vendar prijetno — vtisi z izleta

V času gospodarskih težav in stabilizacijskih prizadevanj naše družbe v glavnem bremo o doseganju in nedoseganju zadanih ciljev, o težavah, problemih itd.

Kljub temu sem se odločil, da opišem tudi zabavne trenutke, kakor si jih znajo organizirati delavci tozd Rudnik Laško.

Po napornem delovnem letu je poteklo leto dni po zadnjem sindikalnem izletu, zato smo se na seji IO OO sindikata dogovorili, da bomo organizirali sindikalni izlet.

Ker smo ga želeli organizirati čim bolj stabilizacijsko, smo se dogovorili za prispevek posameznega udeleženca za kritje stroškov izleta.

Hoteli smo, da je izlet tudi strokovno pester, zato smo planirali relacijo Laško — Ormož in si najprej ogledali Oljarno v Slovenski Bistrici in pa tovarno sladkorja v Or-

možu. Ob ogledih smo se seznanili z življenjem kolektivov na različnih tehničnih nivojih, in sicer v Oljarni, kjer so v pogonu stroji in naprave, ki sodijo v muzejsko zbirko in pa najmodernejši gigant tovarna sladkorja v Ormožu, ki dosega nadpovprečne evropske rezultate. V obeh OZD so nas seznanili z vsemi zadevami, ki so nas interesirale, zato jim še enkrat lepa hvala.

V popoldanskih urah smo se ustavili v hotelu Ormož, kjer se je pričel veseli del.

Fantje so s sabo prinesli tudi instrumente in skrbeli, da ni bilo nikomur dolgčas.

Za popestritev so bile organizirane različne zabavne igre, tako da tudi smeja ni manjkalo.

Lepo je bilo videti, ko je zapela cela dvorana brez grupiranja, skratka, bili smo ena vesela družina.

Ob vsem tem moram poudariti, da smo povabili tudi vse delavce, ki so se upokojili v letošnjem letu. Ob priliki smo jih poklicali pred mikrofonom, se jim zahvalili za njihovo dolgoletno zvestobo in jih simbolično obdaruili. Ob tem trenutku so se marsikomu zasvetile solze, vse pa so povezali čvrsti stiski žuljavih rok.

V nočnih urah smo se vračali veseli domov s spoznanjem, da smo res enoten kolektiv, saj pravi star pregovor, da se pod vplivom alkohola pokažejo tudi sicer prikriti lastnosti.

Za tako uspešen izlet pa imata velike zaslugе predsednik sindikata Edi Lah in Franc Teršek, ki je tudi povezoval celoten program.

Avgust Ogrinec

Posvetovanja, simpoziji, konference

Jugoslovanski komite svetovne konference za energijo je organiziral v dneh 16. in 17. oktobra tega leta v Domu inženirjev in tehnikov Jugoslavije v Beogradu posvetovanje na temo: Oskrba in racionalno izkoriščanje energije v mestih. Soorganizator tega posvetovanja je bila tudi stalna konferenca mest in občin Jugoslavije. Glavne teme referatov in polreferatov so bile: aktivnost mest v realizaciji ukrepov za racionalizacijo, substitucijo in varčevanje z energijo ter vloga mest in naselij v strategiji dolgoročnega razvoja energetike Jugoslavije. Številni koreferati so govorili o oskrbovanju mest z energijo, racionalizaciji in substituciji energije v mestih ter o splošnih aspektih energetike v mestih.

Dne 25. septembra se je pričel v Portorožu 10. jugoslovansko-poljski simpozij o podzemeljskem izkoriščanju mineralnih surovin. Trajal je dva dni in so se ga udeležili tudi nekateri naši sodelavci iz kombinata. Sicer pa so bili navzoči na tem simpoziju, ki je bil pretežno znanstvenega značaja, geologi, rudarski inženirji in tehniki iz Jugoslavije in Poljske. Izmenjali so si teoretične in praktične izkušnje s področja prevoza premoga in drugih rud ter rudarjev v premogovnikih s podzemeljsko eksploatacijo. Dolgoročni razvoj energetike Jugoslavije predvideva, da se bo proizvodnja rjavega premoga do leta 1985 povečala z 11,5 na 25 milijonov ton v letu 2020. Proizvodnja lignita naj bi se v istem razdobju povečala od 55 na 280 mili-

jonov ton.

Sodelovanje rudarskih strokovnjakov obeh držav traja že 20 let in je doslej dalo zelo dobre obojestranske rezultate. 31. oktobra se je v prostorih Splošnega združenja premogovnikov Jugoslavije v Beogradu začelo posvetovanje predstavnikov zainteresiranih rudarskih organizacij iz naše države o sodelovanju na področju geoloških raziskav premoga med našo državo in državami članicami SEV. Na posvetovanju oziroma sestanku so bili navzoči seznanjeni s sedanjim sodelovanjem, določili so koordinatore sodelovanja po posameznih področjih in proučili sodelovanje z DR Nemčijo.

Marica Grešak - Jakopič

Mrtvemu fantu

Spet dan potaplja se v večer,
velik v srcu je nemir,
saj dobro vem, da v temni mrak,
ne bo prihajal tvoj korak.

Je v črni jami plin se vžgal,
moj dragi tamkaj si ostal.
Spomin grenko me ta boli,
da nisi več med živimi.

Namesto, da bi k men' prišel,
je črni grob te vase vzel.
Mlado tam srce trohni,
oh, zakaj se to zgodi.

Obljubljal je, da zvest mi bo,
da v življenju nama bo lepo.
Zdaj v hladni zemlji mirno spi,
na grobu lučka mu gori.

Berta Čobal - Javornik

Ko v tišini počiva srce ...

Voda, voda, voda ...!!!
Klic utrujenih lic
v temo odmeva
in zeva kot rana skeleča
nesreča preteča.
O, groza! ... Voda,
prekleta usoda —
igra prirode
prekletstvo zablude —
je terjala žrtev
in mrtev je v jašku rudar ...

Smrt je svoj prt razgrnila
in pokrila mlado telo,
ki ga ne bo več med nami.
Tovariš ostal je v jami ...
Ne bo ga na delo,
ne kadar veselo
se bomo objeli in si zaželeli:
SREČNO!
V tišini počiva srce že za večno ...
Težko je verjeti,
resnico dojeti,
da v vodi in blatu
utonilo srce rudarju je — bratu.
Da, zatajila je sreča
in mrtvemu sveča gori v spomin ...

In v očeh knapa solzè boleče
in reče cvetice rosijo solzice
molče v spomin ...
O, zakaj, zakaj,
si zapustil nas sin ...?!
Glas sirene zajeda se v stene,
zarije v živo telo
in prav pod nebo se razlega
in sega do temnih globin.
Mati ... mrtev ... mrtev je, sin!

(Pesem je posvečena Dragotu Teršku, mlademu rudarju,
ki je 29. 10. 1983 postal žrtev svojega poklica)

Prvo srečanje rudarskih pihalnih godb iz slovenskih rudnikov

V soboto, dne 13. oktobra 1984 so se prvič srečale pihalne godbe oziroma orkestri iz vseh slovenskih rudnikov v Trbovljah. Srečanje je potekalo v okviru širšega programa letošnjega praznovanja dneva slovenskih rudarjev in praznika našega kombinata. Namenjeno pa je bilo tudi počastitvi 3 jubilejev, in to 50-letnice gladovne stavke revirskih rudarjev, 60-letnice zloma Orjune ter 180-letnice rudnika Trbovlje. Srečanje pa po svoji plati pomeni tudi tesnejše sodelovanje in povezovanje rudarjev in drugih delavcev vseh slovenskih rudnikov premoga, kovin in nekovin na kulturnem področju.

Srečanja so se udeležile naslednje godbe: Rudarska godba Hrastnik, Pihalni orkester rudarjev Idrija, Pihalni orkester rudnika Mežica, Delavski pihalni orkester Svoboda Senovo, Rudarska godba Velenje iz Titovega Velenja, Delavski pihalni orkester iz Zagorja ter Delavska godba Trbovlje.

Vse godbe so prispele ob 9.30 v Trbovlje pred upravno zgradbo SOZD REK EK na Trgu revolucije. Predsednik poslovnega odbora SOZD REK EK mgr. Srečko Klenovšek je predstavnike vseh godb toplo pozdravil v imenu celotnega kolektiva kombinata, nato pa je bil obrazložen potek koncertov. Predstavniki godb so izžrebali lokacije, na katerih so nato nastopile posamezne godbe. Vse godbe so pričele s koncerti ob 10.30 uri in so trajale do 11.00 ure v naslednjih kolonijah in naseljih:

- Rudarska godba Hrastnik je pod vodstvom dirigenta Franca Grebenška nastopila s popularnim programom pred spomenikom na Trgu revolucije;
- Pihalni orkester rudarjev iz Idrije je pod vodstvom dirigenta Kanduča nastopil s polurnim koncertom v Koloniji 1. maja med obema novima blokoma upokojenčev;

- Pihalni orkester rudnika Mežica je pod vodstvom dirigenta Karla Miheva koncertiral v koloniji Žabjek;
- Delavski pihalni orkester Svoboda — Senovo je pod vodstvom dirigenta Janeza Cegljarja nastopil v naselju Kešetovo;
- Rudarska godba Velenje je pod vodstvom dirigenta Ivana Marina, ml. nastopila v Kovinarskem naselju;
- Delavski pihalni orkester Zagorje ob Savi je pod vodstvom dirigenta Eda Eberla nastopil v Šuštarjevi koloniji;
- Delavska godba Trbovlje pa je pod vodstvom dirigenta Mihe Gunzka nastopila prav tako s polurnim koncertom popularnih del na Vodenski cesti.

Z našim biltenom št. 28 z dne 5.10.1984 smo seznanili ves kolektiv z deli, s katerimi so nastopale pihalne godbe v kolonijah. Vseh godbenikov, ki so prišli v Trbovlje na to srečanje je bilo približno 350.

Ob 11.30 uri so se vse godbe vrstile na ploščad pred delavskim domom. Tu jih je pozdravil v imenu vseh rudarjev slovenskih premogovnikov Ivan Berger, dipl.inž. predsednik poslovnega odbora DO Rudniki rjavega premoga Slovenije.

Nato pa je vsaka godba po abecednem vrstnem redu zaigrala po dve deli. Delavska godba Trbovlje je za eno svojih skladb, ki jih je predvajala, spremljala skupina mažoretk v rudarskih uniformah, ki delujejo v okviru šolskega kulturnega društva v Trbovljah.

Na koncu pa so vse godbe pod vodstvom Mihe Gunzka (domačina) zaigrale dve koračnici, in to Gorenjska in Domovina. Nastop vseh godb so tudi ob tej priliki lepo pozdravili številni navzoči občani oziroma poslušalci, poseben aplavz pa so doživele mažoretke s svojim nastopom ter skupen nastop vseh godb. Nastop pred delavskim domom je trajal približno eno uro, nato pa so se godbeniki udeležili v avli delavskega doma malice in pomenka.

Istočasno so se v predavalnici Delavskega doma sestali predsedniki in dirigenti in organizatorji na zaključni razgovor, ki ga je vodil mgr. Srečko Klenovšek. Ta se je v imenu kombinata, organizatorja, toplo zahvalil vsem godbam za sodelovanje in učinkovit nastop. Navzoči so nato v kratkem razgovoru povedali svoje mnenje tudi o bodočih srečanjih pihalnih godb oziroma orkestrov iz vseh slovenskih rudnikov. Danih je bilo tudi nekaj predlogov za razne izboljšave, ki naj bi veljale v prihodnje. Dогоovorili so se, da bodo srečanja postala tradicionalna in da bodo srečanja vedno zadnje soboto v juniju. Organizator naslednjega srečanja bo SOZD REK FLL Titovo Velenje. Velenjski rudarji bodo namreč prihodnje leto praznovali 110-letnico obstoja svojega rudnika.

Letošnje srečanje in ostala, ki bodo temu še sledila v naslednjih letih pomenijo dober doprinos k popularizaciji rudarskega stanu, pa tudi kulture, ki jo razvijajo rudarji in drugi delavci v posameznih rudnikih v okviru celotne slovenske kulturne dejavnosti.

Na zaključnem koncertu pihalnih godb iz slovenskih rudnikov dne 13. oktobra v Trbovljah je ob spremljavi Delavske godbe Trbovlje nastopila tudi skupina mažoretk v rudarskih uniformah. Mažoretke delujejo v okviru Šolskega kulturnega centra. (foto: B. Klančar)

sti. Ob 14. uri so se vse godbe razšle in vrni-
le v svoje kraje.

Naj izkoristimo to priložnost tudi na stra-
neh našega glasila, da se vsem godbam,
godbenikom in dirigentom, ki so se udele-
žili prvega srečanja slovenskih rudarskih
godb oziroma orkestrov iz vseh slovenskih
rudnikov toplo zahvalimo za njihovo sodelo-
vanje, discipliniran, kvaliteten in vzoren na-
stop ter najboljše vtise, ki so jih zapustili pri
poslušalcih.

Prvikrat se je namreč dogodilo, da so vse
godbe nastopile naenkrat s popularnimi de-
li, brez tekmovalnih ambicij, in to sredi sta-
rih, rudarskih in delavskih kolonij ter v no-
vejših naseljih. Naša želja je, da s temi sre-
čanji nadaljujemo in da postanejo tradicija.

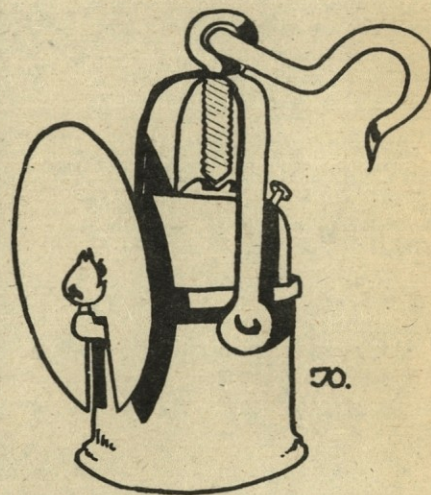
T. L.

Zaključni koncert vseh sedmih pihalnih godb iz slovenskih rudnikov v okviru prvega sreča-
nja teh godb v Trbovljah, v soboto 13. oktobra. (foto: B. Klančar)

V okviru prvega srečanja pihalnih godb iz slovenskih rudnikov, ki je bilo 13. oktobra t. l. v Tr-
bovljah je Rudarska godba iz Titovega Velenja izvedla koncert v Kovinarskem naselju v Tr-
bovljah. (foto: B. Klančar)

28 let obstoja in delovanja Delavskega doma Trbovlje

Delavski dom Trbovlje je bil kot osrednja
kulturna hiša slavnostno odprt ob dnevu re-
publike 29. novembra 1956. Odprl ga je ta-
kratni predsednik Ljudske skupščine LR
Slovenije Miha Marinko ob navzočnosti ti-
sočev domačinov in gostov. Želja in misli o
nujnosti postavitve osrednje kulturne hiše v
Trbovljah se je porodila že v času gospodar-
ske krize v letih 1929-1932, in to v letih naj-
večje revolucionarne zagnanosti delavske-
ga gibanja v Trbovljah in revirjih. Namesto
dostojnega delavskega doma je bilo zaradi
takratnega režima v stari Jugoslaviji možno
po prvi svetovni vojni zgraditi le skromen
Rudarski dom. Pa še ta je bil trn v peti bre-
zobzirnim izkoriščevalcem trboveljskega
proletariata, ker je nudil skromno zatočišče
revolucionarnim silam takratnega obdobja.
Z zmago socialistične revolucije je zidava

novega kulturnega doma postala še nujnej-
ša, še bolj pereča. Dom naj bi nudil mo-
žnost za vzgojo, kulturno, družbenopolitič-
no in samoupravno udejstvovanje delavske-
ga razreda. In to je v vseh letih svojega delo-
vanja dejansko tudi postal.

Iz ustnih in pisnih virov lahko povzame-
mo, da je dobila pobuda maloštevilnega
gradbenega odbora, ki so ga tvorili izključ-
no le prostovoljni in zagnani sodelavci ob
pričetku gradnje vso podporo delavcev, de-
lovnih ljudi, občanov, občine, okraja in dru-
žbenopolitičnih organizacij v domačem kra-
ju. Dobil pa je podporo tudi najvišjih repu-
bliških oblastnih in družbenopolitičnih or-
ganov ter organizacij. Pripravljalna dela so
stekla leta 1952, gradnja pa se je pričela 19.
aprila 1953. Zgodovina trboveljskega prole-
tariata je dobila nov pečat. Uresničevati se

je začela zamisel, da naj novo kulturno žari-
šče postavljeno na prostoru pred Rudar-
skim domom — revolucionarnem zbirali-
ščem najnaprednejših sil delavskega razre-
da, ki je dajal tempo boju delavcev v revirjih,
v starem Delavskem domu pa so na odru in
dvorani v omejenih možnostih kulturno pa
tudi politično delovali napredni delavci, po-
stane osrednje torišče nadaljnega našega
družbenega razvoja. Vsak od obeh domov je
imel in ima svoj pomen v trboveljski zgodo-
vini, zato se je povsem upravičeno izpolnila
zaobljuba revolucionarjev, ki so se zbirali v
Rudarskem domu, da zgradijo nov kulturni
dom — Delavski dom, kjer se bo koval nov,
samoupravni socialistični rod, nov človek,
ki bo obogatil s svojim znanjem, kulturnim
poslanstvom in svojo zagnanostjo celotno
našo družbo, ne le v središču revirjev, pač

pa v vseh revirjih in daleč naokoli.

Nov dom je bil v glavnem zgrajen s pomočjo in sredstvi domačih in mnogih drugih slovenskih kolektivov iz skromnih skladov za samostojno razpolaganje, z lastnimi prispevki v raznih oblikah, in tudi s tisoči prostovoljnih delovnih ur. Vsak občan je videl v novem domu del svojega lastnega prispevka in del svojega ustvarjalnega truda. Ko so bila gradbena dela končana, je bila nabavljena najnujnejša oprema, da bi objekt lahko prišel z normalnim delom.

Ko so bile desetdnevne otvoritvene predstave mimo, se je v domu pričelo odvijati novo, bogato kulturno in družabno življenje. V njem so dobile svoje prostore številne kulturne sekcije in druge izobraževalne ter informacijske institucije. Z zgraditvijo novega doma pa je bila dana možnost organiziranja in izvedbe večih sodobnih in umetniško dognanih in zahtevnih del, bodisi gledaliških, kakor tudi koncertnih, likovnih in drugih. Foyer je postal s svojo prostornostjo ne le čakalnica, pač pa tudi prostor za številne razstve gospodarskega in kulturnega značaja, pa tudi kot prostor za izvedbo raznih večjih prireditev, proslav, manifestacij ter prireditev zabavnega značaja. Dom je v času svojega obstoja postal družabno in javno središče, postal je nesporno družbeni center ozke in dolge trboveljske doline.

Po grobi oceni je bilo v domu doslej izvedenih okoli 26.000 prireditev najrazličnejšega značaja, ki jih je obiskalo oziroma se v

njem mudilo okoli 14 milijonov obiskovalcev. Impozantna številka, ki je ni mogoče prezreti. Delo je bilo opravljeno ob razmeroma skromnih sredstvih, posebno v prvih letih delovanja. S temi sredstvi pa je bilo mogoče delovati najskromneje. Z njimi so bili pokriti najnujnejši stroški, vključno z najnujnejšimi vzdrževalnimi deli na zgradbi in opremi.

Vendar pa je v 28 letih, odkar deluje Delavski dom, zob časa načel razdiralno in uničujoče delo tako na zgradbi, kakor tudi opremi in tehniki. Tega pa zavod Delavski dom ni v stanju sam izvesti, ker nima sredstev, niti moči. Zato je nujno, da se Delavski dom vsaj do njegove 30-letnice, ki jo bodo zabeležili koncem leta 1986, v celoti obnovi, tako znotraj, kot zunaj, na zgradbi opremi in tehniki z družbenimi sredstvi. S tem bi bila ustvarjena možnost, da bi dom tudi še v naslednjih desetletjih normalno deloval v zahtevni smeri ob upoštevanju novo nastajajočih in porajajočih medijih kulturnega, vzgojnega, izobraževalnega in družbenega značaja, da bi lahko naš samoupravitelj in delegat vedno, stalno in ob vsakem času dobil nov navdih, kreativnost in vzgon k boljšemu življenju in ob še večjih proizvodnih, materialnih in duhovnih rezultatih.

Sicer se bo vsaka zamuda bridko maščevala in vsako leto odlaganja temeljite obnove bi podvajalo potrebna sredstva za obnovo v naslednjih letih. To pa bo vedno težje.

Zato pristopimo tako k obnovi našega drugega doma vseh delavcev, delovnih ljudi in občanov — „čebeljega panja“ brez odlašanja.

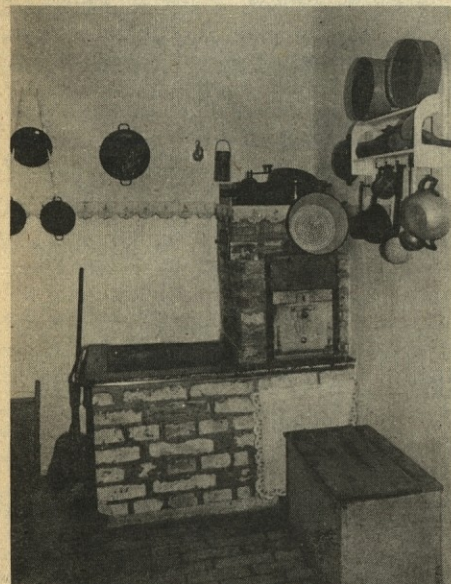
Imenovan je bil poseben Odbor udeleženec za sanacijo Delavskega doma. Svojo prvo sejo je imel 5.9.1984. Na njej so obravnavali sanacijski elaborat, ki sta ga obrazložila Janez Očepek kot predsednik komisije in arh. A. Marinko kot strokovni delavec. Skupna predračunska vrednost sanacije je predvidena v višini 53.573.750,00 dinarjev. Tu so všteta gradbena in obrtniška dela, obnova elektroinstalacij, strojne instalacije in signalizacije. Odbor je sklenil, da je treba takoj pristopiti k sanaciji strehe, in to še letos. Izdelati je bilo treba tudi finančno konstrukcijo za pokritje predvidene adaptacije.

Vse pa kaže, da letos ne bo možno pričeti z deli zaradi deževnega vremena, pač pa nameravajo sanacijo oziroma temeljito popravilo strehe izvesti na pomlad prihodnjega leta. To delo je namreč treba opraviti ob lepem, suhem vremenu. Sanacija zgradbe in opreme pa trajala nekaj let, v skladu in v mejah razpoložljivih sredstev. Kako pa bodo ta dotekala pa je odvisno od mnogih faktorjev. Kakor sem že omenil naj bi dela dokončali do novembra 1986, ko bo dom praznoval svoj 30-letni jubilej.

T. Lenarčič

Odprto je tipično rudarsko stanovanje

V soboto 13. oktobra ob 11. uri so v naselju Njiva, Trg svobode 23 v Trbovljah odprli tipično rudarsko stanovanje, kakršno je bilo v delavskih kolonijah okoli leta 1920. Stanovanje sta pripravila za otvoritev Kulturna skupnost Trbovlje — odbor za varstvo kulturne in naravne dediščine ter Revirski muzej ljudske revolucije Trbovlje.

Dne 13. oktobra ob 11. uri je Kulturna skupnost Trbovlje skupno z Revirskim muzejem ljudske revolucije odprla tipično rudarsko stanovanje, kakršno je bilo pred 60 leti, na Trgu Svobode 23 na Njivi. Detajl kuhinje (foto: B. Klančar)

Pred stanovanjem, ki so ga odprli ta dan, se je zbralo večje število občanov in gostov. Rudarska godba iz Hrastnika je zaigrala za uvod popularno delo (ker je bila najbližja po lokaciji v okviru I. srečanja slovenskih rudarskih godb). Janez Zavolovšek je kot predsednik odbora za varstvo kulturne in naravne dediščine na kratko seznanil vse navzoče s potekom ureditve tega tipičnega rudarskega stanovanja. Nato je Jože Ogrizek, rudar iz jame Rudnika Trbovlje v rudarski uniformi odprl to stanovanje, nakar so si ga številni navzoči tudi ogledali.

či tudi ogledali. Stanovanje je dal na voljo odbor za družbeni standard pri Rudniku Trbovlje. Sredstva za ureditev pa deloma Kulturna skupnost Trbovlje, deloma Kulturna skupnost Slovenije, medtem, ko so opremo za to stanovanje poiskali v stanovanjskih kolonijah delavci Revirskega muzeja in pa društva upokojencev Trbovlje. Stanovanje še ni v celoti opremljeno, saj manjka še marsikaj npr. zelo znani „rajšpetl“, v katerem je ležal in zrastle marsikakšen otrok v številnejših rudarskih družinah. Stanovanje sodi v sestav Revirskega muzeja ljudske revolucije in si ga bo mogoče ogledati kadarkoli bo izražena želja posameznika ali skupin.

Ob tej priložnosti je izšla tudi brošurica Delavske kolonije v revirjih. Namen te brošure je, da bi prikazali razmere o življenju rudarjev in njihovih družin po prvi svetovni vojni. Brošura je izšla v nakladi 2.000 izvodov. Naj omenimo še to, da je bil za ureditev stanovanja imenovan poseben odbor, v katerem so bili arh. Jurij Kolenc, Vito Hazler iz Spo-

meniškega varstva Celje, Miran Kalšek in Janez Zavolovšek. Svoje delo so dobro opravili.

Predlagamo, da si člani kolektiva kombinata in bralci našega glasila ob priložnosti ogledajo to stanovanje in tedanji stanovanjski standard primerjajo z današnjim in ugotovili bodo, da je bil narejen v zadnjih desetletjih tudi v tem pogledu velik korak naprej.

(tl)

V soboto, 13. oktobra ob 13. uri, je bilo odprto na Trgu Svobode 23, Njiva, tipično rudarsko stanovanje izpred 60 oziroma 70 let (foto: B. Klančar)

Kulturni utrip

V zadnjem enomesečnem obdobju smo zabeležili naslednje kulturne prireditve, ki so jih izvedle kulturniške skupine oziroma organizacije:

Gledališče:

Zveza kulturnih organizacij Trbovlje, komisija za gledališke abonmaje, je koncem septembra letos razpisala gledališki abonma za sezono 1984/85. V okviru gledališkega abonmaja bodo pripravili pet del (prejšnja leta jih je bilo šest). Izvajali jih bodo po predhodnem izboru: Drama SNG, SLG Celje, SNG Maribor, Gledališče Toneta Čufarja, Jesenice, Mestno gledališče ljubljansko in Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica. Poleg večernega abonmaja so razpisali še osnovnošolski in srednješolski abonma.

Abonmajske predstave pa so razpisali tudi v Hrastniku in Zagorju. Spričo visokih cen gostujočih izvajalskih ekip in omejenih razpoložljivih sredstev je število abonmajskih prireditev letos nekoliko skrčeno.

Koncerti:

Dne 26. septembra je odbor za literarno dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Trbovlje pripravil in izvedel že drugi literarnoglasbeni večer rudarskih pesmi. V prostorih MPZ Slavček se je zbralo veliko število poslušalcev. Recitali in peli so pesmi enajstih živčih pesnikov, katerih pesmi so zajete v zbirki slovenskih rudarskih pesmi iz Hrastnika, Trbovelj, Zagorja in Litije. Vseh enajst pesmi je uglasbil Jože Skrinar, izvajalci pa so bili pevci-solisti Franci Vezovišek, Rihard Majcen, Žani Knez, Ida Virt in Karmen Štefanec ob spremljavi Jožeta Skrinarja. Recitatorji pa so bili deloma avtorji sami, deloma pa iz Svobode — center. Večer je zelo uspešno vodil Jože Bernot. Na koncu so se navzoči v razgovoru seznanili z delom in ustvarjanjem pesnikov, ki pesnikujejo na rudarsko pa tudi druge teme. Večer je v celoti zelo uspel.

Dne 22. septembra je v Delavskem domu v Trbovljah gostovala skupina sedmih pevcev narodnozabavne glasbe Estrade iz Zagreba. Nastopili so pod naslovom „Pesem leta“. Sodelovali so še humorist Aleksander Mičič in instrumentalna skupina Sezam.

Dne 11. oktobra je v istih prostorih nastopila skupina ASI ESTRADA iz Zagreba (Šaban Šavičič, Marko Rajkič in drugi). Obakrat

je bila dvorana nabito polna, predvsem s poslušalci iz bratskih republik.

V nedeljo 23. septembra je Delavska godba Trbovlje gostovala v Domžalah na proslavi 100-letnice domžalske pihalne godbe. Sodelovala je v povorki in na koncertu.

Dne 5. in 6. oktobra je v Zagorju gostovala pihalna godba iz avstrijskega Feldbacha. Predstavili so se s promenadnima koncertoma na Izlakah in Zagorju in zvečer na celovečernem koncertu v Delavskem domu. V goste jih je povabil Delavski pihalni orkester Zagorje.

Likovne razstave

V času od 1. do 13. oktobra je razstavljal v likovnem kotičku knjižnice Toneta Seliškarja v Trbovljah ak. slikar Janez Knez — Mišo. Razstavljal je monotipije, grafike in plastike iz siporexa. Nekatera razstavljalna dela so bila za obiskovalce nenavadna.

V drugi polovici septembra je razstavljal svoja dela na lignitu in lesu Franc Trebušak, naš bivši sodelavec — sedaj upokojenec. Tematsko se razstavljenega dela nanašajo na rudarsko in lovsko motiviko. Razstavljal je v tovarni Donit v Medvodah.

Od 11. do 22. oktobra je imel samostojno razstavo ak. slikar Franc Kopitar v prostorih

Naš sodelavec, sedaj upokojenec Rudnika Trbovlje, Franc Trebušak, se je lotil likovne obdelave rudarskih in drugih motivov. V septembru letos je imel samostojno razstavo v likovnem kotičku knjižnice Toneta Seliškarja v Trbovljah. Material za to obdelavo je deloma lignit, oziroma ksilit, deloma pa les. Franc Trebušak — rudar na odkopu, les. (foto: A. Bregant)

likovne galerije Trbovlje v deloma akrilu, deloma v akvarelu in pastelu. Motivika je bila pokrajinska. Ob otvoritvi je sodeloval moški pevski zbor Zarja pod vodstvom Rika Majcna, nekaj uvodnih besed pa je spregovoril Aleš Gulič kot predsednik sveta za kulturo pri Občinski konferenci SZDL Trbovlje. Razstavo je pripravil galerijski svet pri Zvezi kulturnih organizacij Trbovlje.

Od 23. oktobra do začetka novembra je razstavljala v likovni galeriji Trbovlje v delavskem domu svoja dela Stanka Jenko iz Izole, sicer rojakinja iz Zasavja. Razstavo so pripravili v okviru IX. srečanja upokojenec iz Trbovelj in so jo odprli ob 11. uri ob sodelovanju kulturniških sekcij društva upokojenec Trbovlje.

Likovna sekcija Relik Svobode Center je bila v soboto 20. oktobra v gosteh pri članih likovnega kluba Dolik na Jesenicah. Na Javorniškem rovtu so imeli delovno srečanje.

Dne 3. novembra pa bodo v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu razstavljali člani Dolik Svobode Toneta Čufarja z Jesenic. Ta razstava sodi v tradicionalna izmenjevalna srečanja oziroma razstavljanja del med Dolikom in Relikom.

O tej razstavi bomo poročali v naslednji številki glasila.

Od 15. do 25. oktobra so razstavljali v likovnem kotičku knjižnice Toneta Seliškarja makrameje učenci od 1. do 4. razreda osnovne šole Trbovlje — Pedagoške enote Ivana Cankarja.

Ostale dejavnosti

V torek 9. oktobra je Planinsko društvo Trbovlje organiziralo štiri planinska predavanja. V dopoldanskem času sta bili dve za učence Osnovne šole Trbovlje — pedagoških enot Alojza Hohkrauta in Tončke Čec, v zgodnjih popoldanskih urah pa je bilo enako predavanje v domu Svobode II za učence pedagoških enot Ivana Cankarja in revirskih borcev. Predaval je znani planinec in planinski fotograf Jaka Čop z Jesenic na temo V kraljestvu Zlatoroga. Prikazoval je številne barvne diapozitive.

Isti dan v večernih urah pa je imel v kinodvorani Delavskega doma isti predavatelj predavanje na temo Raj pod Triglavom. Prav tako je prikazal številne barvne diapozitive. Vseh predavanj se je udeležilo preko 1.000 poslušalcev.

(t.l.)

Tako bomo živeli jutri

Ljudje v Trbovljah se bomo zbrali in počistili strugo Trboveljščice.

Gorazd Lipovšek

Dokončali bodo cesto ob Savi.

Aleš Sopotnik

Tudi v Trbovljah bo svež zrak.

Maja Brčon

Trbovlje bo bolj zeleno.

Katja Lipičnik

Naše tovarne ne bodo v Savo spuščale kemikalij.

Dijana Medvešek

Ljudje bomo prprečili naravne nesreče.

Primož Rajšek

Hrane bo dovolj za vse ljudi in se ne bo podražila.

Jasmina Plevnik

Ljudje na vsem svetu bodo zdravi in veseli.

Simona Skobe

Ne bo več vojn.

Mojca Bebar

Zgradili bomo veliko šol.

Nives Laznik

Otroci ne bodo umirali od lakote.

Maja Hočevar

Živeli bomo v miru in prijateljstvu na vsem svetu.

Tanja Pucelj

Izposojeni trenutki resnice

Z razumom je tako kot z nadarjenostjo; bolje je, da ga sploh nimamo, kot da ga imamo premalo.

Sommero

Popularnost je kakor mladost; ko enkrat mine, se ne vrne več.

Petiet

Človeka nikdar ne bi smelo biti sram priznati, da se je zmotil, kar z drugimi besedami pomeni, da je danes pametnejši, kot je bil včeraj.

Pope

Nekateri ljudje pravijo, da ne morejo pomagati vsem, zato ne pomagajo nikomur.

Grybe

Red je užitek razuma, nered pa je naslada domišljije.

Clandal

Težko je vliti pamet tistemu, ki nima volje, še težje pa je vliti voljo tistemu, ki nima pameti.

Gracian

Običajen razum je kakor slab lovski pes, ki hitro najde sled misli in jo spet hitro izgubi.

Hofmannstahl

Človek je svoboden, kadar se ničesar ne boji in ničesar ne želi.

Petiet

Ko so nekoga vprašali, katera stvar na svetu je najredkejša, je odgovoril: „To, kar pripada vsem, in to je zdrava pamet.“

Leopardi

O razumu kakega človeka je lažje soditi po njegovih vprašanih, kot po njegovih odgovorih.

Levis

Materijo vidi vsakdo, vsebino najde le tisti, ki ji ima kaj dodati, oblika pa ostane za večino skrivnost.

Goethe

Ljubiti morate ljudi, če jih nočete spreminiti.

Pestalozzi

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

Proizvodnja premoga nekaterih premogovnikov

Titovi premogovniki skupno z rudnikom Gacko in Ugljevik, ki poslujeta v sestavi Elektrogospodarstva SR BiH, so v osmih mesecih letos proizvedli 11,06 milijonov ton premoga ali 1,1 milijona ton več v primerjavi s preteklim letom. Od tega so Titovi premogovniki proizvedli 9,898.400 ton premoga. Titovi premogovniki so za letos predvideli izvoz 650.000 ton premoga na konvertibilni trg, da bi ustvarili devizni priliv v višini 31 milijonov dolarjev. Doslej pa so pogodbeno izvozili le 97.518 ton, kar je 5,7 % letošnjega načrta.

Rudarji premogovnika Soko pri Sokobanji so v osmih mesecih letos nakopali več kot 115.000 ton premoga, kar pomeni 5 % več od načrtovanega in 7 % nad proizvodnjo v enakem obdobju lanskega leta. Letos naj bi nakopali skupno 180.000 ton premoga. S tem premogom se oskrbujejo nova gospodinjstva in kolektivi v timoški in niški pokrajini.

Britanci uvažajo premog

V začetku oktobra letos je poteklo sedem mesecev odkar stavka večina rudarjev v Veliki Britaniji. Z svojo vlado ne morejo najti skupnega jezika, ker vlada stremi za tem, da ukine obratovanje večjega števila premogovnikov, zavoljo tega pa bi izgubilo delo več tisoč rudarjev.

Zaradi pomanjkanja premoga se je britanska vlada odločila, da manjkajočo proizvodnjo pokrije z uvozom. V prvih osmih mesecih so uvozili 4,6 milijona ton ali za 53 % več kot v enakem obdobju lanskega leta.

Uvažajo ga iz Poljske, Avstralije, Južne Afrike in ZDA, manjše količine pa tudi iz Francije in ZR Nemčije.

Premog na Aljaski

Pri kraju Ankoridg se najaja na območju Chutna na Aljaski okoli 390 milijonov ton premoga, ki je dostopen za eksploatacijo. Ameriška služba je predvidela, da bi znašala letna proizvodnja na tem območju okoli 15 milijonov ton. Odpiralna dela bodo izvajali poleg Amerikancev tudi Japonci. Trenutno izdelujejo študijo o projektu eksploatacije. S premogom bi oskrbovali Južno Korejo, Tajvan in deloma Japonsko v naslednjih tridesetih letih.

Bo primanjkovalo električnega toka?

Skupščina skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva je pred kratkim obravnavala vprašanje priprav za izdelavo elektroenergetske bilance za leto 1985. Predvideli so, da naj bi znašala proizvodnja 74,5, poraba pa 7,7 milijarde kWh. Po tem grobem izračunu naj bi manjkalo v prihodnjem letu 2,5 milijarde kWh električnega toka.

Govor pa je bil tudi o objektih kontinuitete. Gradnja novih objektov za proizvodnjo električne energije je v zastoju, prav tako tudi prenosna in distributivna mreža. Če z deli na novih objektih kmalu ne bi pričeli, bi imel ta zastoj lahko nepredvidljive posledice v bližnji in daljnji prihodnosti. Razpravljali so prav tako o revitalizaciji hidro in termoelektrarn. Mnogi od teh objektov so bili zgrajeni pred tremi, pa tudi šestimi desetletji. Ugotovili so, da za te namene nimajo dovolj denarja. V vsakem primeru ni časa, da

bi še nadalje odlagali rekonstrukcijo večjega števila elektrarn. To velja tako za vodne, kakor tudi toplotne elektrarne. Remonti zaradi deviznih težav in drugih razlogov niso bili pravočasno in dovolj kvalitetno izvršeni. Tempo remonta je največkrat narekovala nezadovoljiva elektroenergetska situacija, zato so nastajale pogostejše okvare kot običajno.

Tudi ekonomski položaj združenega elektrogospodarstva je nezadovoljiv. Lansko leto so znašale izgube okoli 20 milijard dinarjev. Če pa bi računali še neplačane obresti, neplačane anuitete in ostale obveznosti, pa bi se številka podvojila. Čeprav je energija dražja, je ostalo odprtih vrst ključnih vprašanj. Pravo rešitev za konsolidacijo razmer bi bilo treba najti, da bi s tem prekinili poslovanje z izgubo in zagotovili zanesljivejša pogoje za financiranje razširjene reprodukcije. Po sedanjem stanju so možnosti skromne, da bi lahko v bližnji preteklosti uskladili proizvodnjo in porabo električne energije.

Rudnik uranove rude Žirovski vrh pripravljen

Sredi oktobra tega leta so v rudniku urana Žirovski vrh, Todraž pri Škofji loki, pričeli s proizvodnjo takimenovanih „rumenih pogač“, ki jih pridobivajo iz uranove rude tega rudnika. „Rumene pogače“ služijo kot osnovna surovina v proizvodnji goriva za jedrske elektrarne. Čeprav je rudnik še vedno v izgradnji, bo pričel obratovati s polno zmogljivostjo. Izgradnja rudnika pa bo trajala do konca leta 1986.

Letna proizvodnja naj bi znašala okoli 120 t uranovega oksida, ki ga bodo opleme-

nitili v ZDA, ker naša država še vedno nima potrebne tehnologije za predelavo. Z oplenitvijo teh količin koncentrata bodo dobili 16,6 tone goriva. Te količine pa zadošča-jo za normalno enoletno obratovanje jedrske elektrarne Krško.

Skupna vlaganja za izgradnjo rudnika urana Žirovski vrh so dosegla okoli 6,8 milijarde dinarjev. Dobršni del opreme je domačega značaja, le naprave za kontrolo in filtri so bili nabavljeni v inozemstvu. Po oceni strokovnjakov leži na tej lokaciji oziroma na tem območju okoli 30.000 ton rezerv uranovega oksida. Od tega jih bo možno 50 % koristiti. Te količine pa zadošča-jo za delo jedrske elektrarne v Krškem in še dveh jedrskih elektrarn naslednjih dvajset let. S proizvodnjo osnovne surovine za proizvodno gorivo v jedrskih elektrarnah bomo nadomestili dosedanj uvoz, ki ga ocenjujejo na več kot 5 milijonov dolarjev.

Gospodinjstvom manjka premoga

Na skupnem sestanku grupacije za promet z gorivom v gospodarski zbornici Jugoslavije so ugotovili, da od okoli 6,2 milijona gospodinjstev, kolikor jih je v Jugoslaviji, večina računa na potrebne količine premoga za ogrevanje v naslednji jesen-zimski sezoni. Vzroki za pomanjkanje zadostnih količin premoga so kronične narave, vendar vplivajo na proizvodnjo premoga. Ugotovili so, da so trenutno največja težava v proizvodnji in transportu premoga do uporabnikov železniški vagoni. Tuzlanskemu premogovnemu bazenu manjka dnevno tudi do 400 vagonov. To pa pomeni skoraj enodnevni zastoj pri delu. Poleg železniških vagonov pa primanjkuje tudi lokomotiv. V teku je tudi sezonski prevoz poljskih pridelkov, kar pa bo seveda še otežilo pravočasno in zadostno dostavo železniških vagonov za prevoz premoga. Na zbornici so hkrati ugotovili, da primanjkuje sredstev za razvoj premogovnikov. Potrebna so vse večja vlaganja zaradi inflacije, številnih podražitev reprodukcijskega materiala, viri denarja pa usihajo. Prav tako je na različne načine rešeno združevanje sredstev s premogovniki, kar je različno od republike do pokrajine. Zato so bili delegati mnenja, da je treba kriterije izenačiti, in da naj veljajo za vso državo. Dolga leta siromašenja premogovnikov se poznajo, zato potrebe po denarju čedalje bolj naraščajo. Na dlani je, da večje proizvodnje premoga ne more biti brez neprekinjenih vlaganj. To pa je tudi najslabša točka redne oskrbe s premogom.

Več toka iz Obrenovca

Termoelektrarna Nikola Tesla v Obrenovcu je svoj osemesečni načrt dosegla v višini 116 %. Proizvedli so preko 8,64 milijarde kWh električne energije. Svoj letošnji načrt za to razdobje so prekoračili za 1,2 milijarde kWh. Izpolnili so tako svoj proizvodni načrt za devet mesecev tega leta.

Da bi ga v celoti dosegli, bi morali izkoristiti svoje agregate 7.000 delovnih ur, kar pa je nad svetovno normo. Za to proizvodnjo pa bi potrebovali 13 milijonov ton premoga. Visoka proizvodnja se nadaljuje tudi v jesenskih mesecih.

Nove termoelektrarne v ZR Nemčiji

Združenje zahodnonemških elektrarn je obvestilo javnost o svojem sklepu, da bodo zgradili 17 novih termoelektrarn na premog s skupno zmogljivostjo 6.900 MW. Gre za zgraditev elektrarn za distribucijo. Te naj bi bile zgrajene do leta 1987. V enajstih primerih bodo imele nove TE od 300 do 800 MW naprave za preprečevanje onesnaževanja človekove okolice. Filtri bodo zajeli preko 99 % prahu in naprave za izločanje žvepla in dima. Okoli 26 % skupnih investicij za eno elektrarno na premog odpade za nabavo naprav za varstvo človekovega okolja. Skupna vrednost vseh 17 novih TE cenijo na 13 milijard DM. Sedem elektrarn že gradijo in so hkrati namenjene tudi za daljinsko ogrevanje. Tri od teh bodo eksperimentalno preizkusile posebno tehniko izogrevanja. Ta tehnika, tako računajo, bi lahko učinkovito zamenjala tehniko za izločanje žvepla iz dima, ki jo doslej uporabljajo, je pa daleč gospodarnjša.

Energetski načrt Poljske do leta 2000

Generalni načrt za proizvodnjo goriva in energije za leto 2000 predvideva na Poljskem proizvodnjo 275 do 284 milijonov ton ekvivalentnega premoga. V načrtu je, da bi izkopal do 205 milijonov premoga ter okoli 100 milijonov ton lignita. Elektrarne naj bi imele moč 47.000 MW. V načrtu imajo še mnoge investicije. Med temi je tudi razširitev premogovnega bazena Lublin, odpiranje petih novih rudnikov v Gornji Šleziji, pa tudi nekaterih rudnikov lignita. V načrtu imajo zgraditev nekaterih termoelektrarn in postavitev jedrske elektrarne. Bodoče elektrarne naj bi delale na premog. Za povečanje energetskih zmogljivosti do leta 2000 nameravajo investirati 5.000 milijard zlotov. Večina tega denarja je namenjena razvoju premogovnikov in energetskemu razvoju Poljske.

Projekt za „Dobro srečo“

V teku je izdelava projekta in ekonomskega izračuna o ponovnem odpiranju premogovnika „Dobra sreča“ blizu Knjaževca. Z rudarsko-geološkimi deli so ugotovili rezerve v višini 5 milijonov ton kakovostnega premoga, ki ga je možno izkoristiti tudi za potrebe industrije. V primeru, če bodo ta premogovnik vnovič odprli, naj bi dajal letno okoli 70.000 ton premoga. Proučujejo pa tudi možnost odpiranja glavnega premogovnega ležišča, kar bi omogočilo letno proizvodnjo v višini 150.000 ton.

Načrt razvoja enegetskih zmogljivosti do leta 2000

Jugoslovanski strokovnjaki ocenjujejo naj bi do leta 2000 znašala poraba električne energije v Jugoslaviji okoli 170 milijard kWh. od te količine bi termoelektrarne na premog proizvedle 96, termoelektrarne na mazut 4, hidroelektrarne 55 in jedrske elektrarne okoli 15 milijard kWh električne energije. Da bi lahko proizvedli te količine potrebne energije, bo neobhodno potrebno zgraditi nove zmogljivosti v obsegu 22.000 MW, kar pa bo terjalo okoli 22 milijard dolarjev.

V načrtu je, da bi do konca tega stoletja pričeli z izgradnjo objektov oziroma zmogljivosti še za 4.000 MW, ki bi zagotavljali porabo tudi po letu 2000. Skupna vlaganja v povečanje proizvodnje električne energije do leta 2000 cenijo na 1.900 milijard dinarjev.

Za proizvodnjo električne energije naj bi v bodoče izkoriščali predvsem premog in vodo. Rezerve premoga v naši državi cenijo na 14,6 milijarde ton, od katerih pa bo možno izkoristiti 12,2 milijarde ton. Od teh količin odpade na lignit 86,7 %, na rjavi premog 12,4 % in črni premog 0,9 %. Do leta 2000 naj bi proizvedli 240 milijonov ton premoga letno, medtem ko naj bi potrebe takrat znašale okoli 160 milijonov ton.

Vodne zmogljivosti v naši državi bi lahko zagotovile proizvodnjo okoli 100 milijard kWh električne energije, tehnično pa je možno zagotoviti proizvodnjo 64 milijard in 7 milijard kWh iz novih hidroelektrarn.

Rezerve nafte in plina v naši državi znašajo okoli 2,5 milijarde ton ekvivalenta nafte, medtem ko znašajo zaloge koncentrata urana okoli 2.740 ton. Na koncu tega stoletja bo v naši državi potrebno letno okoli 24 milijonov ton surove nafte. Od tega bi 8 milijonov ton načrpali v državi, medtem ko bi proizvodnja zemeljskega plina znašala 10 milijard m³.

Utekočinjenje premoga

V Kingsportu je družba Tennessee Eastman odprla prvo veliko tovarno za utekočinjenje premoga. Iz bližnjega rudnika utekočinijo na dan 900 ton premoga in pridobe sintetičen plin. Naprava proizvaja v glavnem hidrid očetne kisline, ki je osnovna surovina za proizvodnjo zaščitnih filmov, vlaken in drugih umetnih snov. Tudi stranskih produktov, kot je žveplo, ne zavržejo. Narodna organizacija inženirjev v ZDA je ocenila novo proizvodnjo kot eno od desetih največjih tehniških dosežkov na svetu v lanskem letu.

Vojvodina vloga v premogovnike

SAP Vojvodina bo do konca leta 1985 vložila okoli 2,5 milijarde din za razširitev zmogljivosti v bosansko-hercegovskih premogovnikih pa tudi drugih premogovnikih v državi. Radi bi si zagotovili potrebne količine premoga za bodoča leta.

V Novem Sadu pravijo, da pol milijarde dinarjev izločajo za zamenjavo tekočih goriv s plinom ali premogom. Gre za zamenjavo mazuta v vojvodinski industriji sladkorja s premogovim plinom. Sladkorni tovarni v Sremski Mitrovici in Senčanu bosta letos za predelavo sladkorne pese uporabljali kot gorivo premog in ne mazut kot doslej. Za prehod s mazuta na plin pa se pripravljajo tudi v drugih tovarnah sladkorja.

Ugodne hidrološke razmere

Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva je pred kratkim seznanila javnost, da bodo ugodne elektroenergetske razmere verjetno trajale do sredine novembra letos. Od takrat naprej pa brez določenih pogojev združeno elektrogospodarstvo ne more zagotavljati stabilne oskrbe porabnikov z elektriko. V akumulacijskih jezerih je sedaj vode za več kot 3,5 milijarde kWh električne energije, kar pa je dvakrat več kot lansko leto v enakem obdobju. Vendar

pa to kljub temu ne zadošča, da bi povečali dobave energije s sedanjih 173, na 210 do 220 milijonov kWh električne energije na dan v zimskem obdobju.

Prav tako so seznanjali javnost, da ni bilo mogoče zagotoviti potrebnih količin mazuta za delo termoelektrarn na mazut. Gre za 340.000 ton tega goriva.

Nekatere hidroelektrarne imajo akumulacije, druga polovica pa so pretočne, kar pomeni, da vode ni mogoče vedno zadrževati. Del energije trenutno izvažamo v tujino, s tem da bi nam jo vračali v zimskem obdobju, ko bodo potrebe še večje.

Nov rudnik pri Lendavi

Že nekaj časa so v pripravi projekti in raziskave za otvoritev novega premogovnika blizu Lendave. V republiškem komiteju za energetiko pravijo, da bomo v Sloveniji čez dve leti odprli nov premogovnik v Murskem gozdu blizu Lendave. Sprva naj bi nov premogovnik dal po 400.000 ton boljšega lignita na leto, s kurilno vrednostjo okoli 12 mega joulov na kg. S tem premogom naj bi oskrbovali bližnje porabnike. Dosedanje geološke raziskave so dokazale, da nahajališče pliocenskega premoga na Petišovskem polju blizu Lendave precej obeta. Pokazalo se je, da je na širšem območju južno od Lendave pod zemljo več plasti premoga. Dve sta debeli tudi po 2 m. Poleg tega so odkrili še 3 do 4 sloje, ki pa so debeli od 1 do 1,5 m. Ocenjujejo, da je na območju Benice in Murskega gozda, velikem 15 km², približno 800 milijonov ton premoga. Z raziskavami na premog so pričeli tudi na hrvatski strani in z vrtnami ugotovili podobne debeline premogovnih slojev kot v bližini Lendave. Geologi smatrajo, da so v severovzhodni Sloveniji precejšnje možnosti za odkopavanje premoga. Možnosti pa obstajajo na tem območju tudi za nadaljnje črpanje nafte, vendar iz globine 4 do 5.000 m globoko.

Jedrska elektrarna v Vojvodini

SAP Vojvodina naj bi dobila prvo jedrsko elektrarno z močjo 1000 MW leta 1995 s tem, da bi jo pričeli graditi leta 1988. Zgraditi jo nameravajo v okviru jedrskega programa Jugoslavije in v ta namen že zbirajo potrebna sredstva. Do konca prihodnjega leta bi radi zbrali 900 milijonov din. Za združevanje sredstev so zainteresirane tudi druge elektrogospodarske organizacije. Vojvodina mora zagotoviti za gospodarstvo, negospodarstvo ter gospodinjstva okoli 7 milijard kWh električne energije na leto in zato nameravajo združiti denar tudi za jedrsko elektrarno v Prevlaki, katero nameravata zgraditi Hrvatska in Slovenija v naslednjem obdobju. Vojvodina se oskrbuje z elektriko v glavnem iz srbskih elektrarn. Kje bodo jedr-

ske elektrarne postavili še ni znano. Po vsej verjetnosti pa jo bodo zgradili nad Novim Sadom ob Donavi.

Rudis bo gradil separacijo

Sredi septembra letos so na Rudisu v prostorih poslovne skupnosti v Trbovljah podpisali pogodbo za zgraditev klasirnice premoga na površinskem kopu Šikulje. Pogodbo so podpisali predstavniki Titovih rudnikov iz Tuzle, delovne organizacije Rudniki kignita Dobrnja — Lukavac. Investicija bo vredna 760 milijonov din, končana pa naj bi bila leta 1986. Maja tega leta mora namreč pričeti obratovati. Klasirnica bo ena največjih pri nas z letno zmogljivostjo 3,3 milijona ton premoga, njena največja dnevna zmogljivost pa bo 800 ton na uro. Na tem območju je za okoli 100 milijonov ton rezerv lignita s povprečno kurilno vrednostjo 10.200 joulov. Površinski kop na tem območju naj bi obratoval 30 let. Klasirnica pa ne bo namenjena le termoelektrarnam, pač pa tudi široki porabi. Dela bodo izvajala razna podjetja iz Slovenije in BiH, med njimi tudi Strojna tovarna Trbovlje.

Gradnja elektrarn v Sloveniji

Dne 19. septembra so na Republiškem komiteju za energetiko SRS potrdili okvirni program za gradnjo novih elektrarn, ki naj bi jih pričeli graditi, in po možnosti tudi dokončali, do leta 1990. Na seji so sklenili, da je treba najprej obnoviti obrabljene elektrarniške agregate, in to tudi v TET II. Med temi objekti je tudi hidroelektrarna Fala ter vlaganja v rudnik Potočar v BiH. Za vlaganja v ta rudnik naj bi zagotovili premog za obratovanje termoelektrarne Tuzla V tudi po letu 2000. Za gradnjo hidroelektrarn pridejo v poštev do konca tega desetletja HE Vrhovo, Boštanj in Blanca na Savi ter Hrasnje in Veržej na Muri. K novim elektrarnam je treba prišteti tudi termoelektrarno Ugljevik I. v BiH.

V načrtu je tudi gradnja TE-TO III v Trbovljah. Tudi ta naj bi pričela dati elektriko po letu 1990, z gradnjo pa naj bi pričeli prihodnje leto. Vse druge načrtovane hidro in termo elektrarne ter toplotne pa bodo obravnavali, in se o njihovi gradnji izjasnili do konca prihodnjega leta. Sicer pa je program investicij potrjen za vrednost 168 milijard dinarjev.

ZIS za domače energetske vire

Dne 27. septembra je Zvezni izvršni svet obravnaval ukrepe za vzpodbujanje hitrejše preusmeritve porabe mazuta in kurilnega olja na porabo premoga in drugih domačih energetskih goriv. Ocenil je, da je nujno čim hitreje začeti zamenjati uporabo mazuta in kurilnega olja, kjer je tehnično, tehnološko in ekološko mogoče in ekonomsko

upravičeno. Ocenil pa je tudi, da je treba do konca leta pripraviti program prehoda z mazuta in kurilnega olja na porabo premoga in drugih domačih energetskih goriv. Ocenil je, da je nujno čim hitreje začeti zamenjati uporabo mazuta in kurilnega olja, kjer je tehnično, tehnološko in ekološko mogoče in ekonomsko upravičeno. Ocenil pa je tudi, da je treba do konca leta pripraviti program prehoda z mazuta in kurilnega olja na porabo premoga in drugih domačih energetskih goriv. Republike in pokrajini morajo določiti spodbujevalne ukrepe na ta način, da v celoti ali delno oprostijo plačevanje davka na dohodek in prispevek tiste organizacije, ki preusmerjajo porabo tekočih goriv. Tudi del sredstev iz cene mazuta in kurilnega olja naj bi namenili za preusmeritev porabnikov mazuta in kurilnega olja na porabo premoga in drugih goriv. Tudi banke morajo sprejeti ukrepe za spodbujanje kreditiranja investicij za proizvodnjo kotlov in druge opreme za prehod od porabe mazuta in porabo premoga pod ugodnejšimi pogoji glede nižje udeležbe, nižjih obresti in ugodnejših odplačilnih rokov.

Ovisnost od uvožene energije

Predsednik Zveznega komiteja za energetiko in industrijo Rade Pavlovič, je na dvodnevem posvetovanju o smotni uporabi energije poudaril, da ne uresničujemo energetske politike Jugoslavije, ki temelji na izkoriščanju domačih virov in opredelitvi iz leta 1974. Zato smo še vedno močno odvisni od uvožene energije. Na posvetovanju 26. in 27. oktobra so prebrali 20 referatov o celotni energetske politiki in problematiki mest, ki postajajo čedalje pomembnejši porabniki premoga, naftnih derivatov in električne energije. Omenjali pa so tudi, da se je že doslej zmanjšala poraba energije, predvsem tekočih goriv (Ljubljana, Reka, Beograd itd.).

Svetovne zaloge premoga

Celotne zaloge premoga vseh vrst na svetu cenijo na 12.682 milijard ton. Vseh rezerv pa ne bo mogoče izkoristiti. Če bi jih izkoristili le 50 %, bi svet v bodoče razpolagal s 6341 milijardami ton premoga. Na svetovni konferenci o energiji leta 1977 so bili mneneja, da bi lahko izkoristili le 6 % omenjenih rezerv. Ob letni porabi 3,7 milijarde ton bi rezerve premoga koristili 210 let. Pri teh rezervah odpade na Evropo 192, na Severno Ameriko 229, na SSSR 151, na Azijo 130, na Afriko in južno Ameriko pa le 19 oziroma 7 milijard ton. Premog je torej perspektiven, kar zadeva zaloge. Proizvodnjo pa bo možno povečati ob boljših tehničnih in človeških pogojih.

(t.l.)

V nekaj vrstah

Teden društva upokojencev

Društvo upokojencev Trbovlje je pripravilo teden upokojencev pod geslom: „IX. srečanje upokojencev iz Trbovelj“ v času od 22. do 27. oktobra tega leta. V tem okviru so

pripravili srečanje upokojencev starih nad 70 let. V gledališki dvorani so jim zapeli in zaigrali člani kulturniških sekcij Društva upokojencev Trbovlje, nato pa je sledila manjša pogostitev. Upokojence, ki se zaradi bolezni niso mogli udeležiti tega sreča-

nja in so stari nad 70 let, so predstavniki društva obiskali na domovih.

Dne 23. oktobra ob 11. uri so odprli v likovni galeriji Trbovlje v lavskem domu, likovno razstavo del Stanke Jenko iz Izole. Po otvoritvi razstave pa sta pripravili v pre-

davalnici Delavskega doma podpis listine o pobratenju med Društvom slovenskih upokojencev za Goriško iz Gorice — Italija in Društvom upokojencev Trbovlje. Ob tej priliki so izvedli priložnostni kulturni program.

Sredstva za kmetijsko dejavnost

V občini Hrastnik so zbrali v skladu za intervencije v kmetijstvu letos več sredstev kot so predvidevali. Denar, zbran v tem skladu gre največ za vzrejo telet, za boljšo in kvalitetnejšo proizvodnjo mleka, za urejanje planinskih pašnikov ter za povečanje pridelave krme.

Aktivnost krajevne organizacije SZDL

V septembru je bila krajevna Konferenca SZDL Trg Franca Fakina zelo aktivna. Gre za dokončno ureditev okolice novozgrajenih stanovanjskih blokov na Leninovem trgu oziroma ulici Sallaumines, po drugi strani pa gre za odpravljanje hib, ki so se pojavile po vselitvi prebivalcev v nekatere od teh novozgrajenih blokov. Ugotavljajo, da ponekod pušča streha, da odstopajo ometi in keramične ploščice, da so zabiti talni sifoni za odtok vode, itd. S svojimi predlogi so zainteresirali pristojne organe v občini z namenom, da bi ugotovljene pomankljivosti čimprej odpravili.

Teden društva upokojencev v Hrastniku

Društvo upokojencev Hrastnik je pripravilo v času od 1. do 5. oktobra tega leta teden upokojencev. V tem okviru so pripravili zdravstveno predavanje, obiskali so Dom upokojencev Franca Salamona v Trbovljah, pripravili pa so tudi vrsto tekmovanj v kegljanju, šahu, pomerili pa so se tudi ribiči. Pletilski krožek je v Delavskem domu razstavljal izdelke svojih članic.

Priznanja na zlatarski razstavi v Celju

Na zlatarski razstavi v Celju, ki je bila v septembru letos, so sodelovali s svojimi deli tudi člani kolektiva Zlatarstvo Trbovlje. Posebna komisija jim je priznala eno zlato, dve srebrni in eno bronasto priznanje. Največji uspeh je dosegel Zdravko Dolinšek kot avtor izvirnega oblikovalskega deleža.

Obnova ceste na Dobovcu

Mladina v krajevni skupnosti Dobovec se je lotila koncem septembra popravila ceste, ki vodi z Dobovca do Župe. Vprašanje vzdrževanja te ceste je vedno odprto, zato so se je morali lotiti krajsani sami, da so jo vsaj za silo obnovili.

Obravnava kulturniških vprašanj

Dne 27. septembra so na seji sveta za kulturo pri Občinski konferenci SZDL Trbovlje obravnavali različno problematiko, ki se poraja pri izvajanju raznih kulturnih prireditev. Omenili so, da nekatere teh prireditev niso na zadovoljivi umetniški ravni, prav tako pa se tudi poslušalci oziroma gledalci včasih vedejo neprimerno. Mnenja so bili, da je treba doseči tudi večjo usklajenost pri organiziranju kulturnih prireditev. Obravnavali pa so tudi vprašanje nadaljnje funkcije in vzdrževanja rudarskega doma. V načrtu imajo, da bi pripravili okroglo mizo, na kateri bi osvetlili sedanjo in bodočo namembnost tega objekta.

Slušatelji politične šole v revirjih

Dne 10. oktobra so se mudili v Zagorju in Trbovljah slušatelji politične šole CK ZKS. Najprvo so si ogledali muzej NOB v Zagorju, obiskali Čebine, nato pa so imeli v domu Tončke Čeč v Kleku razgovor z Lidijo Šentjarc, članico federacije. Vseh slušateljev je bilo 75.

Jesenski živ-žav v vrtcih

V dneh 11. in 12. oktobra je Vzgojno varstvena ustanova Trbovlje organizirala različne prireditve v okviru „jesenskega živ-žava“. Prireditve oziroma nastopov so se udeležili tudi starši otrok, ki obiskujejo vrtce.

Svetlana Makarovič med učenci

V začetku oktobra tega leta je obiskala učence trboveljske osnovne šole Svetlana Makarovič, znana pesnica, pripovednica in igralka. Učenci so jo v Trbovljah zelo prisrčno sprejeli, gostja pa je bila z njihovim sodelovanjem pri predstavitvi svojih del zelo zadovoljna.

Ureditev peš poti po Plevčkovem hribu

Krajevna skupnost Center se je na pobudo staršev šolarjev, ki obiskujejo osnovno šolo — pedagoško enoto Tončke Čeč, odločila, da končno uredi vprašanje varnejšega in hitrejšega dostopa učencev do te šole. V ponedeljek, 15. oktobra so se zbrali prvi prostovoljci, da bi opravili prvi del tega dostopa, ki zajema sicer ureditev celotnega južnega območja tega hriba. V letošnjem letu nameravajo urediti peš pot, kasneje pa je v načrtu tudi ureditev igrišča, nasaditev dreva in grmičevja in drugo. Dela naj bi dokončali do 28. oktobra, in sicer dela, ki so predvidena za letošnje leto. Akcija je skupna in se je udeležujejo krajsani KS Center ter starši otrok omenjene pedagoške enote. Sodeluje pa tudi mladina. Z ureditvijo te poti se bodo šolarji izognili prometne ceste, ki sicer vozi do šole in je zaradi prometa nevarna.

Vzdrževanje cest je problematično

Vzdrževanje cest v Trbovljah je zelo problematično že nekaj časa. Največkrat primanjkuje sredstev, da bi jih lahko sproti vzdrževali in obnavljali, deloma pa nastopajo težave tudi pri razmejevanju oziroma kategorizaciji. Imamo lokalne, regionalne in magistralne ceste. Glavna cesta skozi Trbovlje je namreč regionalnega značaja in jo je dolžno vzdrževati Cestno podjetje Ljubljana, medtem ko pločnike čisti in vzdržuje Komunalno obrtno podjetje Trbovlje. Za občane oziroma koristnike cest pa je najpomembnejše, da so dobro vzdrževane in da jih sproti obnavljajo, kjer je to potrebno, pa najsibo upravljalec ceste kdor koli.

Gradnja objektov iz samoprispevka

V Zagorju so v teku večja dela na objektih, ki jih financirajo v glavnem iz občinskega samoprispevka. SGD Beton popravljajo oziroma adaptira izgradnjo TVD Partizan in igrišče. To naj bi dokončali do srede novembra. Preureditvena dela potekajo tudi v Glasbeni šoli. Ta naj bi bila dokončana do srede novembra letos. Odprli so vrtec na Polju, katerega obiskuje 84 otrok. Za vrtec

so porabili iz IV. samoprispevka 6 milijonov, medtem ko so iz III. samoprispevka namenili za ta objekt 40 milijonov. Adaptacija Partizana bo veljala 24 milijonov din, Glasbene šole pa 14 milijonov din. Del teh sredstev bodo zbrali tudi v Vzgojno izobraževalnem zavodu. V teku pa je gradnja novega otroškega vrtca v Kisovcu. Zmogljivost tega vrtca bo pripravljena za 96 otrok. Tega bodo postavili delavci Marlesa iz Maribora.

Tudi revirji imajo možnosti za turizem

Vprašanje turističnega razvoja oziroma koriščenje turističnih zmogljivosti v zasavskih revirjih je navzoče že mnoga leta. Včasih, do pred leti zelo aktualna turistična in olepševalna društva so ponekod omagala z izjemo Društva na Izlakah. Da bi poživili delo tudi na tem področju, so se na seji Medobčinskega sveta SZDL revirskih občin dogovarjali, kako naj bi za bodoči razvoj turistične dejavnosti zbrali določen denar. Zaenkrat potrebujejo 26 milijonov dinarjev. Gostinska podjetja nimajo na voljo dovolj denarja, da bi sama financirala izvedbo programa, drugih možnosti pa praktično ni. Odprto je tudi vprašanje izdelave spominčkov in priročnikov ter podobnih pripomočkov. Na vsak način bo treba zainteresirati predvsem turistična društva, gostinska podjetja, trgovska podjetja, transportne organizacije, pa tudi planinska društva, ki imajo svoje domove na območju Zasavja, da bi vsak po svoji plati prispeval svoj delež k poživitvi tovrstne dejavnosti.

V Črnomlju obnavljajo središče

Mestno središče v Črnomlju ob Kolodvorski cesti je bilo nekaj časa zaprto za ves promet zaradi obnavljanja komunalnih naprav. Pri izvajanju del se je zataknilo zaradi težkega terena. Obvoz je proti Vinici preko Sadeža. Z izvajanjem komunalnih del na omenjenem odseku bodo s sredstvi nekaterih delovnih organizacij in samoprispevkom občanov povečali in okrepili vodovodne cevi kanalizacije, poštne in električne kable. Skupni stroški bodo znašali nad 90 milijonov din.

Za razvoj telefonije so potrebna sredstva

Telefonsko omrežje se je na območju PTT podjetja Trbovlje, ki pokriva poleg revirskih občin, tudi Zidani most in Radeče, v zadnjih letih razširilo, vendar še vedno ne v takem obsegu kot bi pričakovali in kakor žele občani, pa tudi organizacije združenega dela. Število naročnikov se je zaradi opravljenih del precej povečalo, uredili pa so tudi končne telefonske centrale. Skupno z medkrajevno telefonsko centralo v Trbovljah je sedaj na voljo 6.140 priključkov, doslej pa je zasedenih okoli 5.000. V okviru razširitve telefonskega omrežja so v zadnjih letih marsikatera naselja dobila telefonske zveze z ostalim svetom. Nekatere akcije v tem pogledu še vedno potekajo, zatika pa se pri načrtu telefonskih kablov. Težave pa so tudi v tem, da je medkrajevna telefonska centrala v Trbovljah hkrati tudi vozliščna centrala, skozi katero teče ves promet med končnimi postajami v Zasavju in ves promet do glavne centrale v Ljubljani. Zato pogosto nastopajo težave v telefonskem prometu. Torej je treba vozliščno postajo v Trbovljah povečati, za kar se zavzemajo vsi zainteresirani.

To pa zahteva tudi potrebna sredstva. Za povečanje te centrale in za postavitev novega radio-relejnega sistema z zmožljivostjo 960 zvez potrebuje PTT podjetje 70 milijonov din. Polovico tega zneska je pripravljeno prispevati PTT podjetje iz lastnih in deloma iz združenih sredstev, območje SIS za PTT promet, ostalo polovico pa naj bi zagotovile občine, na katerih območjih deluje PTT podjetje. To so občine Hrastnik, Trbovlje, Zagorje in Laško.

Tudi v Hrastniku merjenje onesnaženosti zraka

Ne le v Trbovljah, tudi v Hrastniku so delavci hidrometeorološkega zavoda iz Ljubljane postavili dve Anas postaji, s katerima merijo koncentracijo strupenih snovi v zraku. Obe postaji stojita pri Steklarni in pri Osnovni šoli heroja Rajka na Logu. S premičnimi postajami bodo ugotavljali tudi prstnost fluoridov, kloridov in žveplovega dioksida. Meritve bodo trajale dva meseca. S temi premičnimi postajami bodo ugotavljali omenjeno količino škodljivih snovi na Frtici, v Šavni peči in na Dolu pri Hrastniku.

STT izvaža na Poljsko

Strojna tovarna Trbovlje bo izvozila 490 kompletnih hidravličnih drsnih stropnikov, ki jih potrebujejo za poljske premogovnike. V zameno pa bo dobila STT iz Poljske pri nas manjkajoče sigma profile. Te potrebujejo v STT za izdelavo lahkih in težkih odkopnih transporterjev. S poljsko firmo Rifamy so podpisali tudi okvirni sporazum o dolgoročnem tehničnem sodelovanju.

Naravna sankška proga na Dobovcu

Na Dobovcu so med drugim zelo aktivni tudi člani Smučarskega društva Kum. Letos so se lotili priprave prve zasavske naravne sankške proge. Uredili so jo z razširitvijo in ureditvijo gozdne poti, ki poteka od Dobovca proti Lontovžu v dolžini 250 m. Smučarji so opravili delni posek trase sami. Na tej novi sankški progi bodo lahko tekmovali z navadnimi, športnimi ter motornimi sanmi. Naklon proge znaša 14 %.

Zdravstveni dom bo dobil nov kombi

Zdravstveni dom Trbovlje je pred nedavnim dobil nov avto kombi, ki ga potrebujejo za prevoz bolnikov. Služil bo tudi za prevoz bolnikov v Hrastniku in Zagorju ter prevoz bolnikov iz revirskih krajev na dializo v Ljubljano. Za nakup so namenili nekaj lastnih sredstev, del sredstev pa je prispevala Območna revirska skupnost zavarovalne skupnosti Triglav.

Po poteh revirskih revolucionarjev

V soboto 13. oktobra je občinska konferenca ZRVS Zagorje organizirala tradicionalni pohod po poteh revirskih revolucionarjev. Udeležili so se ga tudi pripadniki ZRVS, ZZB NOV in ZSMS ter planinskih in taborniških društev iz vseh treh revirskih društev. Trboveljski udeleženci so si najprej ogledali muzej v Zagorju, nato so se ustavili na Orehovi, kjer jim je spregovoril Rudi Matko, cilj pa je bil pohod do Kalavčnikove domačije na Podlipovici nad Izlakami. Tu so se med NOB večkrat zadrževali borci štajerskega bataljona. Letošnji pohod je bil združen s tabornim revirskih taborniških odredov.

Zasavska cesta bo pravočasno nared

Poročali smo že, da že nekaj mesecev traja gradnja ceste ob Savi od Trbovelj do Zagorja v dolžini okoli 4 km. Dela izvaja okoli 70 delavcev tozda Visoke gradnje — Agrobiznova gradbenega podjetja Slovenije ceste — Tehnika. Čeprav so se srečevali s številnimi ovirami zaradi visokih skal in deževja pa upajo, da bodo dela dokončali do 2. novembra letos. Na večini tega odseka nove ceste bodo kmalu položili asfalt.

Gledališka karavana Cankarjevega doma

V nedeljo 28. oktobra je organiziral Cankarjev dom iz Ljubljane svojo gledališko karavano v Trbovljah. Ob 15. uri so s tremi avtobusi, to je z okrog 150 udeleženci prišli na prostor Rudnika Trbovlje, kjer jih je sprejela Delavska godba Trbovlje in mažoretke s svojim nastopom ter jih pozdravil predstavnik rudnika, nato pa so se peljali skozi Žabjo vas, mimo jaška III v kolonijo 1. maja in dalje skozi Partizansko cesto do Doma svo-

bode II. Tu jih je predstavnica gledališča seznanila na kratko o razvoju gledališča v tej sezoni, ob 17. uri pa so se udeležili v Delavskem domu predstave Analfabeta v izvedbi gledališča Svobode Center. Sledil je kratek razgovor s trboveljskimi kulturnimi delavci, nato pa so se vrnili v Ljubljano.

Bilten za inovatorje

Medobčinska gospodarska zbornica revirskih občin namerava pričetati izdajati Bilten za inovatorje. Izhajal naj bi občasno in to štirikrat letno. Prva številka naj bi izšla za konec letošnjega leta. V Biltenu, ki bo izhajal v nakladi 150 izvodov in bo ciklostiran, bodo objavljeni prispevki o raziskovalni in inovacijski dejavnosti v delovnih in drugih organizacijah, raziskovalni dejavnosti med mladimi, tekočem delu občinskih raziskovalnih skupnosti, pisali bodo tudi o odprtih problemih, ki se pojavljajo, pa tudi o nagrajenih novatorjih. Bilten bodo izdajali v sodelovanju z občinskimi raziskovalnimi skupnostmi.

Prestavitev odlagališča jalovine

Industrija gradbenega materiala IGM iz Zagorja je več let odlagala jalovino na plodno zemljo pri Brišah v krajevni skupnosti Mlinše — Kolovrat. Tu IGM na Lipovskem vrhu pridobiva apnenec za žganje apna. Vsak dan po večjo količino odpadnega oziroma neuporabnega kamna odlagajo na jalovišče. Bodoče jalovišče bodo uredili v Suhem potoku, kar pa bo veljalo okoli 90 milijonov dinarjev.

Proizvodno delo učencev

Zasavski srednješolski center — tozda Srednja šola naravoslovne, matematične in ekonomske usmeritve Trbovlje organizira tudi v letošnjem šolskem letu delovno prakso za učence v usmerjenem izobraževanju. Proizvodno delo za učence 1. letnika traja deset delovnih dni, prav tako tudi za 2. letnike, za učence 3. in 4. letnikov pa 15 delovnih dni. Skupno se bo udeležilo delovne prakse, ki bo potekala deloma novembra letos, deloma pa prve mesece prihodnjega leta, 516 učencev tega tozda.

(t.l.)

Tekmovanje sindikatov v SLO in DS — 84

V soboto, 8. septembra, je potekalo v Zagorju ob Savi tradicionalno medobčinsko tekmovanje ekip OOZS „Sindikati v SLO in DS — 84“, ki ga je organiziral medobčinski svet ZSS revirskih občin.

Pravico udeležbe na medobčinskem tekmovanju si je priborilo petnajst najbolj uvrščenih ekip z občinskih tekmovanj Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. V konkurenci ženskih ekip pa je nastopila po ena ekipa iz vsake revirske občine.

Tako je bilo ob 7. uri zjutraj pred domom ljudske obrambe zbranih osemindeset ekip. Vsako so sestavljali po trije člani. Eden od pogojev je bil, da je v ekipi tudi tovarišica.

Vsaka od sodelujočih ekip je med večkilometerskim pohodom okoli Zagorja morala pokazati znanje in usposobljenost iz sledečih področij:

- izpolnjevanje testov s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite,
- streljanje z avtomatsko puško M-70-A v skupno tarčo v razdalji 100 m,
- razstavljanje in sestavljanje avtomatske puške M-70-A,
- orientacija na zemljišču in reševanje nalog iz topografije,
- met ročne bombe v cilj,
- nameščanje zaščitne maske M1 v zaščitni položaj.

Po končanem tekmovanju s ciljem na Rudarju pri domu Kinološkega društva Zagorje je bila razglasitev rezultatov ter podelitev pokalov in priznanj.

Nalogo je najbolje opravila ekipa OOZS delovne skupnosti skupnih služb Termoelektrarne Trbovlje, ki je od možnih tristo doslejga dvestodvainštirideset točk, drugo mesto je osvojila ekipa OŠ Heroja Rajka iz Hrastnika, tretje mesto tozda Blagovni promet Cementarne Trbovlje. Med ženskami je osvojila prvo mesto ekipa VVO Trbovlje. Ekipa DS SS Termoelektrarne Trbovlje je nastopila v sestavu: Ivan Restar, Breda Dermastja in Darja Zupan, ki je za osvojeno pr-

vo mesto prejela pokal, vsi člani ekipe so prejeli še posebna priznanja in diplome.

Ivan Restar je povedal, da so bili z osvojitvijo prvega mesta zelo presenečeni hkrati pa veseli tega uspeha, saj ni zanemarljivo dejstvo, da sta bili v ekipi kar dve tovarišici, ki sta s svojo pripravljenostjo in veščino pri izvajanju nalog dokazali usposobljenost pri uresničevanju komiteja SLO in DS.

Ivan Restar

Ekipa do TET — ds ss je zmagala na tekmo-
vanju sindikalnih ekip revirskih občin, ki je
potekalo letos v Zagorju. Na fotografiji od
leve proti desni: Breda Dermastja, Ivan Re-
star in Darja Zupan. (foto: S. Weiss)

Krvodajalci v DO TET

Že vrsto let imamo v naši DO TET okrog petintrideset rednih krvodajalcev.

Od teh jih je nekaj, ki so darovali kri že nad petindvajsetkrat. Razveseljivo je, da je med krvodajalci kar precej mladih.

Te humane akcije, kot so redni odvzem krvi, se jih nekaj redno odzove. Da bi zagotovili kri vsakomur, morajo imeti transfuzijske ustanove stalno v zalogi zadostne količine krvi vseh krvnih skupin, kar pomeni, da morajo biti krvodajalske akcije množične.

Vendar, kot vemo, je darovalcev krvi še vedno premalo.

Zato so morali v trboveljski bolnišnici v torek, 11.9.1984 organizirati izredni odvzem krvi. V naši DO smo izvedli akcijo prijav.

Kot vemo, lahko daruje kri vsak zdrav človek od osemnajstega leta naprej.

Prijavilo in udeležilo se je petnajst darovalcev krvi, med njimi jih je nekaj, ki so jo darovali prvič.

Izredne akcije darovanja krvi bi se udeležilo še več naših delavcev, vendar zaradi nekaterih nujnih del v naši DO niso mogli izostati od dela.

Upamo, da se bo teh humanih akcij udeleževalo še več naših delavcev, kajti zavedamo se, da kri rešuje življenje. Samo kri nam domesti kri. Vsem darovalcem krvi smo dolžni zahvalo, zavedajmo pa se, da kri, ki smo jo dali danes, lahko potrebujemo jutri že sami.

Olga Gantar

Arondacija — pomeni zaokroževanje več manjših zemljiških parcel različnih lastnikov. Lastniki odvzete zemlje dobe v zameno parcelo drugod, ali pa se zemlja odkupi;

delegat — je delavec, ki je pooblaščen, da zastopa interese delavcev (ali krajanov) v organih upravljanja. Delegat mora delati v mejah smernic, ki mu jih dajejo delavci oziroma krajsani, mora delavce obveščati o sprejetih sklepih in usklajevati stališča. Delegat je voljen neposredno in mandat traja dve leti. Če delegat ne izpolnjuje svojih samoupravnih obveznosti, ga delavci oziroma krajsani lahko odpokličejo;

delitev po delu — v socialistični družbi edino sprejemljivo merilo nagrajevanja, katerega osnovno načelo je: od vsakega po njegovih sposobnostih in vsakemu po njegovem delu. Zaradi razlik v delu, ki še obstajajo, da bi bilo ekonomsko in socialno neopravičeno dajati vsem enako;

deputat — je tisti del mezde ali osebnega dohodka, ki se daje delavcu v naravni obliki;

devalvirati — razvrednotiti ali zmanjšati vrednost denarja;

Kaj je, kaj pomeni ...

obol — je obratni obračunski list. Je tabularična razporeditev indirektnih stroškov, razčlenjenih po vrstah na posamezna stroškovna mesta. Seštevek vseh skupnih stroškov po posameznih stroškovnih mestih razdelimo v določenem razmerju (po ključu na posamezne stroškovne nosilce ali izdelke);

uravnilovka — je težnja po izenačevanju osebnih dohodkov ne glede na količino in kakovost dela posameznika in na stopnjo družbenoekonomskega razvoja. Sistem nagrajevanja, ki je močno uveljavljen v deželah državnega socializma.

valorizacija — je ponovna določitev vrednosti zaradi zmanjšanja kupne moči denarja. V naši praksi je pogosta valorizacija osnovnih sredstev, s katero usklajujemo nerealno knjižno vrednost osnovnih sredstev z dejansko vrednostjo. Z valorizacijo vzpostavljamo realne odnose vrednosti posameznih sredstev, da bi omogočili realno kalkuliranje cen in doseganje poslovnih rezultatov. V praksi poznamo tudi valorizacijo osebnih dohodkov, pokojnin in podobno.

žiro račun — je evidenčni račun, na katerem knjižimo vse denarne transakcije med banko in stranko.

Krvodajalske akcije

V času od 3. do 31. avgusta 1984 so darovali kri naslednji naši sodelavci:

Dne 3. avgusta 1984

Tozdi s področja Trbovelj

Kastelic Slavko, Žabkar Marjan, Završnik Drago, Vodovnik Branko, Tanjič Husein, Šmergut Niko, Škof Anton, Šviga Jože, Selko Boris, Ramšak Ivan, Potokar Jože, Moranjački Vahdet, Mak Dušan, Murko Ivan, Kerin Jože, Kmetič Drago, Kraševac Boris, Jamšek Pavle, Ilič Ilija, Hren Jani, Auflič Dušan, Hribar Franc, Kolar Albert, Koncilja Milan

Tozdi s področja Zagorja

Janežič Anton, Poljšak Samo, Hribar Jože, Grobin Ivan, Bokal Stanislav, Bokal Franc.

Dne 10. avgusta 1984

Tozdi s področja Trbovelj

Kramar Jože, Tomovič Milorad, Bečirevič Zudja, Smajlovič Ramiz, Vrebac Alija, Berdon Janez, Brvar Alojz, Cestnik Edvard, Gros Branko, Gerčar Franc, Kikič Marko, Kuder Franc, Klančar Boris, Laznik Franc, Lenart Martin, Macerl Dušan, Petelin Marjan, Požar Branko, Tomelj Metod, Vičič Jože, Železnik Marjan, Vučilovski Damir.

Tozdi s področja Hrastnika

Križnik Anton, Vidmar Karel

Tozdi s področja Zagorja

Hevešević Musto, Vehabović Selim.

Tozdi s področja Trbovelj

Bastič Jože, Jakšič Milan, Brečko Andrej, Pucelj Marjan, Petrovič Branko, Ovník Jože, Podlesnik Stanislav, Kepa Karel, Klančar Boris, Maleš Matej, Popovič Dušan, Golob

Rajko, Smrekar Alojz, Grivec Rafko, Glavan Milan, Češek Dušan, Sušnik Milan, Drnovšek Ivan, Tomše Sandi, Berčon Ivan, Gradišek Ladislav, Breg Ivan, Jelen Gorazd, Grah Andrej, Ališ Sabit, Ibralič Mehmedalija, Grah Fani.

Tozdi s področja Hrastnika

Majdič Branko, Pušnik Milan

Tozdi s področja Zagorja

Kocen Stjepan, Karič Mevudin, Čajič Zijad, Zahirovič Jasmin, Saletović Handija, Mljac Vlado, Nosan Jože, Dobnik Ervin

Dne 24. avgusta 1984

Tozdi s področja Trbovelj

Bajda Marjan, Pavlič Leon, Sladič Anton, Mujič Husein, Lavšević Dragorad, Veteršek Milan, Fištrek Anton, Kranjc Andrej, Vunič Harim, Smode Drago, Blaznik Darko, Dolanc Zvonko, Frajle Martin, Motoh Drago, Hauptman Vlado, Lesar Alojz, Teržan Mirko, Plahuta Jože, Kmetič Janez, Lesar Srečko, Zupanc Drago, Košir Bojan, Hribovšek Alojz, Strgaršek Bojan

Tozdi s področja Zagorja

Avsenak Marjan, Psarn Andrej, Lebeničnik Iztok, Lebeničnik Ivan

Dne 31. avgusta 1984

Tozdi s področja Trbovelj

Dragojlov Radislav, Gosteničnik Ervin, Jurše Miran, Hodžič Irfan, Štrovs Martin, Šanc Sandi

Tozdi s področja Zagorja

Groboljšek Ludvik

Tovariši, darovalci krvi, hvala vam!

J.D.

Kadrovske vesti za čas od 1. VIII. do 30. IX. 1984

Prihod:

DO ZPT

Tozd PH: Jularič Marko - učnik, Železnik Jože - kopač, Križanec Ilija - kop.pom., Pušnik Aleš - učnik, Vozelj Igor - izl.jal. iz prem., Piljič Jakica - učnik, Bratec Branko - učnik, Guček Anton - učnik, Potočan Marinka - adm., Baktašević Fuad - učnik, Bejrič Mujaga - učnik, Zadobovšek Uroš - učnik, Lavrenčič Boris - učnik, Hrstič Mustafa - vozač, Čumrdžič Franjo - učnik, Todorovič Čedomir - kopač, Jurišič Markan II. - učnik, Bunderšek Peter - kopač, Šeško Zdravko - učnik, Aljukič Čazim - kop.pom., Bezgovšek Viktor - učnik, Garič Zoran - jam.elekt., Zdovc Boris - učnik, Suljič Zaim - učnik, Ružek Anton - učnik, Markovič Slaviša - kop.pom., Šrgan Jože - učnik, Stjepić Tunjo - učnik, Jakupovič Sejad - zun.del., Džafič Muhamed - kopač, Hodžić Muharem - kopač, Jašarevič Izet - kop.pom., Pepelnjak Damjan - učnik, Seničar Marjan - izv.el.opr.

Tozd P-Oj: Mehmedović Snahid - kop.pom., Točaković Vojislav - kop.pom., Lamovšek Peter II - učnik, Videc Franc - učnik, Zajc Zoran - učnik, Botič Himzo - učnik, Obrez Albin - učnik, Osmanović Mirhad - kop.pom., Kranjc Milan - vozač, Klarič Željko - kop.pom., Mahovkič Amir - kopač, Vehabović Ramo - učnik, Mujkanović Elvir - učnik.

Tozd RESD-H: Pajer Hari - zun.del., Stegenšek Cvetko - jam.el., Simonič Janez - jam.kov., Kepa Samo - kov.jam.mehan., Dolanc Roman - kov.jam.mehan., Oplotnik Dušan - jam.el.

DS PD-H: Klenovšek Franc - pom.del., Urh Bojan - lampist, Lapornik Marjan - pom.del., Ločičnik Ivan - kontrolor mark.

Prem.Trb.: Klanšek Anton - izl.jal.iz prem., Mlinar oto - kopač, Merdanović Omer - vozač, Hanžekovič Lado - izl.jal. iz prem., Bendra Josip - kop.pom., Bendra Ante - kop.pom., Čevka Franc - vozač, Frajle Martin - vozač, Plevnik Marko - izl.jal. iz prem., Karič Abdullah - vozač, Turnšek Viktor - kopač, Beatović Savo - vozač, Štrumbelj Ivan - vozač, Šehić Ahmo - kop.pom., Šabanović Šemso - vozač, Bohorič Anton - vozač, krajšek Stojan - vozač, Bajda Henri - izl.jal.iz prem., Bendra Franjo - kopač, Cajlinger Peter - vozač.

Tozd RESD-T: Brumen Pavel - izv.enost.stroj.oprav., Prevolnik Milan - jam.kov., Pirc Jože - jam.kov., Vnuk Vlado II - jam.kov.

Tozd Sep.T: Šintler Matjaž - del.na sep., Ledinek Aleš - učnik, Vuković Izток - učnik, Kossec Boris - učnik, Mašić Enez - učnik.

Tozd PD-Trb.: Mak Stane - čuvaj.snaž., Vodenik Angelka - čistilka, Hauck Miran - sklad.manipul., Ocvirk Marjana - čistilka, Žibert Marija - izv.del. pri razdel.hrane, Rota Dušan - izv.del. pri razdel.hrane.

Tozd P-Kot.: Grahek Leopold - vodja tozd RRPZ, Pažun Matej - učnik, Šiljič Fezad - učnik, Kocijan Ivan - učnik, Poljakovič Nadil - učnik, Vidergar Karek - kop.pom., Mešino - vič Ibrahim - učnik, Vukalič Refik - kop.pom., Slaviček Ernest - učnik, Huseljč Rago - učnik, Zakrajšek Boris - učnik, Jurič Pavel - učnik, Kajtna Samo - učnik, Hodžić Mirsad - učnik, Cukljati Slavko IV. - učnik, Muminović Nijaz - kop.pom., Vojniković Mirsad - kopač, Klopčič Milan - učnik, Ljušanin Stipan - kop.pom., Žalar Franc - kopač, Kurež Vasjo - učnik, Žilnik Danilo - učnik, Mešić Mehmedalija - učnik, Ibrahimbašić Ramiz - učnik, Jašarevič Samid - kop.pom., Mujadžić Senad - učnik, Šparlek Franc - učnik, Šulc Karel - učnik, Petrič Mato - učnik, Češek Branko - kop.pom., Šmajlovič Mujaga - učnik, Ristanović Savo - kopač, Trošt Igor - učnik, Mujič Sead II - učnik, Smajlovič Aljo - učnik, Aljič Avdo - kopač, Glavaš Jože - vozač, Hribaršek Stane - učnik, Zukanović Ševko - učnik, Praznik Branko - vozač, Bohan Jože II - učnik, KLANČIŠAR Slavko - kop.pom.

Tozd RESD-Z: Slak Roman - del.na RESD-u, Petek Jure - ključ.prip., Krajnc Franc IV - elek.prip., Jereb Janez - ključ.prip., Polc Drago - del.na RESD-u.

Tozd Sep.Zag.: Kajbič Jože II - del.na sep., Navrbac Sahrudin - del.na sep., Očepek Petra - del.na sep., Ibrić Sead - del.na sep., Kos Tomaž - del.na sep., Lebar Simon - del.na sep.

DS PD-Z: Krajnc Marija - strežnica

Tozd RŠC: Glavaš Jozo - kop.pom.na šol.del., Julardija Miralen - kop.pom. na šol.del., Mujič Fuad - kop.pom.na šol.del., Saraf Ivo - kop.pom., Đsnič Zuhdija - kop.pom., Kotnik Albert - kopač, Petrovič Branislav - kop.pom., Jurišić Drago - kop.pom., Glavaš Cvitko - kop.pom., Kasumović Hasan - kop.pom., Lucić Stipan - kop.pom., Muminović Nijaz - kop.pom., Kukič Marko - vozač, Mujkanović Izet - kopač, Marjanović Ilija - kop.pom., Avdič Mirzet - kopač, Mejremić Hamid - kop.pom., Buzuk Marinko - kopač, Saraf Ivo I - kop.pom., Jakovljevič Juro - kopač, Turanović Djemal - kop.pom., Ejub Mehmed - kop.pom., Mudri Miljenko - kopač, Glavaš Juro - kop.pom.

DSSS ZPT: Ibrakič Sedija - ek.tehnik, Zupan Marija - ek.tehnik-pripr., Zupan Boris - stroj.tehnik.

DO TET

Tozd VN: Brković Branko - ključ.

Tozd PEE: Pistotnik Bojan - el.tehnik-pripr., Vidrih Marjan - delav.

DO IMD

Tozd SIMD: Španović Rade - varilec, Felician Štefan - ključav., Groznik Vincenc - kovač.

DO RGD

Tozd RIG: Pouh Bojan - vozač, Karič Mehmed - vozač, Muslimović Suljo - vozač, Hozić Mehmed - rudar, Huseljč Redžo - vozač, Muslimović Sead - vozač, Beganović Fadil - vozač, Osmanović Pašan - vozač, Suljič Kasim - vozač, Hevešević Izet - kopač, Osmančević Hazim - vozač, Vuksanović Žarko - vozač, Ščekić Ranko - vozač, Veković Goran - kop.pom., Ličina Elnaz - vozač, Obradović Slobodan - kop.pom., Andžić Milaš - vozač, Kastratović Slavko - vozač, Vukičević Miloš - vozač, Vulič Nebojša - vozač, Džukič Marko - vozač, Omanović Zato - vozač, Pašalić Hajrudin - vozač, Čorić Husein - vozač, Meirić Safer - vozač, Memiš Muhamed - vozač, Račić Rifet - kop.pom. Bečić Munever - kop.pom., Fazlić Salih - učnik, Djedović Meho - kop.pom., Hrustanović Hasan - kopač, Gabrić Todor - vozač, Grošelj Janez - rud.tehnik - pripr., Smajlovič Mustafa - vozač, Sovilj Pane - kopač, Zubak Ivan - vozač, Mehmedović Šefik - kop.pom., Šišić Ramiz - kopač, Smajlovič Fahir - vozač, Ibrahimović Mustafa - vozač, Nikolić Nenad - vozač, Begović Bajro - vozač, Vajdić Dušan - vozač, Mujčinović Šemsudin - vozač, Dedić Ismet - kopač, Horovski Josip - kopač.

Tozd ESMD: Perpar Aleš - pom. trans. del.

Tozd Gramat: prosenc Ivan - uprav. naklad., Sajović Zoran - zlag. opeke, Tomaž Bojana - zlagal. opeke, Mrkalj Enijaz - vzdrž. stroj. napr. III, Čuček Milan - zlag. opeke, Pilavdžić Zikrija - vzdrž. stroj. naprav. III.

DS TSO: Humar Simon - dipl. ing. geolog.

Odhodi

DP ZPT

Tozd PH: Kmet Marjan - nadzornik - upokojen, Slaviček Ernest - uprav. transp. in trak. - samov. prek., Škof Franc - vozač - spor. prek., Velikonja Jože - pom. del. v del. - spor. prek., Krašovec Alojz - strelec - upokojen, Hriberšek Leopold - kopač - upokojen, Macerl Miloš - učnik - spor. prek., Močilar Franc II. - učnik - spor. prek., Hribernik Boris - pom. del. v del. - spor. prek., Sklepič Ivan - uprav. transp. in trak. - samov. prek., Hodžić Osman - pom. del. zun. - samov. prek., Borovšak Anton I. - kopač - upokojen, Ku-

pec Beno - vozač - v času p. d., Janc Alojz I. - kopač - upokojen, Homšek Karel - kopač - upokojen, Maček Jože - učnik - samov. prek., Hvala Ladislav - uprav. transp. in trak. - upokojen, Orožen Venčeslav - kurjač - upokojen, Jernejšek Alojz - strelec - upokojen, Suljkanovič Said - učnik - samov. prek., Klenovšek Franc - kopač - na PD-H., Lapornik Marjan - učnik - na PD-H., Majcen Martin - uprav. transp. in trak. - upokojen, Glenšek Valentin - kopač - upokojen, Žibret Zoran - učnik - spor. prek., Babič Vitomir - učnik - spor. prek., Lapornik Alojz - stroj. odkop. stroja - discip. odp., Perko Jože - kopač - spor. prek., Hafner Milko - učnik - discip. odp., Žilnik Danilo - učnik - disc. odp., Martun Karel - učnik - v času pos. dobe, Marko Rudolf - vozač - disc. odp., Kodrun Anton - učnik - disc. odp., Delalut Edvard - lampist - disc. odp., Žirovnik Jakob - uprav. transp. in trak.

Tozd P-Oj.: Mlinarič Jože - vod. in nadz. jam. del - upokojen, Juršak Janez - poslov. vrtal. ekipe - upokojen, Zakošek Franc - kopač - upokojen, Hlebec Franc - kopač - upokojen, Mlakar Vlado - učnik - v JLA, Ramšak Anton - kopač - upokojen, Stradar Franc - kopač - upokojen, Kranjc Ivan - uprav. transp. in trak. - upokojen, Pust Emil - žagar krož. žage - upokojen, Potokar Franc - strelec - upokojen, Urh Stane - strelec - upokojen, Fazlič Salih - učnik - samov. prek., Selič Ivan - učnik - spor. prek., Mejremovič Hamid - kop. pom. - spor. prek., Nežmah Jože - uprav. transp. in trak. - upokojen, Uhan Jože - asist. pri org. del v proc. v jami - spor. prek., Kušar Viljem II. - kopač - spor. prek., Šubej Jože - uprav. transp. in trak. - upokojen, Kukavica Miroslav - učnik - disc. odp., Amon Vlado - učnik - samov. prek., Gurčinovski Zoran - učnik, v času posk. dobe, Glavaš Marko - kopač - v času posk. dobe, Laca Jože - vozač - disc. odp., Micin Radko - vozač - samov. prek.

(dalje prihodnjič)

Sonja Božič

Izvolitve — imenovanja

Skupščina SR Slovenije je 26. septembra tega leta z odlokom razrešila Cveta Majdiča, dipl.ing.rud., namestnika predsednika Republiškega komiteja za energetiko. Hkrati je z odlokom imenovala dva nova namestnika predsednika Republiškega komiteja za energetiko, in to Gida Rozmana, dipl.ing.rud. ter Alojza Saviozija.

Cveto Majdič se vrača v Rudis Inženiring. Gido Rozman je doslej vodil delovno enoto Rudis Inženiring v ZR Nemčiji, Alojz Saviozi pa je bil doslej pomočnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko.

Sredi oktobra je predsedstvo potrdilo predlog, da je možni kandidat za predsednika družbenopolitičnega zbora republiške skupščine Miloš Prosenc, član predsedstva CK ZKS.

Nove obrestne mere pri banki

Ljubljanska banka je obvestila javnost, da veljajo od 1. oktobra 1984 dalje nove, višje obrestne mere za vezane dinarske hranilne vloge. Od tega dne dalje veljajo naslednje obrestne mere:

- 7,5 % za vloge na vpogled (ostane nespremenjeno),
- 47 % za vloge, vezane nad 3 mesece,
- 52 % za vloge, vezane nad 12 mesecev in
- 55 % za vloge, vezane nad 24 mesecev.

Novi rudarski kadri

V času od 27. decembra 1983 do 26. marca 1984 so na Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani — FNT, VTO Montanistika, postali:

- a) doktor znanosti: geolog Tadej Dolenec
- b) diplomirani inženirji: geologa Tomaž Beguš in Boris Tomšič in rudarja Milan Medved in Marjan Tamše
- c) inženirji: rudar Spasoje Petrovič (ob delu TV).

Čestitamo!

— Moja žena mi je popolnoma zagrenila življenje. Že pol leta neprestano godrnja, se pritoži nek mojemu prijatelju. — Zakaj pa? — Brezpogojno zahteva, da pospravim novoletno drevesce.

Ko jo je tretjič povabil na ples, mu ona pravi: — Ali res tako radi plešete? On: — Strastno. Ona: — Zakaj se pa potem ne naučite plesati?

Pijan voznik pelje po zelo prometni enosmerni cesti v nasprotni smeri. Prometni miličnik ga ustavi: — Ja, kam pa hočete? — Niti sam ne vem prav, reče možakar, — najbrž pa moram biti zelo pozen, kajti vsi drugi se že vračajo.

— Poslušaj, Marjan, ali je res, kar pravijo, da veš čisto vse o nogometu? sprašuje Rajko. — Seveda. — Potem mi pa povej, koliko lukenj ima mreža na nogometnem голу?

Zdravnik pacientu: — Koliko ste največ tehtali? — Petinosemdeset kilogramov. — In koliko najmanj? — Tri kilograme in pol.

Pred nebeškimi vrati stoji mehanik, star komaj dvainštirideset let. — Zakaj si me pustil tako zgodaj umreti? očita svetemu Petru.

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Albin Hauptman.

Glasilo ureja uredniški odbor: Jože Kirič, Franc Žgalin, Slavi Guna, Boris Jensenšek, Štefan Štok, Vladimir Breznik, Stanko Drnovšek, Dragica Bregant, Janez Oberžan (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik).

Naklada 3400 izvodov.

Priprava Reprostudio Mrežar, Ljubljana. Tisk KTL — TOZD TIKa Trbovlje. Za članke kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen. Rokopisov, fotografij, skic, risb itd., ne vračamo.

Po mnenju republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/74 z dne 9. 1. 1974, spada glasilo „Srečno“ med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljnega davka od prometa proizvodov.

Opravičilo

V glasilu Srečno, številka 9 letošnjega leta, je bil na strani 33 objavljen prispevek pod naslovom „Glažuta“. Avtor tega prispevka je Janez Bizjak. Za spodrsrljaj se opravičujemo avtorju in bralcem.

Humor in anekdote

Sveti Peter pogleda v svojo debelo knjigo in reče: — Po urah, ki si jih zaračunal svojim strankam, si star že-sto dve leti.

— Dvomi, da vam bo to zdravilo kaj pomagalo, pravi lekarnar neki tovarišici, lahko vam zagotovim, da nima stranskih učinkov.

Milan Kovač

Delavec iz separacije pelje v prtljažniku premog. Pri Rudniškem gasilskem domu ga ustavi miličnik in zahteva, da mu pokaže, kaj ima v prtljažniku. Ko vidi, da vozi premog, ga vpraša: — Kaj pa to vozite? Delavec mu odgovori: — Hrano za psa. Če pa ne bo hotel jesti, bom vrgel pa v peč.

V Trbovlje je prišel poslovni partner z Japonske. Vprašal je delavca Rudisa, kako se imenuje naša glavna cesta. Ta mu odgovori, da cesta nima nobenega enotnega imena. Japonec pa mu reče, da bi jo lahko imenovali Same jame.

Rudolf Močnik

Človeška sreča je v življenju, življenje je v delu.

Tolstoj